

الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ

આસ્લામિયાત

હિસ્સા અવ્વલ

ઈસ્લામિયાત (હિસ્સા અવ્વલ)

નાશિર

ઈદારા મઆરિફે ઈસ્લામી

(શોઅબાએ તહફીફાત વ તસ્નીફાત,

તેહરીકે સુન્ની દા'વતે ઈસ્લામી)

૧૩૨-કામ્બેકર સ્ટ્રીટ, મુંબઈ-૩

નાશર:

આદારે મઆરફ આસ્લામી

(શુબુહા તહફીફાત વ તસ્નીફાત તહરીક સુન્ની દા'વતે આસ્લામી)

૩૨/કામ્બેકર સ્ટ્રીટ, મુંબઈ-૩

پیش لفظ

فرمان باری تعالیٰ ہے: **اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ۝ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۝ اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ۝ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ۝ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ** ۝ پڑھو اپنے رب کے نام سے جس نے پیدا کیا، آدمی کو خون کی پچھلک سے بنایا، پڑھو اور تمہارا رب ہی سب سے بڑا کریم، جس نے قلم سے لکھنا سکھایا۔ آدمی کو سکھایا جو نہ جانتا تھا۔ (سورہ علق، آیت: ۱، ۵ تا ۷۔ کنز الایمان)

قرآن کی سب سے پہلے نازل ہونے والی ان آیات میں علم کا ذکر کر کے رب کائنات نے یہ واضح فرما دیا کہ اسلام تعلیم و تعلم کا مذہب ہے، اسلام تعلیم و تربیت کا دین ہے اور جو لوگ مسلمان ہو کر بھی علم سے دور ہیں وہ اسلامی مقاصد کے خلاف زندگی گزار رہے ہیں۔ حالاں کہ تعلیم و تعلم کے سب سے زیادہ حقدار ہم ہی ہیں لہذا مسلمانوں کو چاہئے کہ جہالت کی تاریکیوں کو چھوڑ کر اب علم کے اجالے میں آجائیں۔

معلم انسانیت سید عالم صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم فرماتے ہیں ”مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ“، یعنی اللہ تعالیٰ جس کے ساتھ بھلائی کا ارادہ فرماتا ہے اسے دین کی سمجھ عطا فرماتا ہے۔ (بخاری، مسلم، مشکوٰۃ)

حضور سید عالم صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم فرماتے ہیں: **اطْلُبُوا الْعِلْمَ مِنَ الْمَهْدِ إِلَى اللَّحْدِ**۔ یعنی ماں کی گود سے قبر میں جانے تک علم حاصل کرو۔

حضرت ابن عباس رضی اللہ تعالیٰ عنہ سے روایت ہے ”**الْعِلْمُ حَيَوَةُ الْإِسْلَامِ وَ عِمَادُ الدِّينِ**“، علم اسلام کی زندگی ہے اور دین کا ستون ہے۔ (کنز العمال ص ۷۶)

حضرت عباده رضی اللہ تعالیٰ عنہ سے مروی ہے کہ علم عبادت سے بہتر ہے۔

اسی طرح حضرت ابو ہریرہ رضی اللہ عنہ سے روایت ہے کہ بہترین عبادت علم کا حاصل کرنا ہے۔ (کنز العمال، جلد اول ص ۹۰)

اور ائمہ المؤمنین حضرت عائشہ صدیقہ رضی اللہ تعالیٰ عنہا نے فرمایا: میں نے رسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم کو فرماتے ہوئے سنا علم کی زیادتی عبادت کی زیادتی سے بہتر ہے اور دین کی اصل پر ہیزگاری ہے۔ (مشکوٰۃ ص: ۳۶)

حضرت اُمّ ہانی رضی اللہ تعالیٰ عنہا سے روایت ہے کہ سرکارِ اقدس صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم نے ارشاد فرمایا ”**الْعِلْمُ مِيرَاتِي وَ مِيرَاتُ الْأَنْبِيَاءِ قَبْلِي**“، علم میری میراث ہے اور مجھ سے پہلے جو انبیاء گزرے ہیں ان کی بھی میراث ہے۔ (کنز العمال ص ۷۷)

حضورِ رحمت عالم صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم اور آپ سے قبل جتنے بھی انبیا تشریف لائے، اس دارِ فانی سے ظاہری طور پر پردہ فرمانے سے قبل سب نے علم کو اپنے پیچھے چھوڑا نہ کہ مال کو، لہذا جو علم حاصل کرتا ہے گویا وہ انبیاء کرام علیہم الصلوٰۃ والسلام کی وراثت کو پالیتا ہے۔ مذکورہ بالا آیات کریمہ و احادیث نبویہ سے یہ بات روز روشن کی طرح عیاں ہو چکی ہے کہ علم دین کا حاصل کرنا ہر مسلمان مرد و عورت پر ضروری ہے، آج کل مسلمانوں میں عصری علوم کے حصول کی طرف رجحان بڑھ رہا ہے مگر علم دین کے حصول کا جذبہ مفقود ہوتا جا رہا ہے، اس کے کئی اسباب ہیں، مثلاً دنیوی تعلیم کے بوجھ نے اسکول کے طلباء و طالبات کو دینی تعلیم سے

کافی حد تک محروم کر رکھا ہے۔ ان کے پاس ٹیوشن، کلاس، ہوم ورک وغیرہ کے بعد اتنا وقت نہیں کہ وہ دینی تعلیم کے حصول پر خرچ کریں جب کہ ایک بندہ مومن کے لیے بقدر ضرورت علم دین حاصل کرنا فرض ہے لیکن اس سے حد درجہ غفلت کا عالم یہ ہے کہ بہت سارے لوگ عمر کا بیشتر حصہ گزار لینے کے باوجود قرآن مقدس بھی صحیح طور پر پڑھنا نہیں جانتے۔ لہذا دوسرے طلباء و طالبات کا ایسا حال نہ ہو بلکہ وہ Summer vacation میں ملنے والے وقت کو علم دین کے حصول میں خرچ کریں اس کے لیے تحریک سنی دعوت اسلامی کے تحت ملک بھر میں Taiba summer classes کے نام classes کا انتظام کیا جاتا ہے جس سے الحمد للہ ہزاروں طلباء فیضیاب ہوتے ہیں۔ اب تک حسب ضرورت وقتی نصاب کے ذریعہ تعلیم دی جاتی تھی لیکن اب الحمد للہ! تحریک کے شعبہ تحقیقات، تصنیفات اور تالیفات ”ادارہ معارف اسلامی“ کے فعال و متحرک علمائے ایک تربیتی نصاب ”اسلامیات“ کے نام سے خاص Summer classes کے شرکاء کے لیے ترتیب دیا ہے جو آپ کے ہاتھوں میں ہے، میں دل کی اتھاہ گہرائیوں سے ”ادارہ معارف اسلامی“ کو مبارکباد پیش کرتا ہوں اور اس کے فعال و متحرک علماء و مفتیان کرام کے لیے دعا گو ہوں کہ اللہ رب العزت ان کی اس کاوش کا صلہ اپنی شان کے مطابق اپنے محبوب دانائے غیوب ﷺ کے صدقے عطا کرے۔

آمین بجاہ النبی الکریم علیہ افضل الصلوٰۃ والتسلیم

خاکپائے علماء و صلحا

محمد شاکر نوری

امیر سنی دعوت اسلامی، ممبئی۔

۱۰ ربیع الآخر ۱۴۳۱ھ

ہدایات برائے معلمین

- ☆ ہر دن سبق بلاناغہ سنیں اور گزرے ہوئے اسباق کا امتحان لے کر اجرا کراتے رہیں۔
- ☆ سورتوں وغیرہ کی تحفیظ میں صحت کا بھرپور خیال کریں۔ اس حصہ میں قواعد تجوید نہ بتاتے ہوئے صرف زبانی و عملی مشق پر اکتفا کریں۔
- ☆ نماز، وضو وغیرہ مسائل عملی طور پر بھی جانچیں۔ اصلاح اعمال مسلسل کرتے رہیں، خاص کر اخلاق و آداب سے متعلق نیز روزانہ کے معمولات کے حوالے سے مسلسل اصلاح کرتے رہیں اور نصاب کے ذریعہ دی جانے والی معلومات پر گھر میں کس قدر عمل کرتے ہیں سوالات کریں اور عمل کی ترغیب دلاتے رہیں۔
- ☆ نہ صرف رٹانے پر اکتفا کیا جائے اور نہ ہی صرف سمجھا کر چھوڑ دیا جائے، بلکہ تفہیم و تحفیظ دونوں پر بھرپور محنت کی جائے۔

-:: પેશે લક્ઝ ::-

ફર્માને બારી તઆલા હે :-

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ۝ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۝ اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ۝ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ۝ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ۝

"પણ્હો અપને રબ કે નામસે જિસને પેદા કિયા, આદમી કો ખૂન કી ફટકસે બનાયા. પણ્હો ! ઓર તુમ્હારા રબ હી સબસે બળા કરીમ, જિસને ફૂલમ સે લિખના સિખાયા, આદમી કો સિખાયા જો ન જાનતા થા." (સૂરઅ અલક, આયત : ૧ થી ૫, કન્ઝુલ ઈમાન)

કુઆન કી સબસે પહલે નાઝિલ હોનેવાલી ઈન આયાતમે ઈલ્મ કા ઝિક કર કે રબ્બે કાઈનાતને યહ વાઝેહ ફર્મા દિયા કે ઈસ્લામ તા'લીમો તઅલ્લુમ કા મઝહબ હે, ઈસ્લામ તા'લીમો તર્બિયત કા દીન હે ઓર જો લોગ મુસલમાન હોકર ભી ઈલ્મ સે દૂર હે વો ઈસ્લામી મકાસિદકે ખિલાફ ઝિંદગી ગુઝાર રહે હે. હાલાં કે તા'લીમો તઅલ્લુમકે સબસે ઝયાદા હકફદાર હમ હી હે, લિહાઝા મુસલમાનો કો યાહિએ કે જેહાલત કી તારીકિયો કો છોળકર અબ ઈલ્મ કે ઉજાલેમે આ જાએ.

મુઅલ્લિમે ઈન્સાનિયત સૈયદે આલમ ﷺ ફર્માતે હે : "مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ" "અલ્લાહ તઆલા જિસકે સાથ ભલાઈકા ઈરાદા ફર્માતા હે ઉસે દીન કી સમઝ અતા ફર્મા દેતા હે." (બુખારી, મુસ્લિમ, મિશકાત) હુઝૂર સૈયદે આલમ ﷺ ફર્માતે હે : "أَطِيبُوا الْعِلْمَ مِنَ الْمَهْدِ إِلَى اللَّحْدِ" "મા બાપકી ગોદસે ફૂલમે જાને તક ઈલ્મ હાસિલ કરો."

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ رضی اللہ تعالیٰ عنہ રિવાયત હે : "الْعِلْمُ حَيَوَةُ الْإِسْلَامِ وَعِمَادُ الدِّينِ" "ઈલ્મ ઈસ્લામ કી ઝિંદગી હે ઓર દીન કા સૂતૂન હે." (કન્ઝુલ ઉમ્માલ, પેજ : ૭૬) ઈસી તરહ અબૂ હુરૈરહ رضی اللہ عنہ સે રિવાયત હે કે બેહતરીન ઈબાદત ઈલ્મ કા હાસિલ કરના હે. (કન્ઝુલ ઉમ્માલ, ૧/૮૦)

ઓર ઉમ્મુલ મો'મિનીન હઝરત આઈશા સિદીકા رضی اللہ تعالیٰ عنہા ફર્માયા, "મેંને રસૂલુલ્લાહ ﷺ કો ફર્માતે હૂએ સુના, ઈલ્મ કી ઝિયાદતી ઈબાદત કી ઝિયાદતી બેહતર હે ઓર દીનકી અસ્લ પરહેઝગારી હે." (મિશકાત, પેજ-૩૬)

હઝરત ઉમ્મે હાની رضی اللہ تعالیٰ عنہા સે રિવાયત હે કે સરકારે અફદસ ﷺ ને ઈશાદ ફર્માયા : "الْعِلْمُ مِيرَاتِي وَ" "الْعِلْمُ مِيرَاتِي وَ" "مِيرَاتُ الْإِنْبِيَاءِ قَبْلِي" "ઈલ્મ મેરી મીરાષ હે ઓર મુઝસે પહલે જો અંબિયા ગુઝરે હે ઉનકી ભી મીરાષ હે." (કન્ઝુલ ઉમ્માલ, પેજ : ૭૭)

હઝરત રહમતે આલમ ﷺ ઓર આપસે ફૂલ જિતને ભી અંબિયા તશરીફ લાએ ઈસ દારે ફાનીસે ઝાહેરી તૌર પર પદા ફર્માને સે ફૂલ સબને ઈલ્મકો અપને પીછે છોળા ન કે માલકો, લેહાઝા જો ઈલ્મ હાસિલ કરતા હે ગોયા વો અંબિયાએ કિરામ કી વરાષત કો પા લેતા હે. મઝકૂરાબાલા આયાતે કરીમા વ અહાદીષે નબવિય્હસે યહ ખાત રોઝે રોશન કી તરહ અયાં હો યુકી હે કે ઈલ્મે દીન કા હાસિલ કરના હર મુસલમાન મદ્દો ઓરત પર ઝરૂરી હે. આજ કલ મુસલમાનોમે અસ્રી ઉલૂમ કે હુસૂલ કી તરહ રુજહાન બળહા રહા હે મગર ઈલ્મે દીન કે હુસૂલકા જઝબા મફકૂદ હોતા જા રહા હે. ઉસકે કઈ અસ્બાબ હે : મષલન, દુન્યવી તા'લીમ કે બોઝને સ્કૂલ કે

તલબા વ તાલિબાત કો દીની તા'લીમસે કાફી હદ તક મેહરૂમ કર રખ્યા હૈ. ઉનકે પાસ ટયૂશન કલાસ, હોમવર્ક વગૈરા કે બાદ ઈતના વક્ત નહીં કે વો દીની તા'લીમ કે હુસૂલ પર ખર્ચ કરે, જબ કે એક બંદાએ મો'મિન કે લિએ બક્રદરે ઝરૂરત ઈલ્મે દીન હાસિલ કરના ફર્જ હૈ, લેકિન ઉસસે હદ દરજા ગફલત કા આલમ યહ હૈ કે બહુત સારે લોગ ઉમ્મકા બેશતર હિસ્સા ગુઝાર લેને કે બાવજૂદ કુઆને મુકદ્દસ ભી સહીહ તૌર પર પળહના નહીં જાનતે. લેહાઝા દુસ્રે તલબા વ તાલિમાત કા ઐસા હાલ ન હો બલ્કે **Summer vacation** મેં મિલનેવાલે વક્ત કો ઈલ્મે દીન કે હુસૂલ મેં ખર્ચ કરે. ઉસકે લિએ તેહરીકે "સુન્ની દા'વતે ઈસ્લામી" કે તહત મુલ્ક ભર મેં **Taiba summer classes** કે નામ **classes** કા ઈન્તેઝામ કિયા જાતા હૈ જિસસે **الحمد لله!** હઝારોં તલબા ફૈઝયાબ હોતે હૈ. અબ તક હરબે ઝરૂરત વક્તી નિસાબકે ઝરીઆ તઅલીમ દી જાતી થી, લેકિન અબ **الحمد لله!** તેહરીક કે શોઅબાએ તહફીફાત, તસ્નીફાત ઓર તાલીફાત "ઈદારા મઆરિકે ઈસ્લામી" કે ફઅઆલ વ મુતહર્રિક ઉલમાને એક તર્બિયતી નિસાબ "ઈસ્લામિયાત" કે નામસે ખાસ **summer classes** કે શોરકા કે લિએ તરતીબ દિયા હૈ જો આપકે હાથોં મેં હૈ. મેં દિલ કી અથાહ ગહરાઈયોંસે "ઈદારાએ મઆરિકે ઈસ્લામી" કો મુબારકબાદ પેશ કરતા હૂં ઓર ઉસકે ફઅઆલ વ મુતહર્રિક ઉલમા વ મુફિતયાને કિરામ કે લિએ દુઆગો હૂં કે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ઉનકી ઈસ કાવિશ કા સિલા અપની શાન કે મુતાબિક અપને મહબૂબ દાનાએ ગોયૂબ **صَلَّى وَسَلَّمَ** કે સદકે અતા કરે.

آمين بجاه النبي الكريم عليه افضل الصلوة والتسليم

ખાકપાએ ઉલમા વ સુલહા

મુહમ્મદશાકિર નૂરી

(અમીરે સુન્ની દા'વતે ઈસ્લામી-મુંબઈ)

૧૦-૨બીઉલ આખર, હિ.સ. ૧૪૩૧

:: હિદાયત બરાએ મુઅલ્લિમીન ::

- ★ હર દિન સબક બિલા નાગા સુને ઓર ગુઝરે હૂએ અસ્બાક કા ઈમ્તેહાન લેકર ઈજરા કરાતે રહે.
- ★ સૂરતોં વગૈરા કી તહફીઝ મેં સેહતકા ભરપૂર ખયાલ કરે. ઈસ હિસ્સા મેં ફવાઈદે તજવીદ ન બતાતે હૂએ સિર્ફ ઝબાની વ અમલી મશકૂ પર ઈકિતફા કરે.
- ★ નમાઝ, વુજૂ વગૈરા મસાઈલ અમલી તૌર પર ભી જાને. ઈસ્લાહે આ'માલ મુસલસલ કરતે રહે, ખાસ કર અખ્લાકો આદાબ સે મુતઅલ્લિક, નીઝ રોઝાના કે મઅમૂલાત કે હવાલેસે મુસલસલ ઈસ્લાહ કરતે રહે ઓર નિસાબ કે ઝરીઆ દી જાનેવાલી મા'લૂમાત પર ઘર મેં કિસ ફદર અમલ કરતે હૈ, સવાલાત કરે ઓર અમલ કી તરગીબ દિલાતે રહે.
- ★ ન સિર્ફ રટાને પર ઈકિતફા કિયા જાએ ઓર ન હી સિર્ફ સમઝાકર છોળ દિયા જાએ, બલ્કે તફ્હીમ વ તહફીઝ દોનોં પર ભરપૂર મહેનત કી જાએ.

इहरिस्ते दुइस

દર્સ (૧)

- (૧) તઅવ્વૂલ વ તસ્મિયહ
- (૨) હુરૂફે તહજજ
- (૩) અવ્વલ: કલિમએ તૈયબ
- (૪) અરકાને ઈસ્લામ
- (૫) ખાના ખાને કે આદાબ
- (૬) ખાના ખાનેસે પહલેકી દુઆ

દર્સ (૨)

- (૧) હમ્લાકે સાથ હુરૂફે તહજજ મિલાકર પહલનેકી મશક
- (૨) દોમ: કલિમએ શહાદત
- (૩) ઈમાને મુજમલ
- (૪) જૂતે, મોઝે પહલને ઔર ઉતારનેકે આદાબ
- (૫) ખાને કે બાદકી દુઆએ
- (૬) પહલે છે (૬) મહીનોં કે ઈસ્લામી નામ
- (૭) પાંચ મઅલૂમાત

દર્સ (૩)

- (૧) સૂરતુલ ઈખ્લાસ
- (૨) સોમ: કલિમએ તમજીદ
- (૩) ઈમાને મુફ્સલ
- (૪) પાની પીને કે આદાબ
- (૫) પાની પીનેકે બાદકી દુઆ
- (૬) દુસરે છે (૬) ઈસ્લામી મહીનોંકે નામ
- (૭) પાંચ મઅલૂમાત

દર્સ (૪)

- (૧) સૂરતુલ કૌષર
- (૨) ચહારુમ: કલિમએ તૌહીદ
- (૩) વુજૂકે ફરાઈઝ
- (૪) ઈસ્તિન્જા કે આદાબ

فهرست دروس

(۱) درس

- (۱) تَعَوُّذُ وَتَسْمِيَةٌ
- (۲) حروف تہجی
- (۳) اَوَّلُ كَلِمَةِ طَيِّبَةٍ
- (۴) ارکان اسلام
- (۵) کھانا کھانے کے آداب
- (۶) کھانا کھانے سے پہلے کی دعا

(۲) درس

- (۱) ہمزہ کے ساتھ حروف تہجی ملا کر پڑھنے کی مشق
- (۲) دوم: کلمہ شہادت
- (۳) ایمان مجمل
- (۴) جوتے، موزے پہننے اور اتارنے کے آداب
- (۵) کھانے کے بعد کی دعائیں
- (۶) پہلے چھ (۶) اسلامی مہینوں کے نام
- (۷) پانچ معلومات

(۳) درس

- (۱) سُورَةُ الْإِخْلَاصِ
- (۲) سوم: کلمہ تہجد
- (۳) ایمان مفصل
- (۴) پانی پینے کے آداب
- (۵) پانی پینے کے بعد کی دعا
- (۶) دوسرے چھ (۶) اسلامی مہینوں کے نام
- (۷) پانچ معلومات

(۴) درس

- (۱) سُورَةُ الْكَوْثَرِ
- (۲) چہارم: کلمہ توحید
- (۳) وضو کے فرائض
- (۴) استنجاء کے آداب

(۲) ٲاتٲل ٲلاااے ٲااے اور نلکلنےکی ءٲااے

(۳) ءٲٲر کے سااٲاااے اور سااٲااااے

ءس (۲)

(۱) سٲرٲل ااا

(۲) ٲنٲم: کللماے رءے ءٲ

(۳) ءٲٲکی سٲااے

(۳) ءرے ءاٲلل ءااے اور نلکلنے کے ااااا

(۲) ءرے ءاٲلل ءااے اور نلکلنے کی ءٲااے

(۳) اااااے مٲاااااا

ءس (۳)

(۱) سٲرٲل ااااا

(۲) اااااااااا

(۳) ءٲٲاااااا

(۳) سااے اور ساااa

(۲) سااے اور سااااااااااااااااااااااااااااa

(۳) اااااااااااااااااااااa

ءس (۳)

(۱) سٲرٲل ااااا

(۲) اااااااااa

(۳) ءٲٲاااااااااa

(۳) ساااااااااااااa

(۲) ساااااااااااااااااااااااااااااa

(۳) اااااااااااa

ءس (۳)

(۱) سٲرٲااااا

(۲) نٲااا اور رسااا (۱)

(۳) ءٲٲاااااااااااااااa

(۳) ساااااااااااااa

(۲) ءٲٲاااااااااااa

(۳) اااااااااااااااااااااااa

(۳) اااااااااااااااااa

ءس (۳)

(۱) سٲرٲااااا

(۲) ٲنٲم: کللمہ رءااااا

(۳) ءٲٲاااااااااa

(۳) اااااااااااااa

(۳) اااااااااااااa

(۳) اااااااااااa

ءس (۳)

(۱) سٲرٲااااا

(۲) اااااااااااa

(۳) ءٲٲاااااااa

(۳) ساااااااااااa

(۳) ساااااااااااa

(۳) اااااااااa

ءس (۳)

(۱) سٲرٲااااا

(۲) اااااااa

(۳) ءٲٲااااااa

(۳) ساااااااa

(۳) ساااااااااااa

(۳) اااااااa

ءس (۳)

(۱) سٲرٲااااا

(۲) نٲااا اور سااااا (۱)

(۳) ءٲٲاااااااa

(۳) ساااااااa

(۳) اااااااa

(૬) રજાઅતકે ઐયામ

દર્સ (૯)

- (૧) સૂરતુલ કાફિરૂન
- (૨) નબી ઓર રસૂલ (૨)
- (૩) ગુસ્લકે ફરાઈઝ વ સુન્નતે
- (૪) કપળા પહનને ઓર ઉતારનેકે આદાબ
- (૫) કપળા પહનનેકી દુઆ
- (૬) કિફાલત

દર્સ (૧૦)

- (૧) સૂરતુન્નસ્ર
- (૨) હમારે પ્યારે નબી
- (૩) ગુસ્લકા તરીફા
- (૪) મસ્જિદ કે આદાબ
- (૫) મસ્જિદમે દાખિલ હોને ઓર નિકલનેકી દુઆએ
- (૬) સફરે શામ, ઝઘળેકા ખાત્મા

દર્સ (૧૧)

- (૧) સૂરતુલ લહબ
- (૨) મોઅજિઝા
- (૩) તયમ્મુમકે ફરાઈઝ, તરીફા વ નવાકિસ
- (૪) મજલિસકે આદાબ
- (૫) મજલિસસે ઉઠતે વફતકી દુઆ
- (૬) હુઝૂર પચ્ચીસ સાલકી ઉમ્મમે

દર્સ (૧૨)

- (૧) સૂરતુલ ફીલ
- (૨) અલ્લાહ તઆલાકી કિતાબે
- (૩) અઝાનકા તરીફા
- (૪) અઝાનકે આદાબ
- (૫) અઝાનકે બાદકી દુઆ
- (૬) ગારે હિરા

(૧) رضاعت کے ایام

درس (૯)

- (૧) سُورَةُ الْكَافِرُونَ
- (૨) نبی اور رسول (૨)
- (૩) غسل کے فرائض و سنن
- (૪) کپڑા પહેને ઓર તારને કે આદાબ
- (૫) કપڑા પહેને કી દુઆ
- (૬) કફાલત

درس (૧૦)

- (૧) سُورَةُ النَّصْرِ
- (૨) હમારે પ્યારે નબી
- (૩) غسل કા પ્રિત્તે
- (૪) મસ્જિદ કે આદાબ
- (૫) મસ્જિદ મેં દાખલ હોને ઓર નિકલને કી દુઆએ
- (૬) સફર શામ, જઘળે કે કા ખાત્મા

درس (૧૧)

- (૧) سُورَةُ لَهَبٍ
- (૨) મ્જરહ
- (૩) તયમ્મુમ કે ફરાઈઝ, પ્રિત્તે વ નવાકિસ
- (૪) મજલિસ કે આદાબ
- (૫) મજલિસ સે ઊઠતે વફત કી દુઆ
- (૬) હુઝૂર પચ્ચીસ સાલ કી ઉમ્મમે

درس (૧૨)

- (૧) سُورَةُ الْفِيلِ
- (૨) અલ્લાહ તઆલા કી કિતાબે
- (૩) અઝાન કા પ્રિત્તે
- (૪) અઝાન કે આદાબ
- (૫) અઝાન કે બાદ કી દુઆ
- (૬) ગારા

દર્સ (૧૩)

- (૧) સૂરએ કુરૈશ
- (૨) મૌતકા બયાન
- (૩) અઝાનકા જવાબ
- (૪) મરીઝકી અયાદતકે આદાબ
- (૫) મરીઝકી અયાદતકે વક્તકી દુઆ
- (૬) એ'લાને નબુવ્વત

દર્સ (૧૪)

- (૧) સૂરતુલ માઊન
- (૨) કુબ્રકે અહવાલ
- (૩) શરઈ ઈસ્તિલાહાત (૧)
- (૪) સફરકે આદાબ
- (૫) ઘરસે બાહર નિકલને ઓર સફરકે આગાઝકી દુઆએ
- (૬) સબસે પહલે મુસલમાન

દર્સ (૧૫)

- (૧) સૂરએ કુદર
- (૨) કુયામત ઓર હશર (૧)
- (૩) શરઈ ઈસ્તિલાહાત (૨)
- (૪) ઝિયારતે કુબ્રકે આદાબ
- (૫) ફાતિહાકા તરીફા
- (૬) વાકિઆએ મેઅરાજ

દર્સ (૧૬)

- (૧) સૂરએ અલમ નશરહ
- (૨) કુયામતકી નિશાનિયાં
- (૩) શરઈ ઈસ્તિલાહાત (૩) ઓર પાંચ નમાઝે
- (૪) અમામાકે આદાબ
- (૫) છીક ઓર હદિયા કુબૂલ કરનેકી દુઆએ
- (૬) હિજરતે મુસ્તફા ﷺ

દર્સ (૧૩)

- (૧) سُورَةُ قُرَيْشٍ
- (૨) موت کا بیان
- (૩) اذان کا جواب
- (૪) مریض کی عیادت کے آداب
- (૫) مریض کی عیادت کے وقت کی دعا
- (૬) اعلان نبوت

દર્સ (૧૪)

- (૧) سُورَةُ الْمَاعُونِ
- (૨) قبر کے احوال
- (૩) شرعی اصطلاحات (૧)
- (૪) سفر کے آداب
- (૫) گھر سے باہر نکلنے اور سفر کے آغاز کی دعائیں
- (૬) سب سے پہلے مسلمان

દર્સ (૧૫)

- (૧) سُورَةُ الْقَدْرِ
- (૨) قیامت اور حشر (૧)
- (૩) شرعی اصطلاحات (૨)
- (૪) زیارت قبر کے آداب
- (૫) فاتحہ کا طریقہ
- (૬) واقعه معراج

દર્સ (૧૬)

- (૧) سُورَةُ الْمَنْشُورِ
- (૨) قیامت کی نشانیاں
- (૩) شرعی اصطلاحات (૩) اور પાંચ નમાઝે
- (૪) عમામે કે આદાબ
- (૫) ષેખીક ઓર હદિયા કુબૂલ કરનેકી દુઆએ
- (૬) હિજરત મુસ્તફા (૧)

દર્સ (૧૭)

- (૧) સૂરતુત્તીન (૧)
- (૨) દજાલ ઓર યાજૂજ માજૂજ
- (૩) નમાઝોંકી રકૂઅતે
- (૪) નાખુન તરાશનેકે આદાબ
- (૫) હિજરતે મુસ્તફા (૨)

દર્સ (૧૮)

- (૧) સૂરતુત્તીન (૨)
- (૨) કુયામત ઓર હશર (૨)
- (૩) શરાઈતે નમાઝ
- (૪) તિલાવતે કુર્આન ઓર સરકે બાલકે આદાબ
- (૫) હિજરતે મુસ્તફા (૩)

દર્સ (૧૯)

- (૧) સૂરતુદુહા (૧)
- (૨) તફદીર ક્યા હે ?
- (૩) ફરાઈઝે નમાઝ
- (૪) ઝીનત
- (૫) મદીનામે આમદ

દર્સ (૨૦)

- (૧) સૂરતુદુહા (૨)
- (૨) મીઝાન, પુલસિરાત, હોઝે કોષર
- (૩) વાજિબાતે નમાઝ (૧)
- (૪) મુકાબલા
- (૫) ગઝવએ બદર વ ઓહદ

દર્સ (૨૧)

- (૧) સૂરતુલ હુમઝહ
- (૨) જન્નત વ દોઝખ
- (૩) વાજિબાતે નમાઝ (૨) ઓર નિયતે
- (૪) મુસાફા વ મુઆનિકા

દર્સ (૧૮)

- (૧) سُورَةُ التَّيْنِ (૧)
- (૨) دجال اور ياجوج ماجوج
- (૩) نمازوں کی رکعتیں
- (૪) ناخن تراشنے کے آداب
- (૫) ہجرت مصطفیٰ (۲)

દર્સ (૧૮)

- (૧) سُورَةُ التَّيْنِ (૨)
- (૨) قیامت اور حشر (૨)
- (૩) شرائط نماز
- (૪) تلاوت قرآن اور سرکے بال کے آداب
- (૫) ہجرت مصطفیٰ (۳)

દર્સ (૧૯)

- (૧) سُورَةُ الضُّحَى (૧)
- (૨) تقدیر کیا ہے ?
- (૩) فرائض نماز
- (૪) زینت
- (૫) مدینہ میں آمد

દર્સ (૨૦)

- (૧) سُورَةُ الضُّحَى (૨)
- (૨) میزان، پل صراط، حوض کوثر
- (૩) واجبات نماز (૧)
- (૪) مقابلہ
- (૫) غزوة بدر واحد

દર્સ (૨૧)

- (૧) سُورَةُ الْهُمَزَةِ (૧)
- (૨) جنت و دوزخ
- (૩) واجبات نماز (૨) اور نیتیں
- (૪) مصافحہ و معانقہ

(૫) દીગર ગઝવાત

દર્સ (૨૨)

- (૧) સૂરતુલ હુમઝહ (૨)
- (૨) ઈમાન, કુફ્ર ઓર શિર્ક
- (૩) નમાઝકા મુકમ્મલ તરીકા
- (૪) જૂટ
- (૫) રહલતે મુસ્તફા

દર્સ (૨૩)

- (૧) સૂરતુલ બકરહ
- (૨) સહાબાએ કિરામ (૧)
- (૩) તીન રકઅત ઓર ચાર રકઅતકે તરીકે
- (૪) ગીબત ઓર બોહતાન
- (૫) અખ્લાકે રસૂલ (૧)

દર્સ (૨૪)

- (૧) આયતુલ કુર્સી (૧)
- (૨) સહાબાએ કિરામ (૨)
- (૩) નમાઝકી સુન્નતે ઓર મકરૂહાત
- (૪) હસદ
- (૫) અખ્લાકે રસૂલ (૨)

દર્સ (૨૫)

- (૧) આયતુલ કુર્સી (૨)
- (૨) વિલાયત ઓર તફલીદ
- (૩) મુફસિદાતે નમાઝ
- (૪) ગુસ્સા ઓર તકબ્બુર
- (૫) અખ્લાકે રસૂલ (૩)

☆☆☆

(૫) دیگر غزوات

درس (۲۲)

- (۱) سُورَةُ الْهُمَزَةِ (۲)
- (۲) ایمان، کفر اور شرک
- (۳) نماز کا مکمل طریقہ
- (۴) جھوٹ
- (۵) رحلتِ مصطفیٰ

درس (۲۳)

- (۱) سُورَةُ الْبَقَرَةِ
- (۲) صحابہ کرام (۱)
- (۳) ۳ رکعت اور ۴ رکعت کے طریقے
- (۴) غیبت اور بہتان
- (۵) اخلاق رسول (۱)

درس (۲۴)

- (۱) آيَةُ الْكُرْسِيِّ (۱)
- (۲) صحابہ کرام (۲)
- (۳) نماز کی سنتیں اور مکروہات
- (۴) حسد
- (۵) اخلاق رسول (۲)

درس (۲۵)

- (۱) آيَةُ الْكُرْسِيِّ (۲)
- (۲) ولایت اور تقلید
- (۳) مفسداત نماز
- (۴) غصہ اور تکبر
- (۵) اخلاق رسول (۳)

☆☆☆

દર્સ (૧)

درس (۱)

तअव्युअ : اَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ

اَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ

तस्मिथः بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

تَعُوذُ :

حروف تهجی

હુરફે તહજી

ح	ج	ث	ت	ب	ا
હા	જમ	થા	તા	બા	અલિફ
س	ز	ر	ذ	د	خ
સીન	ઝા	રા	ઝાલ	દાલ	ખા
ع	ظ	ط	ض	ص	ش
અચન	ઝા	તા	ઢાઢ	સ્વાઢ	શીન
م	ل	ك	ق	ف	غ
મીમ	લામ	કાફ	કાફ	ફા	ગચન
	ی	ء	ه	و	ن
	યા	હમ્મઢ	હા	વાવ	નૂન

કલિમાએ તેયબહ

کلمه طيبه

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ ﷺ

અલ્લાહ કે સિવા કોઈ મઅબૂઢ નહીં,
હઝરત મુહમ્મઢ ﷺ અલ્લાહ કે રસૂલ હૈં.

اللہ کے سوا کوئی معبود نہیں، حضرت محمد صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم
اللہ کے رسول ہیں۔

अरकाने ईस्लाम

अरकाने ईस्लाम पांच है :-

- (१) तौहीद व रिस्लात
- (२) नमाज
- (३) रोजा
- (४) उज्ज
- (५) जकात

ખાના ખાને કે આદાબ

- ★ ખાના ખાનેસે પહલે દોનોં હાથોં કો અચ્છી તરહ સે ઘુલના.
- ★ હાથ ઘુલને કે બાદ ન પોછના.
- ★ મસ્નૂન (સુન્નત) તરીકે પર બેઠના. (બાયાં પેર બિછા દે ઓર દાહિના પેર ખળા રખે યા ફિર સુરીન પર બેઠે ઓર દોનોં ઘુટને ખળે કર દે.)
- ★ સર ઢાંક કર ખાના ખાના.
- ★ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ પઠના.
- ★ ખાના ખાનેસે પહલે ઓર બાદમેં થોળા સા નમક ચખના.
- ★ દાએ (સીધે) હાથસે ખાના ખાના.
- ★ પ્લેટ કા જો હિસ્સા ઝયાદા કરીબ હે ઉસી તરફસે ખાના.
- ★ ખાના ખાને કે બાદ દુઆ પઠના.
- ★ ખાના ખાનેસે પહલે યહ દુઆ પઠે :-

ارکان اسلام

ارکان اسلام پانچ ہیں:

- (۱) توحید و رسالت
- (۲) نماز
- (۳) روزہ
- (۴) حج
- (۵) زکوٰۃ

کھانا کھانے کے آداب:

- ☆ کھانا کھانے سے پہلے دونوں ہاتھ اچھی طرح دھلانا۔
- ☆ ہاتھ دھلنے کے بعد نہ پوچھنا۔
- ☆ مسنون طریقے پر بیٹھنا۔
- (بایاں پیر بچھا دے اور داہنا کھڑا رکھے یا پھر یا سرین پر بیٹھے اور دونوں گھٹنے کھڑے کر دے)
- ☆ سر ڈھانک کر کھانا کھانا۔
- ☆ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ پڑھنا۔
- ☆ کھانا کھانے سے پہلے دعا پڑھنا۔
- ☆ کھانا کھانے سے پہلے اور بعد میں تھوڑا سا نمک چکھنا۔
- ☆ دائیں ہاتھ سے کھانا کھانا۔
- ☆ پلیٹ کا جو حصہ زیادہ قریب ہے اسی طرف سے کھانا۔
- ☆ کھانا کھانے کے بعد دعا پڑھنا۔
- ☆ کھانا کھانے سے پہلے یہ دعا پڑھے:

بِسْمِ اللّٰهِ الَّذِیْ لَا یُضْرَمُ مَعِ اسْمِهِ شَیْءٌ فِی الْاَرْضِ وَلَا فِی السَّمَاوٰتِ وَهُوَ السَّمِیْعُ الْعَلِیْمُ ۝ بِسْمِ اللّٰهِ وَ عَلٰی بَرَکَةِ اللّٰهِ ۝

★ "અલ્લાહ કે નામસે શુરૂઅ જિસ કે નામ (કી બરકત)સે ઝમીનો આસ્માન કી કોઈ થીઝ નુકસાન નહીં પહુંચા સક્તી ઓર વહી સુનને જાનેવાલા હે. અલ્લાહ કે નામસે શુરૂઅ ઓર અલ્લાહ કી બરકત કે સાથ.

اللہ کے نام سے جس کے نام (کی برکت) سے زمین و آسمان کی کوئی چیز نقصان نہیں پہنچ سکتی اور وہی سننے جاننے والا ہے۔ اللہ کے نام سے شروع اور اللہ کی برکت کے ساتھ۔

સવાલાત

- (૧) તઅવ્વુઝ કિસે કહતે હૈં ?
- (૨) તસ્મિયહ કિસે કહતે હે ?
- (૩) હુરૂફે તહજજી કિતને હૈં ?
- (૪) અલિફ સે સ્વાદ તક કે હુરૂફ શુમાર કરો.
- (૫) સુઆદસે લે કર યા તક કે હુરૂફ બયાન કરો.
- (૬) અવ્વલ કલિમહ ક્યા હે ?
- (૭) કલિમહ કા માઅના બયાન કરો.
- (૮) ઈસ્લામ કે અરકાન કિતને હૈં ઓર ક્યા હૈં ?
- (૯) ખાના ખાને કે આદાબ બતાઓ.
- (૧૦) ખાને સે પહેલે કી દુઆ ક્યા હે ?
- (૧૧) ઈસ દુઆ કા તર્જુમા બયાન કરો.

سوالات

- (૧) تَعْوِذُ کسے کہتے ہیں؟
- (૨) تَسْمِيَةُ کسے کہتے ہیں؟
- (૩) حروفِ تَجْوِيذِ کتنے ہیں؟
- (૪) الف سے صاد تک کے حروف شمار کرو۔
- (૫) صاد سے لے کر یاء تک کے حروف بیان کرو۔
- (૬) اَوَّلُ کلمہ کیا ہے؟
- (૭) کلمہ کا معنی بیان کرو۔
- (૮) اسلام کے ارکان کتنے ہیں اور کیا ہیں؟
- (૯) کھانا کھانے کے آداب بتاؤ۔
- (૧૦) کھانے سے پہلے کی دعا کیا ہے؟
- (૧૧) اس دعا کا ترجمہ بیان کرو۔

દર્સ (૨)

درس (۲)

همزه کے ساتھ حروف تہجی ملا کر پڑھنے کی مشق

हमज़ के साथ हुरफ़ें तहजीज मिला कर पढ़ने का मशक

أَح	أَج	أَث	أَتْ	أَب	أَ
अह	अज	अथ	अत्	अब	अ
أَس	أَز	أَرْ	أَنْ	أَد	أَخ
अस्	अज़	अर्	अन्	अद	अख
أَع	أَظ	أَط	أَص	أَص	أَش
अअ	अज़:	अत्	अद	अस	अश
أَم	أَل	أَك	أَق	أَف	أَغ
अम्	अल्	अक्	अक्	अफ	अग्
		أَي	أَه	أَوْ	أَنْ
		अय	अह:	अप्	अन्

કલમએ શહાદત

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ

"મેં ગવાહી દેતા છું કે અલ્લાહ કે સિવા કોઈ મઅબૂદ

(ઈબાદત કે લાયક) નહીં, વોહ અકેલા હે, ઉસકા કોઈ

શરીક નહીં ઓર યહ ગવાહી દેતા છું કે હમારે સરદાર

मुहम्मद ﷺ उसके भंटे और रसूल हैं."

کلمه شهادت

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ

મિં ગવાહી દિતા હોળ કે હલ્લે કે સુઅકુની મ્જુદ
નહીં, વે અકીલા હે, અસ કા કુની શરીક નહીં ઓર યે
ગવાહી દિતા હોળ કે હમારે સરદાર મુહમ્મદ વલ્લી હલ્લે ત્ઘાલી
અલીએ સલમ અસ કે બન્દે ઓર રસુલ હે.

ઈમાને મુજબલ

ایمان مجہل

اَمَنْتُ بِاللّٰهِ كَمَا هُوَ بِاسْمَائِهِ وَصِفَاتِهِ وَقَبْلَتْ جَمِيعَ اَحْكَامِهِ

તર્જુમા : "મેં અલ્લાહ પર ઈમાન લાયા જેસા કે વોહ અપને નામોં ઓર અપની સિક્તોં કે સાથ હે ઓર મેંને ઉસકે તમામ અહકામ કો કુબૂલ ક્રિયા."

☆☆☆

જૂતે ઓર મોઝે પહનને કે આદાબ

- ★ બિસ્મિલ્લાહ પઘ્હના.
- ★ પહલે દાહિને પૈર મેં ફિર બાએ પૈર મેં મોઝા પહનના.
- ★ પહલે દાહિને પૈર મેં ફિર બાએ પૈર મેં જૂતા પહનના.

જૂતે ઓર મોઝે ઉતારને કે આદાબ

- ★ બિસ્મિલ્લાહ પઘ્હના.
- ★ પહલે બાએ પૈર સે ફિર દાએ પૈર સે જૂતા ઉતારના.
- ★ પહલે બાએ પૈર સે ફિર દાએ પૈર સે મોઝા ઉતારના.

☆☆☆

ખાને કે બાદ યહ કહે :-

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ اَطْعَمَنَا وَسَقَانَا وَجَعَلَنَا مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ

તર્જુમા : "તમામ તારીફ ઉસ અલ્લાહ કે લિએ હે જિસને હમેં ખિલાયા, પિલાયા ઓર મુસલમાનોં મેં સે બનાયા.

કિશી દુશરે કે યહાં ખાના ખાએ તો ખાને કે બાદ યેહ દુઆ બી પઘ્હે :-

اَللّٰهُمَّ اَطْعِمْ مَنْ اَطْعَمَنِيْ وَاَسْقِ مَنْ سَقَانِيْ

તર્જુમા : અલ્લાહ ! જિસને મુઝે ખિલાયા ઉસે ખિલા, જિસને મુઝે પિલાયા ઉસે પિલા."

ترجمہ: میں اللہ پر ایمان لایا جیسا کہ وہ اپنے ناموں اور اپنی صفتوں کے ساتھ ہے اور میں نے اس کے تمام احکام کو قبول کیا۔

☆☆☆

جئے اور મોઝે પહેંને કે આદાબ:

- ☆ بسم اللہ پڑھنا.
- ☆ پہلے داہنے પير میں پھر بائیں پير میں موزا پہننا.
- ☆ پہلے داہنے پير میں پھر بائیں پير میں جوتا پہننا.

جئے اور મોઝે ઉતારને કે આદાબ:

- ☆ بسم اللہ پڑھنا.
- ☆ پہلے بائیں پير سے پھر دائیں پير سے موزا اتارنا.
- ☆ پہلے بائیں پير سے પھر دائیں پير سے جوتا اتارنا.

☆☆☆

કાને કે બહદીરે કહે:

تمام تعریفیں اُس اللہ کے لئے ہیں جس نے ہمیں کھلایا، پلایا اور مسلمانوں میں سے بنایا۔
کسی دوسرے کے یہاں کھانا کھائے تو کھانے کے بعد یہ دعا بھی پڑھے:

اے اللہ! جس نے مجھے کھلایا، اُسے کھلا اور جس نے مجھے پلایا، اُسے پલા۔

अगर जाने के शुद्धमें "बिस्मिल्लाह" बूल जाये और भीयमें याद आये तो येह दुआ पण्डे :-

بِسْمِ اللّٰهِ فِيْ اَوَّلِهِ وَ اٰخِرِهِ

तर्जुमा : "अल्लाह के नामसे उसके शुद्धमें और उसके आभिरमें."

☆☆☆

पहले ६ इस्लामी महिनो के नाम

(१) मुहर्रम (२) सफ़र

(३) रबीउल अव्वल (४) रबीउल आभर

(५) जमादील उला (६) जमादील उभर

☆☆☆

मअलूमाते आम्ह

- ★ हमारे नबी का नाम उजरत मुहम्मद मुस्तफ़ा صلی اللہ علیہ وسلم है.
- ★ हमारे नबी के वालिद का नाम उजरत अब्दुल्लाह رضی اللہ تعالیٰ عنہ है.
- ★ हमारी नबी की वालिदा का नाम उजरत आमिना رضی اللہ تعالیٰ عنہا है.
- ★ हमारे नबी के दादा का नाम उजरत अब्दुल मुत्तलिब है.
- ★ हमारे नबी मक्का शरीफमें पैदा हुवे थे.

☆☆☆

सवालाल

- (१) थ से ख त क से न के उरके तडजळ को उम्मा के साथ भयान करो.
- (२) कलमअे शडादत क्या है ?
- (३) ईमाने मुजमल का तर्जुमा बताओ
- (४) कलमअे शडादत का तर्जुमा करो.
- (५) शुज और साकिस (जूता और भोजा) किस पडनना और उतारना याहीअे ?

اگر کھانے کے شروع میں بسم اللہ بھول جائے اور سچ میں یاد

آئے تو پوچھا جائے:

بِسْمِ اللّٰهِ فِيْ اَوَّلِهِ وَ اٰخِرِهِ

اللہ کے نام سے اس کے شروع میں اور اس کے آخر میں۔

☆☆☆

پہلے چھ (۶) اسلامی مہینوں کے نام

(۱) محرم (۲) صفر

(۳) ربیع الاول (۴) ربیع الآخر

(۵) جمادی الاولی (۶) جمادی الاخری

☆☆☆

معلومات عامه

- ☆ ہمارے نبی کا نام حضرت محمد مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم ہے۔
- ☆ ہمارے نبی کے والد کا نام حضرت عبداللہ رضی اللہ تعالیٰ عنہ ہے۔
- ☆ ہمارے نبی کی والدہ کا نام حضرت آمنہ رضی اللہ تعالیٰ عنہا ہے۔
- ☆ ہمارے نبی کے دادا کا نام حضرت عبدالمطلب ہے۔
- ☆ ہمارے نبی مکہ شریف میں پیدا ہوئے۔

☆☆☆

سوالات:

- (۱) ث سے خ تک ذ سے ک تک کے حروف تہجی کو ہمزہ کے ساتھ بیان کریں۔
- (۲) کلمہ شہادت کیا ہے؟
- (۳) ایمان مجمل کا ترجمہ بتاؤ۔
- (۴) کلمہ شہادت کا ترجمہ کرو۔
- (۵) شوز اور ساکس کس طرح پہننا اور اتارنا چاہئے؟

- (૬) ઈમાને મુજમલ કયા હે ? તર્જુમા કે સાથ બતાઓ.
- (૭) ખાને કે બાદ કી દુઆ કયા હે ?
- (૮) જબ કભી દૂસરે કા ખાના ખાએ તો કયા પળ્હના યાહીએ ?
- (૯) ઉસકા તર્જુમા કયા હોતા હે ?
- (૧૦) જબ શુરઅમે દુઆ ભૂલ જાએ તો કયા પળ્હે ?
- (૧૧) પહલે ૬ ઈસ્લામી મહીનો કે નામ કયા હે ?
- (૧૨) હમારે આકા صَلَّى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ કા નામ આપ કે વાલિદેન કરીમૈન કા નામ, ઓર આપકે દાદા કા નામ કયા હે ?

☆☆☆

- (૫) ایمان مجمل کیا ہے؟ مع ترجمہ بتاؤ۔
- (۷) کھانے کے بعد کی دعا کیا ہے؟
- (۸) جب کبھی کسی دوسرے کا کھانا کھائیں تو کیا پڑھنا چاہئے؟
- (۹) اس کا ترجمہ کیا ہوتا ہے؟
- (۱۰) جب شروع میں دعا بھول جائیں تو کیا پڑھیں؟
- (۱۱) پہلے ۶ اسلامی مہینوں کے نام کیا ہیں؟
- (۱۲) ہمارے آقا صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم کا نام، آپ کے والدین کریمین کے نام اور آپ کے دادا کا نام کیا ہے؟

☆☆☆

دર્س (3)

سूरته الفلّاح

درس (۳)

سُورَةُ الْفَالِقِ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ۝ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝ اللَّهُ الصَّمَدُ ۝ لَمْ يَلِدْ ۝ وَلَمْ يُولَدْ ۝ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ۝

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ ۝

કલમએ તમ્બુદ

તર્જુમા : "ખુદાએ તઆલા હર એબસે પાક હે ઓર સબ તારીફ અલ્લાહ કે લિએ હે ઓર ખુદાએ તઆલા કે સિવા કોઈ ઈબાદત કે લાયક નહીં ઓર અલ્લાહ સબસે બળા હે ઓર તાકતો કુવ્વત દેનેવાલા સિફ ખુદાએ ખુદાગો બરતર હે.

☆☆☆

کلمه تمجید

خدائے تعالیٰ ہر عیب سے پاک ہے اور سب تعریف اللہ تعالیٰ کے لیے ہے اور خدائے تعالیٰ کے سوا کوئی عبادت کے لائق نہیں اور اللہ سب سے بڑا ہے اور طاقت و قوت دینے والا صرف خدائے بزرگ و برتر ہے۔

☆☆☆

ઈમાને મુફ્તસલ

ایمان مُفَصَّل

أَمِنْتُ بِاللَّهِ وَ مَلَائِكَتِهِ وَ كُتُبِهِ وَ رُسُلِهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ الْقَدْرِ خَيْرِهِ وَ شَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى وَ
الْبَعْتِ بَعْدَ الْمَوْتِ

તર્જુમા : "મેં ઈમાન લાયા અલ્લાહ પર ઓર ઉસકી કિતાબોં પર ઓર ઉસકે રસૂલોં પર ઓર આખિરત કે દિન ઓર અચ્છી બુરી તકદીર પર ઓર મરને કે બાદ ઝિંદા હોને પર."

☆☆☆

પાની પીને કે આદાબ

- ★ સર ઢાંક કર પીના.
- ★ પાની દેખ કર પીના.
- ★ પાની બેઠ કર પીના.
- ★ પાની કા ગ્લાસ દાએ (સીધે) હાથમેં પકળના.
- ★ "બિસ્મિલ્લાહિરરહમાનિરરહીમ" પળના.
- ★ તીન સાંસમેં પીના.
- ★ પાની પીને કે બાદ દુઆ પળના.

☆☆☆

પાની પીને કે બાદ કી દુઆ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي سَقَانَا عَذْبًا فُرَاتًا بِرَحْمَتِهِ وَلَمْ يَجْعَلْهُ مِلْحًا أُجَاجًا بَدُنُونَا

સબ તારીફે ઉસ અલ્લાહ કે લિએ જિસને હમેં અપની રહમત સે મીઠા પાની પિલાયા ઓર ઉસ કો હમારે ગુનાહોં કી વજહસે ખારા ઓર કળવા નહીં બનાયા.

☆☆☆

દૂસરે છે (૬) ઈસ્લામી મહીનોં કે નામ

- (૭) રજબ (૮) શાબાન (૯) રમઝાન
- (૧૦) શવ્વાલ (૧૧) ઝુલ કઝઅદા (૧૨) ઝુલ હજ્જહ

મિંસ ઈમાન લાયા અલ્લાહ પ્રાસ કી કિતાબોં પ્રાસ
અસ કે રસૂલોં પ્રાસ આખિરત કે દન પ્રાસ અચ્છી,
બરી તકદીર પ્રાસ મરને કે બેદરઝંદે હોને પ્રાસ.

☆☆☆

پانی پینے کے آداب:

- ☆ સર ઢાંક કર પાની પીના.
- ☆ પાની દેખ કર પીના.
- ☆ પાની કા ગ્લાસ દાએ (સીધે) હાથમેં પકળના.
- ☆ બિસ્મિલ્લાહિરરહમાનિરરહીમ પઢના.
- ☆ તીન સાંસમેં પીના.
- ☆ પાની પીને કે બાદ દુઆ પઢના.

☆☆☆

پانی پینے کے بعد کی دعا

સબ તર્ફિંસ અસ અલ્લાહ કિલિએ જસને હમેં
અપની રહમત સે મીઠા પાની પિલાયા ઓર અસ કો હમારે
ગુનાહોં કી વજહસે ખારા ઓર કળવા નહીં બનાયા.

☆☆☆

दूसरे चह (६) اسلامی महिनوں के नाम

- (७) रजब (८) शबान (९) رمضان
- (१०) शवाल (११) ذوالقعدة (१२) ذوالحجة

મઅલૂમાતે આમ્મહ

- ★ હમારે નબી કી વફાત મદીના શરીફમે હુઈ.
- ★ મક્કા શરીફમે હમારે નબી ૫૩ સાલ રહે.
- ★ મદીના શરીફમે હમારે નબી ૧૦ સાલ રહે.
- ★ હમારે નબી કી કુલ ઉમર ૬૩ સાલ હુઈ.
- ★ હમારે નબી કા મઝાર પાક મદીના શરીફમે હે.

☆☆☆

સવાલાત

- (૧) સૂરએ ઈબ્લાસ હુરૂફ કી સહીહ અદાયગી કે સાથ સુનાઓ.
- (૨) સોમ (તીસરા) કલમહ ક્યા હે ? ઉસકા તર્જમા ભી સુનાઓ
- (૩) પાની પીને કે આદાબ ક્યા હૈ ?
- (૪) ઈમાને મુફ્સલ કિસે કહતે હૈ ?
- (૫) પાની પીને કે બાદ કી દુઆ તર્જમા કે સાથ બયાન કરો.
- (૬) ઈમાને મુફ્સલ કા તર્જમા ક્યા હે ?
- (૭) આખરી છે (૬) મહીનો કે નામ ક્યા હૈ ?
- (૮) હમારે આકા ﷺ કી ઉમર મુબારક કિતની હુઈ ઓર મક્કા મુકર્રમા ઓર મદીના મુનવ્વરામે આપકે કિતના ફયામ ફર્માયા ?

☆☆☆

મعلومات عامه

- ☆ હમારે નબી કી વફાત મદીને શરીફ મીસ હોئی.
- ☆ મકે શરીફ મીસ હમારે નબી ૫૩ સાલ રહે.
- ☆ મદીને શરીફ મીસ હમારે નબી દસ સાલ રહે.
- ☆ હમારે નબી કી કલ ઉમર શરીફ ૬૩ સાલ હોئی.
- ☆ હમારે નબી કા મઝાર પાક મદીને શરીફ મીસ હે.

☆☆☆

سوالات:

- (૧) સુરૌ અલાસ હરુફ કી સહીહ અદાયગી કે સાથ સુનાઓ.
- (૨) સુમ કલમ ક્યા હે ? અસ કા તર્જમા ભી સુનાઓ.
- (૩) પાની પીને કે આદાબ ક્યા હૈ ?
- (૪) આમાન મફ્સલ કસે કહેતે હૈ ?
- (૫) પાની પીને કે બાદ કી દુઆ તર્જમા બયાન કરો.
- (૬) આમાન મફ્સલ કા તર્જમા ક્યા હે ?
- (૭) આખરી છે (૬) મહીનો કે નામ ક્યા હૈ ?
- (૮) હમારે આકા ﷺ કી ઉમર મુબારક કિતની હુઈ ઓર મક્કા મુકર્રમા ઓર મદીના મુનવ્વરામે આપકે કિતના ફયામ ફર્માયા ?

☆☆☆

درس (૪)

درس (૨)

સૂરએ કૌથર

سُورَةُ الْكَوْثَرِ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ۝ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِنَّا أَعْطَيْنَكَ الْكَوْثَرَ ۝ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ ۝ إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ۝

કલમએ તોહીદ

کلمه توحید

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا
يَمُوتُ، بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

اللہ
کے

"અલ્લાહ કે સિવા કોઈ મઅબૂદ નહીં વોહ અકેલા હે, ઉસકા કોઈ શરીક નહીં, ઉસી કે લિએ બાદશાહી હે ઓર ઉસી કે લિએ હમ્દ હે. વોહી મારતા ઓર જિલાતા હે, વોહ જિંદા હે ઉસે કભી મૌત ન આએગી, ઉસકે હાથમે ભલાઈ હે ઓર વોહ સબ કુછ કર સકતા હે.

☆☆☆

વુઝૂ કે ફરાઈઝ

વુઝૂ મે ચાર ખારે ફઝલ હે :-

(૧) મૂંહ ઘુલના, યા'ની પેશાની કી જળ જહાંસે બાલ જમતે હે વહાં સે લેકર દૂળી કે નીચે તક, ઓર એક કાન કી લૌ સે દૂસરે કાન કી લૌ તક મુંહ કી ખાલ કે હર હિસ્સે પર એક મર્તબા પાની બહાના (૨) કોહનિયો સમેત દોનો હાથો કા એક બાર ઘુલના. (૩) ચોથાઈ સર કા મસહ કરના (યા'ની ભીગે હુવે હાથ કા ફેરના) (૪) દોનો પાંઉ કા ટખનો સમેત એક બાર ઘુલના.

☆☆☆

ઈસ્તિજા કે આદામ

- ★ સર ઢાંક કર ઈસ્તિજા કરના.
- ★ બેતુલખલા મે દાખિલ હોને સે પહેલે કી હુઆ પબ્હના.

સવાકુની મેબુદનેહિં વેહાકીલા હે અસકાકુની શરીક નેહિં, અસી કે લિએ બાદશાહી હે ઓર અસી કે લિએ હમ્દ હે વેહી મારતા ઓર જિલાતા હે, વેહી જિંદા હે અસે કભી મૌત ન આએગી, અસી કે હાથમે ભલાઈ હે ઓર વેહી સબ કુછ કર સકતા હે.

☆☆☆

وضو کے فرائض

دھુમ્મિસ ચાર બારે ફઝલ હે :-

(૧) મને ડહલા, એની પેશાની કી જઝ જહાંસે બાલ જમતે હે વહાં સે લેકર દૂળી કે નીચે તક, ઓર એક કાન કી લૌ સે દૂસરે કાન કી લૌ તક મુંહ કી ખાલ કે હર હિસ્સે પર એક મર્તબા પાની બહાના (૨) કોહનિયો સમેત દોનો હાથો કા એક બાર ઘુલના. (૩) ચોથાઈ સર કા મસહ કરના (યા'ની ભીગે હુવે હાથ કા ફેરના) (૪) દોનો પાંઉ કા ટખનો સમેત એક બાર ઘુલના.

☆☆☆

ઈસ્તિજા કે આદામ

- ★ સર ઢાંક કર ઈસ્તિજા કરના.
- ★ બેતુલખલા મે દાખિલ હોને સે પહેલે કી હુઆ પબ્હના.

- ★ ઈસ્તિજાખાને મેં દાખિલ હોતે વક્ત પહલે બાયાં (ડાબા) ફઠમ દાખિલ કરના.
- ★ નિકલતે વક્ત પહલે દાયાં (સીધા) ફઠમ નિકાલના.
- ★ બેઠ કર ઈસ્તિજા કરના.
- ★ બાએ ફઠમ પર ઝોર દે કર બેઠના.
- ★ ઈસ્તિજા ખાને સે નિકલને કે બાદ કી દુઆ પઢના.

★★★

દુઆએ

બૈતુલ ખલામૈ જાને સે પહલે કહે :-

- ☆ استنجا خانے میں داخل ہوتے وقت پہلے بائیں قدم داخل کرنا۔
- ☆ نکلنے وقت پہلے دایاں قدم نکالنا۔
- ☆ بیٹھ کر استنجا کرنا۔
- ☆ بائیں قدم پر زور دے کر بیٹھنا۔
- ☆ استنجا خانے سے نکلنے کے بعد کی دعا پڑھنا۔

★★★

دعائیں

بیت الخلاء میں جانے سے پہلے کہے:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبَيْثِ وَالْخَبَائِثِ

"અય અલ્લાહ ! મેં બખીષ જિન્નો ઓર જિન્નિયોસે તેરી પનાહ માંગતા હું."

બૈતુલ ખલા સે નિકલને કે બાદ યે કહે :-

اے اللہ! میں خبیث جنوں اور خبیثوں سے تیری پناہ مانگتا ہوں۔

بیت الخلاء سے نکلنے کے بعد یہ کہے:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنِّي الْأَذَى وَعَافَانِي

"સબ તારીફે અલ્લાહ કે લિએ હૈ જિસને મુઝસે અઝિયત (તકલીફ) દૂર ફર્માઈ ઓર મુઝે આફિયત બપ્શી."

☆☆☆

હુમૂર صلى الله عليه وسلم કે સાહબઝાદે ઓર સાહબઝાદિયાં

સાહબઝાદે	સાહબઝાદિયાં
(૧) હઝરત ફાસિમ	(૧) હઝરત ઝયનબ
(૨) હઝરત અબ્દુલ્લાહ	(૨) હઝરત રુકૈયહ
(૩) હઝરત ઈબ્રાહીમ	(૩) હઝરત ઉમ્મે કુલ્થૂમ
	(૪) હઝરત ફાતિમહ

رضوان الله تعالى عليهم اجمعين

સબ તેરિફિસ લલ્લાહે કે લૈ હૈ જિસને મજ્હ સે અઝિત દોર ફરમાઈ ઓર મજ્હે અફિયત બપ્શી۔

☆☆☆

હુમૂર صلى الله عليه وسلم કે સાહબઝાદે ઓર

સાહબઝાદિયાં

સાહબઝાદિયાં	સાહબઝાદે
(૧) હઝરત નબ	(૧) હઝરત ફાસિમ
(૨) હઝરત રુકૈયહ	(૨) હઝરત ઉમ્મે કુલ્થૂમ
(૩) હઝરત ઉમ્મે કુલ્થૂમ	(૩) હઝરત ફાતિમહ
(૪) હઝરત ફાતિમહ	

સવાલાત

- (૧) સૂરએ કૌધર મઅ સહીહ મખારિજ કે સાથ પળીએ.
- (૨) વુજૂ કે ફરાઈઝ કિતને હૈં ?
- (૩) ચોથા કલમહ બયાન કરૈં.
- (૪) ઈસ્તિન્જા કે આદાબ કયા હૈં ?
- (૫) કલમએ તૌહીદ કા તર્જુમા કરો.
- (૬) હમારે પ્યારે આફા ﷺ કે પ્યારે સાહબઝાદે ઓર સાહબઝાદિયો કે મુફદસ નામ બતાઓ.
- (૭) બયતુલ ખલામૈં જાને કી દુઆ તર્જુમા કે સાથ બયાન કરો.
- (૮) બયતુલ ખલાસે નિકલને કે બાદ કયા પળના યાહિએ. તર્જુમા કે સાથ બતાઓ.

☆☆☆

દર્સ (૫)

سُورَةُ الْعَصْرِ

سوالات:

- (૧) سورة کوثر مع صحیح بخاری کے پڑھئے۔
- (૨) وضو کے فرائض کتنے ہیں؟
- (૩) چوتھا کلمہ بیان کریں۔
- (૪) استنجاء کے آداب کیا ہیں؟
- (૫) کلمہ توحید کا ترجمہ کرو۔
- (૬) ہمارے آقا صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم کے پیارے صاحبزادوں و صاحبزادیوں کے مقدس نام بتاؤ۔
- (૭) بیت الخلا میں جانے کی دعا مع ترجمہ بیان کرو۔
- (૮) بیت الخلا سے نکلنے کے بعد کیا پڑھنا چاہئے؟ مع ترجمہ بیان کریں۔

☆☆☆

درس (۵)

سُورَةُ الْعَصْرِ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ۝ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالْعَصْرِ ۝ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ۝ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ
وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ۝

કલમએ રદ્દે ફુફર

کلمه رد کفر

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أُشْرِكَ بِكَ شَيْئًا وَ أَنَا أَعْلَمُ بِهِ وَ أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لَا أَعْلَمُ بِهِ، تَبَّتْ عَنْهُ
وَ تَبَرَّأْتُ مِنَ الْكُفْرِ وَ الشِّرْكِ وَ الْكُذْبِ وَ الْغَيْبَةِ وَ الْمَعَاصِي كُلِّهَا أَسْلَمْتُ وَ آمَنْتُ وَ أَقُولُ لَا إِلَهَ
إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۝

"अय अल्लाह ! मैं तेरी पनाह यादता हूँ इस बातसे के मैं तेरे साथ किसी को शरीक करूँ इस डालमें के मैं इसको जानता हूँ और ऐसे गुनाहसे माफी यादता

اے اللہ! میں تیری پناہ چاہتا ہوں اس بات سے کہ میں تیرے ساتھ کسی کو شریک کروں اس حال میں کہ میں اس کو جانتا ہوں اور ایسے گناہ سے معافی چاہتا ہوں جس کو میں نہیں جانتا،

હું જિસકો મેં નહીં જાનતા, મેંને ઈસસે તૌબા કી ઓર મેં કુફર, શિર્ક, જૂઠ, ગીબત ઓર તમામ ગુનાહોં સે બેઝાર હું. મેં ઈસ્લામ લાયા ઓર ઈમાન લાયા ઓર કહતા હું કે અલ્લાહ કે સિવા કોઈ મઅબૂદ નહીં ઓર હઝરત મુહમ્મદ ﷺ રસૂલ હૈં."

☆☆☆

વુઝૂ કી સુન્નતો

(૧) નિયત કરના (૨) બિસ્મિલ્લાહ સે શુરૂઆ કરના (૩) દોનોં હાથોં કે ગઢોં તક ત્રીન મર્તબા ધુલના (૪) મિસ્વાક કરના (૫) દાહિને હાથ સે ત્રીન કુલ્લિયાં કરના (૬) દાહિને હાથ સે ત્રીન મર્તબા નાક મેં પાની ડાલના (૭) બાએં હાથ સે નાક સાફ કરના (૮) હાથ ઓર પૈર કી ઉંગલિયોં કા ખિલાલ કરના (૯) હર અઝૂ કો ત્રીન ત્રીન બાર ધુલના. (૧૦) પૂરે સરકા એક બાર મસહ કરના. (૧૧) કાનોં કા મસહ કરના (૧૨) તરતીબ સે વુઝૂ કરના (૧૩) અઅઝાએ વુઝૂ કો પૈ દર પૈ (વારાફરતી) ધુલના. (૧૪) સારે મકરૂહાત સે બચના.

☆☆☆

ઘરમેં દાખિલ હોને કે આદાબ

- ★ દાહિના પૈર દાખિલ કરો.
- ★ દાખિલ હોતે વક્ત સલામ કરો.
- ★ अगर घरमें कोई न हो तो اَلصَّلٰوةُ وَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْكَ "अरसलातु वरसलामु अलैक या रसूलल्लाह" (ﷺ) कहे.

★ ઘરમેં દાખિલ હોને કી દુઆ પઢે.

ઘર સે નિકલને કે આદાબ

- ★ ઘરસે નિકલને કે વક્ત પહલે બાયાં પૈર બહાર નિકાલે.
- ★ ઘરસે નિકલને કી દુઆ પઢે.

મીસને અસ સે તૌબે કી ઓર મીસ કફર, શરક, જહોટ, ગીબત ઓર તમામ ગુનાહોં સે બેઝાર હોવા, મીસ ઈસ્લામ લાયા ઓર ઈમાન લાયા ઓર કહેતા હોવ કે અલ્લાહ કે સવા કોની એમાદત કે લાઉક નીસ ઓર હઝરત મુહમ્મદ ﷺ રસૂલ હૈં.

☆☆☆

વુઝૂ કી સનતીય

(૧) નીત કરના. (૨) બિસ્મિલ્લાહ સે શુરૂઆ કરના. (૩) દોનોં હાથોં કોગુઓં તક ત્રીન મર્તબા ધુલના. (૪) મસાક કરના. (૫) દાહિને હાથ સે ત્રીન કલિયાં કરના. (૬) દાહિને હાથ સે ત્રીન મર્તબા નાક મેં પાની ડાલના. (૭) બાએં હાથ સે નાક સાફ કરના. (૮) હાથ ઓર પૈર કી ઉંગલિયોં કા ખિલાલ કરના. (૯) હર અઝૂ કો ત્રીન ત્રીન બાર ધુલના. (૧૦) પૂરે સરકા એક બાર મસહ કરના. (૧૧) કાનોં કા મસહ કરના (૧૨) તરતીબ સે વુઝૂ કરના (૧૩) અઅઝાએ વુઝૂ કો પૈ દર પૈ (વારાફરતી) ધુલના. (૧૪) સારે મકરૂહાત સે બચના.

☆☆☆

ઘરમેં દાખિલ હોને કે આદાબ

- ★ દાયાં પૈર ડાખલ કરીસ.
- ★ ડાખલ હોતે વક્ત સલામ કરીસ.
- ★ اگر گھر میں کوئی نہ ہو تو اَلصَّلٰوةُ وَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْكَ وَ سَلَّمَ کہیں.
- ★ ઘરમેં દાખિલ હોને કી દુઆ પઢે.

ઘર સે નિકલને કે આદાબ

- ★ ઘરસે નિકલને વક્ત પહેલે બાયાં પૈર બહાર નિકાલે.
- ★ ઘરસે નિકલને કી દુઆ પઢે.

★ ઘરસે નિકલને સે પહલે ઘરમે મૌજૂદ તમામ લોગોં કો સલામ કરે.

★ જબ ઘરમે દાખિલ હોના ચાહે તો કહે,

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ الْمَوْلِجِ وَ خَيْرَ الْمَخْرَجِ

'અય અલ્લાહ ! મેં તુઝ સે અંદર આને ઓર બાહર જાને કી ભલાઈ તલબ કરતા હું.

★ જબ ઘરસે નિકલને કા ઈરાદા કરે તો પઠહે,

بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ

"અલ્લાહ કે નામ સે (નિકલતા હું) મુઝે અલ્લાહ પર ભરોસા હે.

☆☆☆

અઝવાજે મુતહ્હરાત

(પાક બીવિયાં)

- (૧) હઝરત ખદીજા رضی اللہ تعالیٰ عنہا
- (૨) હઝરત સૌદહ رضی اللہ تعالیٰ عنہا
- (૩) હઝરત આઈશા رضی اللہ تعالیٰ عنہا
- (૪) હઝરત હફસાહ رضی اللہ تعالیٰ عنہا
- (૫) હઝરત ઝયનબ બિન્તે ખુઝૈમહ رضی اللہ تعالیٰ عنہા
- (૬) હઝરત ઉમ્મે સલમહ رضی اللہ تعالیٰ عنہا
- (૭) હઝરત ઝયનબ બિન્તે જહશ رضی اللہ تعالیٰ عنہا
- (૮) હઝરત જુવૈરિયહ رضی اللہ تعالیٰ عنہا
- (૯) હઝરત ઉમ્મે હબીબહ رضی اللہ تعالیٰ عنہا
- (૧૦) હઝરત સફિયહ رضی اللہ تعالیٰ عنہا
- (૧૧) હઝરત મૈયમૂના رضی اللہ تعالیٰ عنہا

☆☆☆

★ ગ્રહ સે નક્કે સે પેલે ગ્રહ મેં મુજુદ તમામ લોગોં કો સલામ કરીયે.

★ જબ ગ્રહ મેં દાખિલ હોના ચાહે તો કહે:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ الْمَوْلِجِ وَ خَيْرَ الْمَخْرَجِ

એ અલ્લાહ ! મેં તુજ સે અંદર આને ઓર બાહર જાને કી બહાઈ તલબ કરતા હોય.

★ જબ ગ્રહ સે નક્કે કા ઈરાદા કરે તો કહે:

بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ

અલ્લાહ કે નામ સે (નક્કે હોય) મજ્હે અલ્લાહ પર ભરોસા હે.

☆☆☆

ازواج مطہرات

(પાક બીવિયાં)

- (૧) હઝરત ખદીજા رضی اللہ تعالیٰ عنہا
- (૨) હઝરત સૌદહ رضી اللہ تعالیٰ عنہا
- (૩) હઝરત આઈશા رضી اللہ تعالیٰ عنہا
- (૪) હઝરત હફસાહ رضી اللہ تعالیٰ عنہા
- (૫) હઝરત ઝયનબ બિન્તે ખુઝૈમહ رضી اللہ تعالیٰ عنہا
- (૬) હઝરત ઉમ્મે સલમહ رضી اللہ تعالیٰ عنہા
- (૭) હઝરત ઝયનબ બિન્તે જહશ رضી اللہ تعالیٰ عنہા
- (૮) હઝરત જુવૈરિયહ رضી اللہ تعالیٰ عنہા
- (૯) હઝરત ઉમ્મે હબીબહ رضી اللہ تعالیٰ عنہા
- (૧૦) હઝરત સફિયહ رضી اللہ تعالیٰ عنہા
- (૧૧) હઝરત મૈમૂનાહ رضી اللہ تعالیٰ عنہા

☆☆☆

સવાલાત

- (૧) સૂરએ અસ્સ ઝબાની પળ્હે.
- (૨) ઘરમે દાખિલ હોને ઓર નિકલને કે આદાબ.
- (૩) કલમએ રદે કુફ ઝબાની સુનાઈએ.
- (૪) વુજૂ કી સુન્નતે કયા હૈ ?
- (૫) કલમએ રદે કુફ કા તર્જમા કરો.
- (૬) ઘરમે દાખિલ હોને ઓર ઘરસે નિકલને કી દુઆ બતાએ.
- (૭) હુજૂર કી અઝવાજે મુતહ્હરાત કે નામ કયા હૈ ?

☆☆☆

દર્સ (૬)

સૂરવુલ ફાતિહા

سوالات:

- (૧) સુરહે 'عصر' زبانی پڑھیں۔
- (૨) گھر میں داخل ہونے اور نکلنے کے آداب بتائیے۔
- (૩) کلمہ 'رد کفر' زبانی سنائیے۔
- (૪) وضو کی سنتیں کیا ہیں؟
- (૫) کلمہ 'رد کفر' کا ترجمہ کرو۔
- (૬) گھر میں داخلہ اور گھر سے نکلنے کی دعا بتائیں۔
- (૭) حضور ﷺ کی ازواج مطہرات کے نام کیا ہیں؟

☆☆☆

درس (۶)

سُورَةُ الْفَاتِحَةِ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ۝ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝ مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ۝ إِيَّاكَ نَعْبُدُ
 وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ۝ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ۝ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ۝
 غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ۝

અલ્લાહ તઆલા

- ★ અલ્લાહ તઆલા એક હે.
- ★ ઉસ કા કોઈ શરીક નહી.
- ★ આસમાન વ ઝમીન ઓર સારી ચીઝો કો ઉસીને પૈદા ક્રિયા.
- ★ વોહી ઈબાદત કા મુસ્તહિક હે.
- ★ વોહી રોઝી દેતા હે.
- ★ જિસે યાહે ઈજ્જત દેતા હે ઓર જિસે યાહે ઝિલ્લત (બદનામી) દેતા હે.
- ★ ઉસ કા હર કામ હિકમતવાલા હે યાહે બંદો કો સમઝ મે આયે યા ન આયે.

اللہ تعالیٰ

- ★ اللہ تعالیٰ ایک ہے۔
- ★ اس کا کوئی شریک نہیں۔
- ★ آسمان وزمین اور ساری چیزوں کو اسی نے پیدا کیا۔
- ★ وہی عبادت کا مستحق ہے۔
- ★ وہی روزی دیتا ہے۔
- ★ جسے چاہے عزت دیتا ہے اور جسے چاہے ذلت دیتا ہے۔
- ★ اس کا ہر کام حکمت والا ہے چاہے بندوں کو سمجھ میں آئے یا نہ آئے۔

- ★ વોહ હર ઐબ સે પાક હે.
- ★ જૂટ, ખયાનત, જુલ્મ વગેરા કિસી કિસ્મ કા ઐબ ઉસ કે લિયે માનના કુફ હે.
- ★ અલ્લાહ તઆલા નૂર હે, ઉસ કા કોઈ જિસ્મ નહીં.
- ★ અલ્લાહ તઆલા કે લિયે જિસ્મ યા મકાન માનના કુફ હે.
- ★ ઉસ કો "ઉપરવાલા" નહીં કહના ચાહિએ.
- ★ ઉસ કો "અલ્લાહ મિયાં" ભી નહીં કહના ચાહિએ.

☆☆☆

વુઝૂ કા તરીકા

બિસ્મિલ્લાહ કહ કે મિસ્વાક કરે, અગર મિસ્વાક ન હો તો ઉંગલી સે દાંત મલ લે. ફિર દોનો હાથો કો ગઢોં તક ત્રીન બાર ધોએ. ઈસ તરહ કે પહલે દાહિને હાથ પર ફિર બાએ હાથ પર પાની ડાલે, ફિર દાહિને હાથ સે ત્રીન મર્તબા કુલ્લી કરે. ફિર બાએ હાથ કી છોટી ઉંગલી સે નાક સાફ કરે ઓર દાહિને હાથ સે ત્રીન મર્તબા નાક મેં પાની ચળહાએ, ફિર ચેહરા ધોએ ઈસ તરહ કે પેશાની પર બાલ ઉગને કી જગહ સે ઢૂળી કે નીચે તક ઓર એક કાન કી લો સે ઢૂસરે કાન કી લો તક સારે હિસ્સે પર ત્રીન મર્તબા પાની બહ જાએ, ઈસ કે બાદ દોનો હાથ કહોનિયો સમેત ઈસ તરહ ધૂએ કે ઉંગલિયો કી જાનિબ સે પાની ડાલતે હુએ કહોનિયો તક પહૂંચે, ફિર પૂરે સર કા દોનો હાથો સે એક બાર મસહ કરે, ફિર કાનો ઓર ગરદન કા એક એક મર્તબા મસહ કરે ઓર આબિર મેં દોનો પાઉ તખનો સમેત ત્રીન મર્તબા ધૂએ.

☆☆☆

☆ وہ ہر عیب سے پاک ہے۔
☆ جھوٹ، خیانت، ظلم وغیرہ کسی قسم کا عیب اس کے لیے ماننا کفر ہے۔

☆ اس کو "اوپر والا" نہیں کہنا چاہئے۔
☆ اس کو "اللہ میاں" بھی نہیں کہنا چاہئے۔

☆☆☆

وضو کا طریقہ

بسم اللہ کے مسواک کرے، اگر مسواک نہ ہو تو انگلی سے دانت مل لے، پھر دونوں ہاتھوں کو گٹوں تک تین بار دھوئے، اس طرح کہ پہلے داہنے ہاتھ پر پھر بائیں ہاتھ پر پانی ڈالے، پھر داہنے ہاتھ سے تین مرتبہ کلی کرے، پھر بائیں ہاتھ کی چھوٹی انگلی سے ناک صاف کرے اور داہنے ہاتھ سے تین مرتبہ ناک میں پانی چڑھائے، پھر چہرہ دھوئے اس طرح کہ پیشانی پر بال اُگنے کی جگہ سے تھوڑی کے نیچے تک اور ایک کان کی لو سے دوسرے کان کی لو تک سارے حصہ پر تین مرتبہ پانی بہہ جائے، اس کے بعد دونوں ہاتھ کہنیوں سمیت اس طرح دھوئے کہ انگلیوں کی جانب سے پانی ڈالتے ہوئے کہنیوں تک پہنچے، پھر پورے سر کا دونوں ہاتھوں سے ایک بار مسح کرے، پھر کانوں اور گردن کا ایک ایک مرتبہ مسح کرے اور اخیر میں دونوں پاؤں ٹخنوں سمیت تین مرتبہ دھوئے۔

☆☆☆

सोने और सो कर उठने के आदाब

- ★ बावजू सोओ.
- ★ तीन मर्तबा बिस्तर को जाण दें.
- ★ सोते वक़्त सर शुमाल की तरफ़ करे और पैर जूनूब की तरफ़ और दाहिने करवट पर ँस तरड सोओ के दाहिने डाय की डथेली सर के नीचे डो और बाअें डाय की डथेली बाअें पिठ्रे के उपर और यडेर ड़िब्ला की तरफ़ डो.
- ★ सोने से पडले की दुआ पण्डे.
- ★ अगर नींद न आती डो तो याडे षुदा, तरबीड और ँस्तिगडर में मरडूड डो.
- ★ सोकर उठने डी सडसे पडले की ड़िब्ला की डूड डो कर डैड जाअें.
- ★ अपने डोनो डायो को अपने यडरे पर मले.
- ★ उड के डाद सोकर उठने की दुआ पण्डे.
- ★ डोनो डायो को डो दें.

☆☆☆

★ सोने से पडले यड दुआ पण्डे :

اللَّهُمَّ بِاسْمِكَ أَمُوتُ وَ أَحْيِي

"अय अड्लाड ! मैं तेरे डी नाम से मरता डूं और ञता डूं."

★ सो कर उठने के डाद ये दुआ पण्डे

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَ إِلَيْهِ النُّشُورُ

"तमाम ता'रीफ़ अड्लाड के विय डे जिंसने मौत (नींद) के डाद डयात (डेदारी) अता ड़माँड और डमें उसी की तरफ़ डौटना डे.

☆☆☆

سونه اور سوकर اٹھنے کے آداب:

- ☆ باوضو سوئیں۔
- ☆ تین مرتبہ بستر کو جھاڑ دیں۔
- ☆ سوتے وقت سر شمال (اُتر) کی طرف کریں اور پیر جنوب (دکھن) کی طرف اور دائیں کروٹ پر اس طرح سوئیں کہ دائیں ہاتھ کی ہتھیلی سر کے نیچے ہو اور بائیں ہاتھ کی ہتھیلی بائیں پٹھے کے اوپر اور چہرہ قبلہ کی طرف ہو۔
- ☆ سونے سے پہلے کی دعا پڑھیں۔
- ☆ اگر نیند نہ آتی ہو تو یا د خدا، تسبیح اور استغفار میں مصروف ہوں۔
- ☆ سو کر اٹھتے ہی سب سے پہلے قبلہ رخ ہو کر بیٹھ جائیں۔
- ☆ اپنے دونوں ہاتھوں کو اپنے چہرے پر ملیں۔
- ☆ اس کے بعد اٹھنے کی دعا پڑھیں۔
- ☆ دونوں ہاتھوں کو دھولیں۔

☆☆☆

★ سونے سے پہلے پڑھاؤ:

اللَّهُمَّ بِاسْمِكَ أَمُوتُ وَ أَحْيِي

اے اللہ! میں تیرے ہی نام سے مرتا ہوں اور جیتا ہوں۔

★ سو کر اٹھنے کے بعد پڑھاؤ:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَ إِلَيْهِ النُّشُورُ

تمام تعریفیں اللہ کے لئے ہیں جس نے موت (نیند) کے بعد حیات (بیداری) عطا فرمائی اور ہمیں اسی کی طرف لوٹنا ہے۔

☆☆☆

અશરએ મુબશરહ

- (૧) رضی اللہ عنہ سیدિક સિદીક
- (૨) رضی اللہ عنہ ઉમર બિન ખતાબ
- (૩) رضی اللہ عنہ ઉમાન બિન અફ્કાન
- (૪) رضی اللہ عنہ અલી બિન અબૂ તાલિબ
- (૫) رضی اللہ عنہ અબ્દુરહમાન બિન ઔફ
- (૬) رضی اللہ عنہ અબૂ ઉબૈદા બિન જરહ
- (૭) رضی اللہ عنہ સઅદ બિન અબી વક્કાસ
- (૮) رضی اللہ عنہ સઈદ બિન ઝૈદ
- (૯) رضی اللہ عنہ તલહા બિન ઉબૈદુલ્લાહ
- (૧૦) رضی اللہ عنہ ઝુબૈર બિન અવ્વામ

☆☆☆

સવાલાત

- (૧) ઝબાની સૂરએ ફાતિહા પઢહે.
- (૨) અલ્લાહ તઆલા કે બારેમે કોઈ ૧૦ બારે બતાએ.
- (૩) સોને ઓર ઉઠને કે આદાબ કયા હે ?
- (૪) સોનેસે પહલે ઓર બેદાર હોને કે બાદકી દુઆએ કયા હૈ ?
- (૫) વુઝૂ કા મુકમ્મલ તરીકા બતાઓ.
- (૬) અશરએ મુબશરા કે નામ ગિનાઓ

દર્સ (૭)

સૂરએ ફલક

عشره مبشره

- (૧) حضرت ابو بکر صدیق رضی اللہ عنہ
- (૨) حضرت عمر بن خطاب رضی اللہ عنہ
- (૩) حضرت عثمان بن عفان رضی اللہ عنہ
- (૪) حضرت علی بن ابوطالب رضی اللہ عنہ
- (૫) حضرت عبدالرحمن بن عوف رضی اللہ عنہ
- (૬) حضرت ابوعبیدે بن جراح رضی اللہ عنہ
- (૭) حضرت سعد بن ابی وقاص رضی اللہ عنہ
- (૮) حضرت سعید بن زید رضی اللہ عنہ
- (૯) حضرت طلحه بن عبیدલ્લہ رضی اللہ عنہ
- (૧૦) حضرت زبیر بن عوام رضی اللہ عنہ

☆☆☆

سوالات

- (૧) زبانی સૂરએ ફાતિહા પઢહૈસ.
- (૨) اللہ تعالیٰ કે بارے મે ૧૦ બારેમૈ તાઉ.
- (૩) સોને ઓર ઠાઠને કે આદાબ કયા હૈ ?
- (૪) સોને સે પહેલે ઓર બેદાર હોને કે બેદ કયા દુઆએ કયા હૈ ?
- (૫) વુઝૂકા મુકમ્મલ તરીકે તાઉ.
- (૬) عشره مبشره કે નામ ગનાયે.

درس (૮)

سُورَةُ الْفَلَقِ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ۝ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ۝ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ۝ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ۝ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ۝ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ۝

ફરિશ્તે

- ★ ફરિશ્તે એક મખ્લૂક હે જો કે નૂર સે પૈદા કિયા ગએ હૈ.
- ★ ફરિશ્તો કે નૂરી મખ્લૂક હોને કા જો ઈન્કાર કરે ઓર યે કહે કે ફરિશ્તે કિસી યીઝ કા નામ નહીં યા યહ કહે કે ફરિશ્તે નેકી કી કુવ્વત કા નામ હૈ, વોહ કાફિર હૈ.
- ★ ન વોહ મદ્દ હોતે હૈ ન ઓરત, ન કુચ્છ ખાતે હૈ ન પીતે હૈ.
- ★ સિફ ઉન્હી કામો મૈં લગે રહતે હે જો અલ્લાહ તઆલાને ઉન કે સુપૂર્દ ફર્માયા હૈ.
- ★ કુછ ફરિશ્તે બંદો કે અચ્છે ભુરે અમલ લિખતે હૈ જિન્હે "કિરામન કાતિબીન" કહતે હૈ.
- ★ કુછ ફરિશ્તે કૃષ્ મૈં મુદોં સે સવાલ કરને પર મુકરર હૈ ઉન્હે મુન્કર નકીર કહા જાતા હૈ.
- ★ કુછ ફરિશ્તે હુઝૂર કે દરબાર મૈં દુરૂદ વ સલામ પહુચાને પર મુકરર હૈ.

☆☆☆

વુઝૂ કે મકરૂહાત

- (૧) વુઝૂ કે અઝ્ઝા સે બરતન મૈં પાની કે કતરે ટપકાના. (૨) પાની મૈં શીઠ યા ખંખાર ડાલના (૩) કિબ્લે કી તરફ થૂંક યા ખંખાર ડાલના યા કુલ્લી કરના (૪) બે ઝરૂરત દુન્યા કી બાત કરના (૫) ઝરૂરત સે ઝયાદા પાની ખર્ચ કરના. (૬) પાની ઈસ કદર કમ ખર્ચ કરના કે સુન્નત અદા ન હો. (૭) મુંહ પર પાની મારના (૮) મુંહ પર પાની ડાલતે વક્ત ફૂંકના (૯) સિફ એક હાથ સે મુંહ ધોના (૧૦) ગલે કા મસહ કરના (૧૧) બાએ હાથ સે કુલ્લી કરના યા નાક મૈં પાની ડાલના (૧૨) દાહિને હાથ સે નાક સાફ કરના (૧૩) વુઝૂ કે કતરોં કો મસ્જિદ યા કપળોં મૈં ટપકને દેના. (૧૪) ઘૂપ કે ગરમ પાની સે વુઝૂ કરના (૧૫) કિસી સુન્નત કો છોળ દેના.

☆☆☆

ફરિશ્તે

- ☆ ફરિશ્તે એક મખ્લૂક હોને કા જો ઈન્કાર કરે ઓર યે કહે કે ફરિશ્તે નેકી કી કુવ્વત કા નામ હૈ, વોહ કાફિર હૈ.
- ☆ ન વોહ મદ્દ હોતે હૈ ન ઓરત, ન કુચ્છ ખાતે હૈ ન પીતે હૈ.
- ☆ સિફ ઉન્હી કામો મૈં લગે રહતે હે જો અલ્લાહ તઆલાને ઉન કે સુપૂર્દ ફર્માયા હૈ.
- ☆ કુછ ફરિશ્તે બંદો કે અચ્છે ભુરે અમલ લિખતે હૈ જિન્હે "કિરામન કાતિબીન" કહતે હૈ.
- ☆ કુછ ફરિશ્તે કૃષ્ મૈં મુદોં સે સવાલ કરને પર મુકરર હૈ ઉન્હે મુન્કર નકીર કહા જાતા હૈ.
- ☆ કુછ ફરિશ્તે હુઝૂર કે દરબાર મૈં દુરૂદ વ સલામ પહુચાને પર મુકરર હૈ.

☆☆☆

વુઝૂ કે મકરૂહાત

- (૧) વુઝૂ કે અઝ્ઝા સે બરતન મૈં પાની કે કતરે ટપકાના. (૨) પાની મૈં શીઠ યા ખંખાર ડાલના (૩) કિબ્લે કી તરફ થૂંક યા ખંખાર ડાલના યા કુલ્લી કરના (૪) બે ઝરૂરત દુન્યા કી બાત કરના (૫) ઝરૂરત સે ઝયાદા પાની ખર્ચ કરના. (૬) પાની ઈસ કદર કમ ખર્ચ કરના કે સુન્નત અદા ન હો. (૭) મુંહ પર પાની મારના (૮) મુંહ પર પાની ડાલતે વક્ત ફૂંકના (૯) સિફ એક હાથ સે મુંહ ધોના (૧૦) ગલે કા મસહ કરના (૧૧) બાએ હાથ સે કુલ્લી કરના યા નાક મૈં પાની ડાલના (૧૨) દાહિને હાથ સે નાક સાફ કરના (૧૩) વુઝૂ કે કતરોં કો મસ્જિદ યા કપળોં મૈં ટપકને દેના. (૧૪) ઘૂપ કે ગરમ પાની સે વુઝૂ કરના (૧૫) કિસી સુન્નત કો છોળ દેના.

☆☆☆

સલામ કરને કે આદાબ

- ★ હર મુસલમાન કો સલામ કરે યાહે ઉસે જાનતે હોં યા નહીં.
- ★ કિસીસે મિલે તો બાત કરનેસે પહલે સલામ કરે.
- ★ બરચે માં બાપ કો સલામ કરે, તાલિબે ઈલ્મ ઉસ્તાદ કો સલામ કરે.
- ★ છોટા બળે કો સલામ કરે, ચલનેવાલા બેઠનેવાલે કો સલામ કરે.
- ★ અઝાન કે વક્ત, ઈકામત કે વક્ત ઓર ખુબ્યા કે વક્ત કિસી કો સલામ ન કરે.
- ★ હમેશા સલામ કરનેમોં પહેલ કરે.

☆☆☆

★ સલામ યૂં કરે :-

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

"તુમ પર અલ્લાહ કી સલામતી, રહમત ઓર બરકતો હો."

★ સલામ કા જવાબ યૂં દે :-

وَعَلَيْكُمْ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

"તુમ પર ભી અલ્લાહ કી સલામતી રહમત ઓર બરકતો હો."

★ આયના દેખતે વક્ત યહ દુઆ પઠહે

اللَّهُمَّ أَنْتَ حَسَنْتَ خَلْقِي فَحَسِّنْ خُلُقِي

"અય અલ્લાહ ! તૂને મેરી સૂરત અચ્છી બનાઈ તૂ મેરે

અખ્લાકકો ભી અચ્છે કર દે."

☆☆☆

સલામ કરને કે આદાબ:

- ★ હર મુસલમાન કો સલામ કરીને જાહે અસે જાનતે હોં યા નહીં.
- ★ કોસીસે મિલે તો બાત કરનેસે પહેલે સલામ કરીને.
- ★ બચે માં, બાપ કો સલામ કરીને. ટાલિબે ઈલ્મ કો સલામ કરીને.
- ★ ચ્હોટા બળે કો સલામ કરીને, ચલનેવાલા બેઠનેવાલે કો સલામ કરીને.
- ★ અઝાન કે વક્ત, ઈકામત કે વક્ત ઓર ખુબ્યા કે વક્ત કો સલામ ન કરીને.
- ★ હમેશા સલામ કરનેમોં પહેલ કરીને.

☆☆☆

★ સલામ યોડી કરીને:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

તમ પ્રાલ્લાહ કી સલામતી, રહમત ઓર બરકતો હો.

★ જવાબ યોડી દો:

وَعَلَيْكُمْ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

તમ પ્રેય અલ્લાહ કી સલામતી, રહમત ઓર બરકતો હો.

★ આંબુ કી વક્ત યહ દુઆ પઠો:

اللَّهُمَّ أَنْتَ حَسَنْتَ خَلْقِي فَحَسِّنْ خُلُقِي

અલ્લાહ ! તૂને મેરી સૂરત અચ્છી બનાઈ તૂ મેરે

બી અચ્છે કર દો.

☆☆☆

વિલાદતે મુસ્તાફા ﷺ

- ★ હમારે નબી ﷺ ૧૨ રબીઉલ અવ્વલ કો પીર (સોમવાર) કે દિન પૈદા હૂએ.
- ★ હમારે નબી ﷺ સુબ્હ સાદિક કે વક્ત પૈદા હુએ.
- ★ જબ આપ પૈદા હુએ તો કા'બા આપ કી તા'ઝીમ કે લિએ ઝુક ગયા.
- ★ જિસ દિન આપ પૈદા હૂએ ઉસ રાત દુન્યા કે સારે બુત ઉંધે ગિર ગયે થે.
- ★ આપ કી વિલાદત સે પહલે હી આપ કે વાલિદ હઝરત અબ્દુલ્લાહ رضી اللہ عنہ کا ઈન્તેકાલ હો ગયા.
- ★ હમારે નબી ﷺ કી યહ ખુસૂસિયત હૈ કે આપ કે વાલિદૈન કરીમૈન એલાને નબુવ્વત કે બાદ ઝિંદા હો કર આપ પર ઈમાન લાએ, ફિર ઈન્તેકાલ ફર્માયા.

☆☆☆

સવાલાત

- (૧) દેખે બગૈર સૂરએ ફલક પઠિયે.
- (૨) ફરિશ્તો કે બારેમો પાંચ બાતે બતાઓ.
- (૩) સલામ કરને કે આદાબ ક્યા હે ?
- (૪) વુઝૂ કે મકરૂહાત ક્યા હે ?
- (૫) હુઝૂર કે પૈદાઈશ કે હવાલેસે પાંચ બાતે બતાઓ.
- (૬) ક્યા આફા કે વાલિદૈન આપ પર ઈમાન લાયે થે ?
- (૭) સલામ ઓર સલામ કા જવાબ કિન અલ્ફાઝમો દે ?
- (૮) આઈના દેખતે વક્ત કૌનસી દુઆ પઠના યાહિએ? (તર્જમા ભી કરે)

☆☆☆

ولادت مصطفیٰ ﷺ

- ☆ હમારે નબી ﷺ ૧૨ રબીઉલ અવ્વલ કો પીર કે દન પૈદા હુએ.
- ☆ હમારે નબી ﷺ સુબ્હ સાદિક વક્ત કે પૈદા હુએ.
- ☆ જબ આપ ﷺ પૈદા હુએ તો કબા આપ કી તઝીમ કે લિએ જહક ગયા.
- ☆ જસ દન આપ પૈદા હુએ અસ રાત દુન્યા કે સારે બત ઓન્દહે ગર ગئے તھے.
- ☆ આપ કી વલદત સે પહેલે હી આપ કે વાલિદ હઝરત અબ્દુલ્લાહ رضી اللہ عنہ کا انتقال હો ગયા.
- ☆ હમારે નબી ﷺ કી યહ ખુસૂસિયત હૈ કે આપ કે વાલિદૈન કરીમૈન એલાને નબુવ્વત કે બાદ ઝિંદા હો કર આપ પર ઈમાન લાએ, ફિર ઈન્તેકાલ ફર્માયા.

☆☆☆

سوالات:

- (૧) બગૈર દિક્હે સુરહે ફલક પઠિયે.
- (૨) ફરિશ્તો કે બારેમો પાંચ બાતે બતાઓ.
- (૩) સલામ કરને કે આદાબ ક્યા હે ?
- (૪) વુઝૂ કે મકરૂહાત ક્યા હે ?
- (૫) હુઝૂર કે પૈદાઈશ કે હવાલેસે પાંચ બાતે બતાઓ.
- (૬) ક્યા આફા કે વાલિદૈન આપ પર ઈમાન લાયે થે ?
- (૭) સલામ ઓર સલામ કા જવાબ કિન અલ્ફાઝમો દે ?
- (૮) આઈના દેખતે વક્ત કૌનસી દુઆ પઠના યાહિએ? (તર્જમા ભી કરે)

☆☆☆

દર્સ (૮)

सूरथे नास

درس (۸)

سُورَةُ النَّاسِ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ۝ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ۝ مَلِكِ النَّاسِ ۝ إِلَهِ النَّاسِ ۝ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ۝ الَّذِي
يُوسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ۝ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ۝

नबी और रसूल (१)

- ★ રસૂલ ઓર નબી ખુદાએ તઆલા કે બંદે ઓર ઈ-સાન હોતે હૈ.
- ★ અલ્લાહ તઆલાને ઉન કો ઈ-સાનો કી હિદાયત કે લિયે દુન્યા મે ભેજા હે.
- ★ વોહ બંદો તક ખુદાએ તઆલા કા પયગામ પહુંચાતે હૈ.
- ★ મો'જિઝે દિખાતે હૈ, ગૈબ કી બાતે બતાતે હૈ.
- ★ ઝૂટ કભી નહીં બોલતે.
- ★ હર ગુનાહસે પાક હોતે હૈ.
- ★ ઉનકી તાદાદ મુતઅથ્યન નહીં કરની ચાહિએ.
- ★ સબસે પહલે નબી હઝરત આદમ ઈ.એ.એ. હૈ.
- ★ સબસે આખરી નબી હમારે પ્યારે નબી મુહમ્મદ ઈ.એ.એ. હૈ.
- ★ કિસી ભી નબી કા નામ પળહે યા લિખે યા સુને તો "અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ" ઈ.એ.એ. હૈ.

गुमू तोणनेवाली थीं

- (૧) પાખાના યા પેશાબ કરના (૨) પાખાના યા પેશાબ કે રાસ્તે સે કિસી ઓર ચીઝ કા નિકલના (૩) પાખાના કે રાસ્તે સે હવા કા નિકલના (૪) બદન કે કિસી મકામ સે ખૂન યા પીપ કા નિકલ કર એસી જગહ બહના જિસકા વુઝૂ ય ગુસ્લ મે ધોના ફર્ઝ હે (૫) ખાના, પાની

نبی اور رسول (۱)

- ☆ رسول اور نبی خدائے تعالیٰ کے بندے اور انسان ہوتے ہیں۔
- ☆ اللہ تعالیٰ نے ان کو انسانوں کی ہدایت کے لیے دنیا میں بھیجا ہے۔
- ☆ وہ بندوں تک خدائے تعالیٰ کا پیغام پہنچاتے ہیں۔
- ☆ معجزے دکھاتے ہیں، غیب کی باتیں بتاتے ہیں، جھوٹ کبھی نہیں بولتے۔
- ☆ وہ ہر گناہ سے پاک ہوتے ہیں۔
- ☆ ان کی تعداد متعین نہیں کرنی چاہئے۔
- ☆ سب سے پہلے نبی حضرت آدم علیہ السلام ہیں۔
- ☆ سب سے آخری نبی ہمارے پیارے نبی صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم ہیں۔
- ☆ کسی بھی نبی کا نام پڑھیں یا لکھیں یا سنیں تو علیہ الصلوٰۃ والسلام کہنا چاہئے۔

وضو توڑنے والی چیزیں

- (۱) પાખાને યા પેશાબ કરના (૨) પાખાને યા પેશાબ સે કસી ઓર ચીઝ કા નક્લના (૩) પાખાને સે હવા કા નક્લના (૪) બદન કે કસી મકામ સે ખૂન યા પીપ કા નક્લ કર એસી જગહ બહના જિસકા વુઝૂ ય ગુસ્લ મે ધોના ફર્ઝ હે (૫) ખાના, પાની યા સ્વર્ગી મનુષ્યને બહરતે આના (૬) આસ ટ્રાચ

যা সক্রা কী মুঁড (ৱর ক্ৰে (উল্টি) আনা (৬) ঈস তরড
সো জানা ক্ৰে জিস্ম ক্ৰে জোণ ঢীলে পণ জাওে. (৩) ষেছোশ
ছো জানা (৬) জুনুন ছোনা (৬) সুকুঅ অর সজঢাবালী
নমাঝ ম্বে ঈতনী জর সে উসনা ক্ৰে আসপাস বালে সুনে.
(১০) ঢু:পতী আঁপ সে আঁসু ষডনা.

☆☆☆

সর পর তেল লগানে ক্ৰে আঢাঢ

- ★ "বিস্মিল্লাহ শরীফ" পণ্ডে.
- ★ ষাঈ উথেলীমে তেল লে.
- ★ ঢাছিনে ঢাথ কী কল্মে কী উংলীসে পডলে ঢাছিনে ক্ৰি
ষাওে অঢু পর তিন তিন মর্তষা তেল লগাওে.
- ★ ঢাছিনে ঢাথ কী কল্মে কী উংলীসে পডলে ঢাছিনে ক্ৰি
ষাওে (মব্বে) পর তিন তিন মর্তষা লগাওে.
- ★ সর ক্ৰে ঢাছিনে ক্ৰি ষাওে উস্সে পর তিন তিন
মর্তষা লগাওে.
- ★ ক্ৰি পুরে সর পর লগাওে.

☆☆☆

জঢ ঢুঢ পীঅে তো ক্ৰে :-

اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَزِدْنَا مِنْهُ

"অয় অল্লাহ! উমারে বিঅে ঈস মে ষরকত অতা ঙমা
অর উমে উসসে ঝযাঢা ঈনাযত ঙমা."

সুরমা লগাতে বক্ত যহ ঢুআ পণ্ডে :-

اللَّهُمَّ مَتِّعْنِي بِالسَّمْعِ وَ الْبَصَرِ

"অয় অল্লাহ! মুজে মেরে কানো অর আঁপো সে ঙযাঢা
পছুয়া."

☆☆☆

রজাত ক্ৰে অর্যাম

- ★ উমারে নষী ﷺ কে ঢুঢ ঢিন অপনী বালিঢা উরত
আমিনা কা ঢুঢ পিয়া.

সো জানা ক্ৰে জিস্ম ক্ৰে জুও ঢুহিলে পুঁজাঢিনে. (৬) বে হুশ হো
জানা. (৮) জুনুন হোনা. (৯) রকুও অর সজ্ধে বালী নমাঝ অতী
জর সে হেন্সা ক্ৰে আস পাস বালে সিনে. (১০) ঢক্হতী আঁক্হে সে
আঁসু ষেহনা.

☆☆☆

সর পর লগানে ক্ৰে আঢ:

- ★ بسم الله پڑھیں۔
- ★ بائیں ہتھیلی میں تیل لیں۔
- ★ دائیں ہاتھ کی کلمہ کی انگلی سے پہلے دائیں پھر بائیں
ابروؤں پر تین تین مرتبہ لگائیں۔
- ★ دائیں ہاتھ کی کلمہ کی انگلی سے پہلے دائیں پھر بائیں
بھٹیوں پر تین تین مرتبہ لگائیں۔
- ★ سر کے دائیں پھر بائیں حصے پر تین تین مرتبہ لگائیں۔
- ★ پورے سر پر لگائیں۔

☆☆☆

جب دودھ پئے تو کہئے:

اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَزِدْنَا مِنْهُ

اے اللہ! ہمارے لئے اس میں برکت عطا فرما اور ہمیں اس
سے زیادہ عنایت فرما۔

☆ سر ملانے وقت یہ دعا پڑھیں:

اللَّهُمَّ مَتِّعْنِي بِالسَّمْعِ وَ الْبَصَرِ

اے اللہ! مجھے میرے کانوں اور آنکھوں سے فائدہ پہنچا۔

☆☆☆

رضاعت کے ایام

- ☆ ہمارے نبی صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم نے کچھ دن اپنی والدہ
حضرت آمنہ رضی اللہ تعالیٰ عنہا کا دودھ پیا۔

- ★ کبیر آپ نے کچھ دنوں تک ابو لہب کی آزاد کردہ باندی ثویبہ کا دودھ پیا۔
- ★ اہل عرب اپنے بچوں کو شہری بیماریوں سے بچانے کے لیے دودھ پینے کے ایام میں انہیں دیہاتی عورتوں کے حوالے کر دیتے تھے۔
- ★ چنانچہ حضور کو حضرت حلیمہ سعدیہ رضی اللہ تعالیٰ عنہا کے حوالے کیا گیا اور انہوں نے آپ کو دو سال تک دودھ پلایا۔
- ★ حضرت حلیمہ سعدیہ رضی اللہ تعالیٰ عنہا کی اونٹنی دودھ نہیں دیتی تھی، لیکن جب حضرت حلیمہ نے حضور کو اپنے ساتھ لیا تو ان کی اونٹنی دیگر اونٹیوں سے زیادہ دودھ دینے لگی۔
- ★ حضرت حلیمہ کی بکریوں نے دودھ دینا چھوڑ دیا تھا، لیکن جب ان کے گھر حضور کی آمد ہوئی تو ان کے تھن دودھ سے بھرے ہوئے تھے۔

☆ کبیر آپ نے کچھ دنوں تک ابو لہب کی آزاد کردہ باندی ثویبہ کا دودھ پیا۔

☆ اہل عرب اپنے بچوں کو شہری بیماریوں سے بچانے کے لیے دودھ پینے کے ایام میں انہیں دیہاتی عورتوں کے حوالے کر دیتے تھے۔

☆ چنانچہ حضور کو حضرت حلیمہ سعدیہ رضی اللہ تعالیٰ عنہا کے حوالے کیا گیا اور انہوں نے آپ کو دو سال تک دودھ پلایا۔

☆ حضرت حلیمہ سعدیہ رضی اللہ تعالیٰ عنہا کی اونٹنی دودھ نہیں دیتی تھی، لیکن جب حضرت حلیمہ نے حضور کو اپنے ساتھ لیا تو ان کی اونٹنی دیگر اونٹیوں سے زیادہ دودھ دینے لگی۔

☆ حضرت حلیمہ کی بکریوں نے دودھ دینا چھوڑ دیا تھا، لیکن جب ان کے گھر حضور کی آمد ہوئی تو ان کے تھن دودھ سے بھرے ہوئے تھے۔

☆☆☆

☆☆☆

سوالیات

سوالات

- (۱) سूर آے ناس جہانی پڙھئے۔
- (۲) اذلالہ کے نہیوں اور رسولوں کے بارے میں کیا عقیدہ رکھنا چاہئے؟
- (۳) سر پر تیل لگانے کے آداب کیا ہیں؟
- (۴) وضو توڑنے والی چیزیں کیا ہیں؟
- (۵) دودھ پینے اور سرمہ لگانے کی دعائیں کیا ہیں؟ (مع ترجمہ)

- (۱) سوره ناس زبانی پڑھئے۔
- (۲) اللہ کے نبیوں اور رسولوں کے بارے میں کیا عقیدہ رکھنا چاہئے؟
- (۳) سر پر تیل لگانے کے آداب کیا ہیں؟
- (۴) وضو توڑنے والی چیزیں کیا ہیں؟
- (۵) دودھ پینے اور سرمہ لگانے کی دعائیں کیا ہیں؟ (مع ترجمہ)

(૬) હમારે આફ્રા عَلَيْهِ وَسَلَّمَને કિન કિન મુકદ્દસ ખવાતીન
કા દૂધ પિયા ?

(૭) હુઝૂર عَلَيْهِ وَسَلَّمَ કયા કયા ખરકતે ઝાહિર હૂઈ ?

☆☆☆

દર્સ (૯)

سُورَةُ الْكَافِرُونَ

(૧) હમારે આફ્રા عَلَيْهِ وَسَلَّمَને કન કન મક્દસ

ખવાતીન કા દુદ્ધ પિયા ?

(૮) હુઝૂર عَلَيْهِ وَسَلَّمَ કયા કયા ખરકતે ઝાહિર હૂઈ ?

☆☆☆

درس (۹)

سُورَةُ الْكَافِرُونَ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ۝ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ۝ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ۝ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ۝ وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُمْ ۝
وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ۝ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ۝

नबी और रसूल (२)

- ★ રસૂલકા મઅના હૈ ખુદાએ તઆલાકી તરફસે બંદો કે પાસ ખુદાકા પયગામ લાનેવાલા.
- ★ નબી વો આદમી હૈ જિસ્કે પાસ વહી યઅની લોગોંકો ખુદાએ તઆલાકા રાસ્તા બતાનેકે લિએ ખુદાએ તઆલાકા પયગામ આયા.
- ★ સબ નબી ઔર રસૂલ મા'સૂમ હોતે હૈ. યા'ની ઉનસે કોઈ ગુનાહ હો હી નહીં સકતા.
- ★ તમામ મખ્લૂક મેં નબી સબસે અફઝલ હોતે હૈ.
- ★ અલ્લાહ તઆલાને અપને નબિયોં કો ગયબકી ખાતે ભી બતાઈ.
- ★ નબી મેં કોઈ ઐસી ખાત નહીં હોતી હૈ જિસ સે લોગ નફરત કરે.
- ★ કોઈ ભી શખ્સ તફવા, પરહેઝગારી વ ઈબાદતમેં કભી ભી નબી કે મર્તબે કો નહીં પહોંચ સકતા.

☆☆☆

نبی اور رسول (۲)

- ★ રસૂલ કે મઅની ખેન ખુદાએ તઆલાકી તરફસે બંદો કે પાસ ખુદાકા પયગામ લાનેવાલા.
- ★ નબી વો આદમી હૈ જિસ્કે પાસ વહી યઅની લોગોંકો ખુદાએ તઆલાકા રાસ્તા બતાનેકે લિએ ખુદાએ તઆલાકા પયગામ આયા.
- ★ સબ નબી ઔર રસૂલ મા'સૂમ હોતે હૈ. યા'ની ઉનસે કોઈ ગુનાહ હો હી નહીં સકતા.
- ★ તમામ મખ્લૂક મેં નબી સબસે અફઝલ હોતે હૈ.
- ★ અલ્લાહ તઆલાને અપને નબિયોં કો ગયબકી ખાતે ભી બતાઈ.
- ★ નબી મેં કોઈ ઐસી ખાત નહીં હોતી હૈ જિસ સે લોગ નફરત કરે.
- ★ કોઈ ભી શખ્સ તફવા, પરહેઝગારી વ ઈબાદતમેં કભી ભી નબી કે મર્તબે કો નહીં પહોંચ સકતા.

☆☆☆

गुस्ल के इरादा

(१) कुदली करना (२) नाक में पानी डालना (३) तमाम आखिरी अदन पर, सर से पाँउ तक पानी बछाना ईस तरड के कोई जगड बाल बराबर भी भुशु (कोरी) न रहे.

गुस्ल की सुन्नते

(१) गुस्ल की नख्यत करना (२) दोनो हाथों को गड्डों तक तीन मर्तबा धोना (३) ईस्तिंजा की जगड धोना (४) अदन पर जहां कहीं नजासत छो उसे दूर करना (५) अदन पर तेल की तरड पानी मलना (६) दाखिने मूँडे पर फिर आउं मूँडे पर, फिर सर पर और तमाम अदन पर तीन मर्तबा पानी बछाना. (७) तमाम अदन पर हाथ डेरना और मलना (८) नछानेमें क़िबला तरड रूअ न छोना (अगर कपणे पछन कर नछाता छो तो कोई डर्ज नछी.) औसी जगड नछाना के कोई न देवे (९) नछाते वक़्त किसी क़िस्म का कलाम न करना (१०) नछाने के बाद डौरन कपणे पछन लेना.

☆☆☆

कपणा पहनने और उतारने के आदाब

- ★ कुर्ता, पाईजामा, लुंगी कोई भी खिबास पहनने से पहले "बिस्मिल्लाह" पण्डे.
- ★ कुर्ता पहने तो अणे छो कर पहने और पाईजामा पहने तो बैठ कर पहने.
- ★ कुर्ता उतारे तो अणे छो कर उतारे और पाईजामा उतारे तो बैठ कर उतारे.
- ★ कपणे पहने से पहले दुआ पण्डे.

☆☆☆

कपणा पहनते वक़्त ये दुआ पण्डे :

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي هَذَا وَرَزَقَنِيهِ
مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةٍ

غسل کے فرائض

(१) क्ली करना- (२) नाक में पानी डालना- (३) तमाम बाहर
बदन पर, सर से पाँउ तक पानी बछाना अस तरह के कोई जग
बाल बराबर भी शुक न रहे.

غسل کی سنتیں

(१) غسل کی نیت करना- (२) دونوں हाथوں को गड्डों तक तीन
مرتبہ دھونا- (३) استنجا की जगड दھونا- (४) बदन पर जहाँ
कहीं नजासत हो असे दूर करना- (५) बदन पर तेल की तरह
पानी मलना- (६) दाहिने मूँडे पर फिर बाँयें मूँडे पर फिर
सर पर और तमाम बदन पर तीन مرتबे पानी बछाना- (७) तमाम बदन
पर हाथ डेरना और मलना- (८) नछाने में क़िबला तरड
रूअ न छोना (अगर कपणे पछन कर नछाता छो तो
कोई डर्ज नछी.) औसी जगड नछाना के कोई न देवे
कोई न देखे- (९) नछाते वक़्त किसी क़िस्म का कलाम न करना-
(१०) नछाने के बाद फ़ौरा क़िस्म से पहने लेना.

☆☆☆

कप्रापने اور اتारने के आदाब:

- ★ क़ुरता, पाँजामे, लुंगी कोई भी लबास पहने से पहले बस्मिल्लाह
पण्डे.
- ★ क़ुरता पहने तो अणे छो कर पहने और पाँजामे पहने तो बैठ कर
पहने.
- ★ क़ुरता उतारे तो अणे छो कर उतारे और पाँजामे उतारे तो बैठ कर
उतारे.
- ★ कपणे पहने से पहले दुआ पण्डे.

☆☆☆

★ कप्रापने वक़्त ये दुआ पण्डे:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي هَذَا وَرَزَقَنِيهِ
مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةٍ

"تو تارکے اذلاڈ کے لیے ے جس نے مجھے یہ پہنایا
 پلنا یا اور مری تاڈت و کولت کے بگیر مولا کو یل
 اتا ڈرما یا."

☆☆☆

کفالت اور سڈرے شام

- ★ جب ۱۰۰۰ کی عمر شریک ۶ سال ۱۰۰۰ تو
 آپکی والیڈا ماجیڈا آپکو آپکے ڈاڈا کے
 ناناڈال بنو اڈی مے لے گڈ.
- ★ جب واپس آڈی تو راستے مے مڈامے ابل وامے
 ڈنٹے کال ڈرما گڈ.
- ★ اڈمے اڈمن آپکو لے کر مڈکا آڈی اور
 آپکے ڈاڈا ابل ڈلاڈ مولا لیل کے سولڈ کر ڈیا.
- ★ جب آپکی عمر ۷ سال ۱۰۰۰ تو آپکے ڈاڈا
 ابل مولا لیل کا ڈنٹے کال ڈو گیا.
- ★ آپکی کفالت کی ڈمڈاری آپکے ییا ابل
 تالیل نے ڈبل کی.
- ★ ڈمارے نبل نے ۱۰۰۰ سال کی عمر مے اپنے
 ییا ابل تالیل کے ساڈ شام کا پللا سڈر
 ڈرما یا.

☆☆☆

سوالاٹ

- (۱) سورہ کافرون لانی پلڈ.
- (۲) رسول اور نبی کی تا'ریک کرے.
- (۳) کیا کوڈ شمس کسی ییڈ مے نبل کے مڈام کو
 پلڈی سکتا ے ؟
- (۴) ابل یا اور رسول کیسے ہوتے ہیں ؟
- (۵) غسل کے فرانس بیان کریں ؟
- (۶) کپڑے پہننے اور اتارنے کے آڈاب کیا ہیں ؟

تمام تعریفیں اللہ کے لیے ہیں جس نے مجھے یہ پہنایا
 اور میری طاقت و قوت کے بغير مجھ کو یہ عطا فرمایا۔

☆☆☆

کفالت و سفر شام

- ★ جب حضور صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم کی عمر شریف چھ سال
 ہوئی تو آپ کی والدہ ماجدہ آپ کو آپ کے ڈاڈا کی
 نہال بنوڈی میں لے گئیں۔
- ★ جب واپس آئیں تو راستے میں مقام ابوا میں انتقال
 فرمائیں۔
- ★ ام ایمن آپ کو لے کر مکہ آئیں اور آپ کے ڈاڈا
 عبدالمطلب کے سپر ڈرڈیا۔
- ★ جب آپ کی عمر آٹھ سال ہوئی تو آپ کے ڈاڈا
 عبدالمطلب کا انتقال ہو گیا۔
- ★ آپ کی کفالت کی ذمہ داری آپ کے چچا ابوطالب نے
 قبول کی۔
- ★ ہمارے نبی صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم نے بارہ سال کی عمر
 میں اپنے چچا ابوطالب کے ساڈ شام کا پہلا سفر فرمایا۔

☆☆☆

سوالات

- (۱) سورہ کافرون زبانی پڑھیں۔
- (۲) رسول اور نبی کی تعریف کریں۔
- (۳) کیا کوئی شخص کسی چیز میں نبی کے مقام کو پہنچ سکتا
 ہے ؟
- (۴) انبیا اور رسول کیسے ہوتے ہیں ؟
- (۵) غسل کے فرانس بیان کریں ؟
- (۶) کپڑے پہننے اور اتارنے کے آڈاب کیا ہیں ؟

- (૭) ગુસ્લ કી દસ સુન્નતો બતાવો.
 (૮) કપળે પહનતે વક્ત કયા પહનના ચાહિએ ?
 (૯) હુઝૂર ﷺ કી વાલિદા કરીમા કા ઈન્તેકાલ કબ હુવા ?
 (૧૦) હુઝૂર ﷺ કી કિફાલત કિસ તરહ હૂઈ ?
 (૧૧) હુઝૂર ﷺ ને શામ કા પહેલા સફર કબ ઓર કિસકે સાથ કિયા ?

☆☆☆

દર્સ-૧૦

سورۃ النور

- (૮) غسل کی دس سنتیں بتائیں۔
 (۸) کپڑے پہنتے وقت کیا پڑھنا چاہئے؟
 (۹) حضور علیہ السلام کی والدہ کریمہ کا انتقال کب ہوا؟
 (۱۰) حضور علیہ السلام کی کفالت کس طرح ہوئی؟
 (۱۱) حضور علیہ السلام نے شام کا پہلا سفر کب اور کس کے ساتھ کیا؟

☆☆☆

درس (۱۰)

سُورَةُ النَّوْرِ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ۝ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ۝ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا ۝ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ
 رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ۝

हमारे प्यारे नबी ﷺ

- ★ હમારે પ્યારે નબી ﷺ અલ્લાહ તઆલા કી મખ્લૂકો મેં સબસે અફઝલ હૈ.
- ★ આપ તમામ નબિયોં કે સરદાર હૈ.
- ★ સબ નબી આપકે ઉમ્મતી હૈ.
- ★ આપ ખાતિમુલ અંબિયા હૈ, યા'ની આપકે બાદ કોઈ નબી પૈદા નહીં હોગા.
- ★ ક્યામત તક હુન્યા કે હર કોને ઓર હર ગોશે મેં કયા કયા હોનેવાલા હૈ હમારે નબી ﷺ કો સબકુદુ મઅલૂમ હૈ.
- ★ આપ પૂરી હુન્યા કો ઈસ તરહ દેખતે થે જેસે કોઈ અપની હથેલી પર રાઈકે દાને કો દેખે.

हमारे प्यारे नबी ﷺ

- ★ હમારે પ્યારે નબી ﷺ અલ્લાહ તઆલા કી મખ્લૂકો મેં સબસે અફઝલ હૈ.
- ★ આપ તમામ નબિયોં કે સરદાર હૈ.
- ★ સબ નબી આપકે ઉમ્મતી હૈ.
- ★ આપ ખાતિમુલ અંબિયા હૈ, યા'ની આપકે બાદ કોઈ નબી પૈદા નહીં હોગા.
- ★ ક્યામત તક હુન્યા કે હર કોને ઓર હર ગોશે મેં કયા કયા હોનેવાલા હૈ હમારે નબી ﷺ કો સબકુદુ મઅલૂમ હૈ.
- ★ આપ પૂરી હુન્યા કો ઈસ તરહ દેખતે થે જેસે કોઈ અપની હથેલી પર રાઈકે દાને કો દેખે.

★ હમારે નબી ﷺ અપની કૃપ્રે અ-વારમે આજ ભી ઝિંદા હૈ.

☆☆☆

गुस्ल का तरीका

गुस्ल का तरीका ये है के पहले गुस्ल की निश्चयत कर के दोनो हाथों को गड्डों तक तीन बार धोअे, फिर इस्तिंजा की जगह धोअे, इस के बाद बदन पर अगर कहीं नज्जसत यानी पेशाब या पाप्माना वगैरा हो तो उसे दूर कर के फिर नमाज जैसा वुजू करे, उस के बाद बदन पर तेल की तरह पानी मले, फिर तीन बार दाहिने कंधे पर पानी बहाअे और तीन बार बाअें कंधे पर, फिर सर पर और तमाम बदन पर तीन बार पानी बहाअे, तमाम बदन पर हाथ डेरे और मले, फिर नहाने के बाद कौरन कपणे पहन ले.

☆☆☆

મસ્જિદ કે આદામ

- ★ મસ્જિદમે દાખિલ હોનેસે પહલે કી દુઆ પળહે.
- ★ મસ્જિદમે દાખિલ હો તો બૈઠનેસે પહલે નમાઝે તહિયતુલ મસ્જિદ અદા કરે.
- ★ વુજૂ કા પાની મસ્જિદમે ન ટપકાઅે, બલકે ઉસે પહલે હી પોછ લે.
- ★ બિલા ઝરૂરત મસ્જિદ કી છત પર ન ચળહે.
- ★ અઝાન હો જાઅે તો જબ તક જમાઅત ન હો જાતી હે મસ્જિદસે બાહર ન નિકલે.
- ★ મસ્જિદસે નિકલને કે વક્ત કી દુઆ પળહે.

★ હમારے نبی صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم اپنی قبر انور میں آج بھی زندہ ہیں۔

☆☆☆

غسل کا طریقہ

غسل کا طریقہ یہ ہے کہ پہلے غسل کی نیت کر کے دونوں ہاتھ گٹوں تک تین بار دھوئے، پھر استنجا کی جگہ دھوئے، اس کے بعد بدن پر اگر کہیں نجاست یعنی پیشاب یا پاخانہ وغیرہ ہو تو اسے دور کرے پھر نماز جیسا وضو کرے، اس کے بعد بدن پر تیل کی طرح پانی ملے، پھر تین بار داہنے کندھے پر پانی بہائے اور پھر تین بار بائیں کندھے پر، پھر سر پر اور تمام بدن پر تین بار پانی بہائے، تمام بدن پر ہاتھ پھیرے اور ملے پھر نہانے کے بعد فوراً کپڑے پہن لے۔

☆☆☆

مسجد کے آداب

- ★ مسجد میں داخل ہونے سے پہلے کی دعا پڑھے۔
- ★ مسجد میں داخل ہو تو بیٹھنے سے پہلے دو رکعت نماز تہیۃ المسجد ادا کرے۔
- ★ وضو کا پانی مسجد میں نہ ٹپکائے، بلکہ اسے پہلے ہی پوچھ لے۔
- ★ بلا ضرورت مسجد کی چھت پر نہ چڑھے۔
- ★ مسجد میں بلا ضرورت بات نہ کرے۔
- ★ اذان ہو جائے تو جب تک جماعت نہ ہو جاتی ہے مسجد سے باہر نہ نکلے۔
- ★ مسجد سے نکلتے وقت کی دعا پڑھے۔

મસ્જિદમાં દાખિલ હોતે વક્ત યહ દુઆ પઠહે :-

اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ

"અય અલ્લાહ ! મેરે લિએ અપની રહમત કે દરવાઝે ખોલ દે."

મસ્જિદસે નિકલતે વક્ત યહ દુઆ પઠહે :-

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ وَرَحْمَتِكَ

"અય અલ્લાહ ! મેં તુજસે તેરે ફઝલકા સવાલ કરતા

બની"

☆☆☆

હુઝૂર ﷺ પચ્ચીસ સાલકી ઉમરમ્મૈ

- ★ જબ હમારે પ્યારે નબી ﷺ ઉમર મુબારક ૨૫ સાલ હૂઈ ઉસ વક્ત આપને દોબારા શામ કા સફર ફર્માયા.
- ★ ઈસ સફરમ્મૈ આપ હઝરત ખદીજા કા માલે તિજારત ભી લે ગએ થે.
- ★ ઈસી સફરમ્મૈ નસ્તૂરા રાહિબને આપકો પહચાના કે આપ અલ્લાહ કે નબી હૈ.
- ★ જબ આપ મક્કા વાપસ આએ તો કઈ ગુના નફા સાથ લાએ.
- ★ હઝરત ખદીજા ને દેખા કે બાદલ આપ પર સાયા કિએ હૂએ હૈ તો હુઝૂર ﷺ અઝમત ઉનકે દિલમ્મૈ બળહ ગઈ.
- ★ પચ્ચીસ સાલકી ઉમર હી મેં આપને હઝરત ખદીજા સે નિકાહ ફર્માયા.
- ★ ઉસ વક્ત હઝરત ખદીજા કી ચાલીસ સાલ થી.

☆☆☆

મુઝમ્મલ ઘાલિ હોતે વક્ત પેદા પઠહે :-

اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ

અલ્લાહ! મિરે લેને અપની રહમત કે દરવાઝે કહોલ દે-

મુઝમ્મલ ઘાલિ હોતે વક્ત પેદા પઠહે :-

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ وَرَحْمَتِكَ

અલ્લાહ! મિલ તજ્જહ સે તિરે ફઝલ કા સવાલ કરતા હોલ-

☆☆☆

હુઝૂર ﷺ પચ્ચીસ સાલ કી ઉમર મિલ

- ★ જબ હમારે પ્યારે નબી ﷺ ઉમર મુબારક ૨૫ સાલ હૂઈ ઉસ વક્ત આપને દોબારા શામ કા સફર ફર્માયા.
- ★ ઈસ સફરમ્મૈ આપ હઝરત ખદીજા કા માલે તિજારત ભી લે ગએ થે.
- ★ ઈસી સફરમ્મૈ નસ્તૂરા રાહિબને આપકો પહચાના કે આપ અલ્લાહ કે નબી હૈ.
- ★ જબ આપ મક્કા વાપસ આએ તો કઈ ગુના નફા સાથ લાએ.
- ★ હઝરત ખદીજા ને દેખા કે બાદલ આપ પર સાયા કિએ હૂએ હૈ તો હુઝૂર ﷺ અઝમત ઉનકે દિલમ્મૈ બળહ ગઈ.
- ★ પચ્ચીસ સાલ કી ઉમર હી મેં આપને હઝરત ખદીજા સે નિકાહ ફર્માયા.
- ★ ઉસ વક્ત હઝરત ખદીજા કી ચાલીસ સાલ થી.

☆☆☆

સવાલાત

- (૧) સૂરએ નસ્ર બગૈર દેખે પળિહએ.
- (૨) હુઝૂર કી સાત ખૂબિયાં બયાન કિજીયે.
- (૩) ગુસ્લ કેસા કરના યાહિએ?
- (૪) આદાબે મસ્જિદ કયા હૈ ?
- (૫) મસ્જિદમે દાખિલ હોને ઓર મસ્જિદસે નિકલને કી દુઆએ કયા હૈ ? (મઅ તર્જમા)
- (૬) હુઝૂર ને મુલકે શામ કા દૂસરા સફર કબ ફર્માયા ?
- (૭) ઉસ સફરમે આપ કયા લે ગયે થે ?
- (૮) કોનસા અહમ વાકિઆ ઉસ સફરમે પેશ આયા ?
- (૯) હઝરત ખદીજા ને કયા દેખા થા ઓર ફિર કયા હુવા?
- (૧૦) નિકાહ કે વક્ત હુઝૂર ઓર હઝરત ખદીજા કી કયા ઉમરે થી ?

☆☆☆

દર્સ-૧૧

سُورَةُ لَهَبٍ

سوالات:

- (૧) سورة نصر بغیر دیکھے پڑھے۔
- (૨) حضور صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم کی سات خوبیاں بیان کیجئے۔
- (૩) غسل کیسے کرنا چاہئے؟
- (૪) آداب مسجد کیا ہیں؟
- (૫) مسجد میں داخل ہونے اور مسجد سے نکلنے کی دعائیں کیا ہیں؟ (مع ترجمہ)
- (૬) حضور علیہ السلام نے ملک شام کا دوسرا سفر کب فرمایا؟
- (૭) اس سفر میں آپ کیا لے گئے تھے؟
- (૮) کون سا اہم واقعہ اس سفر میں پیش آیا؟
- (૯) حضرت خدیجہ نے کیا دیکھا تھا اور پھر کیا ہوا؟
- (૧૦) نکاح کے وقت حضور علیہ السلام و حضرت خدیجہ کی عمریں کیا تھیں؟

☆☆☆

درس (۱۱)

سُورَةُ لَهَبٍ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ۝ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ۝ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ۝ سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ۝ وَامْرَأَتُهُ
حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ۝ فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ۝

મો'જિઆ

- ★ હઝરતે અંબિયાએ કિરામ સે ઉનકી નબુવ્વત કી સચ્ચાઈ ઝાહિર કરને કે લિએ કિસી એસી

معجزه

- ☆ حضرات انبیائے کرام علیہم الصلوٰۃ والسلام سے ان کی نبوت کی سچائی ظاہر کرنے کے لئے کسی ایسی تعجب خیز چیز کا

তঅজ্জুভ জেত যীত কা জাছির ছোনা জো আম তৌর পর লোগোঁসে নছী ছুবা করতী, উসী ঝিলাকে আদত জাছির ছোনেবালাী যীত কা নাম মো'জিআ ছে।

- ★ উমারে নভী ﷺ কা মো'জিআ ছে কে আপনে অপনী উংগলী কে ঈশারে সে যাঁদ কে ছো ঢুকণে কর দিঅে।
- ★ উমারে নভী ﷺ কা মো'জিআ ছে কে আপনে ছুভে ছুঅে সূরজ কো পলটা দিয়া যছাঁ তক কে অসর কা বক্ত ছো গয়া।
- ★ উমারে নভী ﷺ কা মো'জিআ ছে কে আপকী উংগলিযোঁ সে যশমোঁ জারী ছো জায়া করতে থে যছাঁ তক কে অছোট সারে লোগ পানী পী কর সৈরাঅ ছো জায়া করতে থে।

☆☆☆

तयम्मुम के इराधन

तयम्मुम में तीन आते इर्र्त छे :-

- ★ नियत करना ★ पूरे मुँड पर डाय इेरना
- ★ दोनोँ डायोँ का कडोनियोँ समेत मसड करना
- ★ अगर अंगूठी पहने छो तो उस के नीचे डाय इेरना इर्र्त छे।

तयम्मुम का तरीक़ा

तयम्मुम का तरीक़ा ये छे के पहले दिल् में ईस तरड नियत करे,

نَوَيْتُ أَنْ أَتَيْمَّ تَقَرُّبًا إِلَى اللَّهِ تَعَالَى

"मैंने अद्लाड की कुर्बत डसिल करने के लिअे तयम्मुम की नियत की।" इेर दोनोँ डाय की उंगलियां कुशादा कर के जमीन पर मारे और जयादा गर्ह लग जाअे तो जण ले इेर उस से सारे मुँड का मसड करे, इेर दोभारा डाय को दोनोँ डाय जमीन पर मार कर दाडिने डाय को आअेँ डाय से और आअेँ डाय को

ظاھر ہونا جو عام طور پر لوگوں سے نہیں ہوا کرتی، اسی خلاف عادت ظاھر ہونے والی چیز کا نام معجزہ ہے۔

☆ ہمارے نبی صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم کا معجزہ ہے کہ آپ نے اپنی انگلی کے اشارے سے چاند کے دو ٹکڑے کر دئے۔

☆ ہمارے نبی صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم کا معجزہ ہے کہ آپ نے ڈوبے ہوئے سورج کو پلٹا دیا یہاں تک کہ عصر کا وقت ہو گیا۔

☆ ہمارے نبی صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم کا معجزہ ہے کہ آپ کے بلانے پر درخت جڑ سے اکھڑ کر چلتے ہوئے آجاتے تھے۔

☆ ہمارے نبی صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم کا معجزہ ہے کہ آپ کی انگلیوں سے چشمے جاری ہو جایا کرتے تھے یہاں تک کہ بہت سارے لوگ پانی پی کر سیراب ہو جایا کرتے تھے۔

☆☆☆

تیمم کے فرائض

تیمم میں تین باتیں فرض ہیں۔

- ☆ نیت کرنا۔ ☆ پورے منہ پر ہاتھ پھیرنا۔
- ☆ دونوں ہاتھوں کا کہنیوں سمیت مسح کرنا۔
- ☆ اگر انگوٹھی پہنے ہو تو اس کے نیچے ہاتھ پھیرنا فرض ہے۔

تیمم کا طریقہ

تیمم کا طریقہ یہ ہے کہ پہلے دل میں اس طرح نیت کرے: نَوَيْتُ أَنْ أَتَيْمَّ تَقَرُّبًا إِلَى اللَّهِ تَعَالَى (میں نے اللہ کی قربت حاصل کرنے کے لیے تیمم کی نیت کی۔) پھر دونوں ہاتھ کی انگلیاں کشادہ کر کے زمین پر مارے اور زیادہ گرد لگ جائے تو جھاڑ لے پھر اس سے سارے منہ کا مسح کرے پھر دوبارہ دونوں ہاتھ زمین پر مار کر داہنے ہاتھ کو بائیں ہاتھ سے اور بائیں ہاتھ کو داہنے

जगणे का भाता

- ★ આપકી ઉમર જબ પૈતીસ સાલ હૂઈ તો ખાનએ કા'બા કી તઅમીરમેં શરીક હૂએ.
- ★ જબ હજરે અસ્વદ કો દીવારમેં નસબ કરને કા વક્ત હુવા તો તમામ લોગ આપસમેં લળ પળે.
- ★ આપને ઈસ લળાઈ કા ફેસલા ઈસ તૌર પર ફર્માયા કે હજરે અસ્વદ કો એક કપળે પર રખ કર હર કુબીલા કે સરદાર કો એક એક કૌના પકળને કે લિએ ફર્માયા.
- ★ સબ લોગ હજરે અસ્વદ કો લેકર ખાનએ કા'બા તક પહૂંચે ફિર હમારે નબી ﷺ ને ઉસે અપને હાથોસે નસબ ફર્માયા.
- ★ ઈસ તરહ હમારે નબી ﷺ કી હિક્મતસે જંગો કા એક બહોત બળા તુફાન ટલ ગયા.

☆☆☆

સવાલાત

- (૧) સૂરએ લહબ ઝબાની સુનાઓ.
- (૨) તયમ્મુમ કે ફરાઈઝ ક્યા હૈ ?
- (૩) મો'જિઝે કી તઅરીફ કર કે હુઝૂર ﷺ કે તીન મો'જિઝે બયાન કરો.
- (૪) તયમ્મુમ કરને કા તરીફા ક્યા હૈ ?
- (૫) કૌનસી ચીઝે તયમ્મુમ કો તોળ દેતી હૈ ?
- (૬) મજલિસ વ મહફિલ કે આદાબ ક્યા હૈ ?
- (૭) મજલિસસે ઉદતે વક્ત ક્યા પળહના ચાહિએ ? (મઅ તર્જમા બતાઈએ)
- (૮) ખાનએ કા'બા કી તઅમીર કા મસ્અલા કબ પેશ આયા ?
- (૯) તઅમીરે કા'બા કે વક્ત ઝગળા કેસે હુવા ?

جنگڑے کا خاتمہ

- ☆ آپ کی عمر جب پینتیس سال ہوئی تو خانہ کعبہ کی تعمیر میں شریک ہوئے۔
- ☆ جب حجر اسود کو دیوار میں نصب کرنے کا وقت ہوا تو تمام لوگ آپس میں لڑ پڑے۔
- ☆ آپ نے اس لڑائی کا فیصلہ اس طور پر فرمایا کہ حجر اسود کو ایک کپڑے پر رکھ کر ہر قبیلہ کے سردار کو ایک ایک کونہ پکڑنے کے لیے فرمایا۔
- ☆ سب لوگ حجر اسود کو لے کر خانہ کعبہ تک پہنچنے پھر ہمارے نبی صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم نے اسے اپنے ہاتھوں سے نصب فرمایا۔
- ☆ اس طرح ہمارے نبی صلی اللہ علیہ وسلم کی حکمت سے جنگوں کا ایک بہت بڑا طوفان ٹل گیا۔

☆☆☆

سوالات

- (۱) سورة لہب زبانی سنائیں۔
- (۲) تیمم کے فرائض کیا ہیں؟
- (۳) معجزہ کی تعریف کر کے حضور علیہ الصلوٰۃ والسلام کے تین معجزے بیان کریں۔
- (۴) تیمم کرنے کا طریقہ کیا ہے؟
- (۵) کون سی چیزیں تیمم کو توڑ دیتی ہیں؟
- (۶) مجلس و محفل کے آداب کیا ہیں؟
- (۷) مجلس سے اٹھتے وقت کیا پڑھنا چاہئے؟
- (۸) (مع ترجمہ بتائیے) خانہ کعبہ کی تعمیر کا مسئلہ کب پیش آیا؟
- (۹) تعمیر کعبہ کے وقت جھگڑا کیسے ہوا؟

(૧૦) ઉસ ઝગળે કા ખાત્મા કેસે હુવા ?

☆☆☆

(૯૨-૧૨)

સૂરતુલ ફીલ

(૧૦) اس جھگڑے کا خاتمہ کیسے ہوا؟

☆☆☆

درس (۱۲)

سُورَةُ الْفِيلِ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ۝ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ۝ أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ۝ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا
أَبَابِيلَ ۝ تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ ۝ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ ۝

अल्लाह तआलाकी किताबें

- ★ अल्लाह तआलाने अपने रसूलों पर छोटी बणी बहुत सी किताबें नाज़िल इर्माई.
- ★ बणी किताबों को किताब और छोटी किताबों को सडीका कडते हैं.
- ★ उन में यार किताबें बहुत मशहूर छे : (१) तौरात (२) जभूर (३) ई-ज्जल (४) कुर्आन.
- ★ इन किताबों को अल्लाहकी नाज़िल की छूई किताबें मानना जरूरी छे.
- ★ कुर्आन जबसे नाज़िल हुवा उस वक़्त से लेकर अब तक बगैर किसी तब्दीली के मौजूद छे और क़यामत तक मौजूद रहेंगा.
- ★ कुर्आन मज्जद की हर सूरत और हर आयत पर ईमान लाना जरूरी छे.

☆☆☆

اللہ تعالیٰ کی کتابیں

- ☆ اللہ تعالیٰ نے اپنے رسولوں پر چھوٹی بڑی بہت سی کتابیں نازل فرمائی۔
- ☆ بڑی کتاب کو کتاب اور چھوٹی کتاب کو صحیفہ کہتے ہیں۔
- ☆ ان میں چار کتابیں بہت مشہور ہیں۔
- (۱) توریت (۲) زبور (۳) انجیل (۴) قرآن۔
- ☆ ان کتابوں کو اللہ کی نازل کی ہوئی کتابیں ماننا ضروری ہے۔
- ☆ قرآن جب سے نازل ہوا اس وقت سے لے کر اب تک بغیر کسی تبدیلی کے موجود ہے اور قیامت تک موجود رہے گا۔
- ☆ قرآن مجید کی ہر سورت اور ہر آیت پر ایمان لانا ضروری ہے۔

☆☆☆

अजान का तरीका

જબ નમાઝ કા વક્ત હો જાએ તો કોઈ શખ્સ બુલંદ મકામ પર ફિલા રૂ બળે હો કર અપની દોનો શહાદત કી ઉગલિયાં અપને દોનો કાનોમે ડાલ કર બુલંદ આવાઝ સે દર્જ ઝેલ કલિમાત કહે :-

اذان کا طریقہ

جب نماز کا وقت ہو جائے تو کوئی شخص بلند مقام پر قبلہ رو کھڑے ہو کر اپنی دونوں شہادت کی انگلیاں اپنے دونوں کانوں میں ڈال کر بلند آواز سے درج ذیل کلمات کہے:

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ	اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ
--	--

અજાન કહતે વક્ત અપના ચેડરા ઠાહિની જાનિબ ઓર અજાનમે અપના ચેડરા બાઈ જાનિબ ઘુમાએ. ફજર કી અજાનમે કી الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ બાદ કી અજાનમે અલ્લાહ દો બાર બળડાએ.

अजान के आداب

- ★ અજાન કહનેવાલા બા વુઝૂ અજાન કહે.
- ★ અજાન કે અલ્લાહ ઠહર ઠહર કર કહે, જલ્દબાઝી ન કરે.
- ★ અજાન ફિલા કી તરહ મુંહ કર કે દે.
- ★ અજાન બળે હોકર દે.
- ★ અજાન બુલંદ અવાઝ સે કહે.

حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ کہتے وقت اپنا چہرہ دائیں جانب اور حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ کہتے وقت اپنا چہرہ بائیں جانب گھمائے۔ فجر کی اذان میں حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ کے بعد الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ کے الفاظ دوبار بڑھائے۔

اذان کے آداب:

- ☆ اذان کہنے والا با وضو اذان کہے۔
- ☆ اذان کے الفاظ ٹھہر ٹھہر کر کہے، جلد بازی نہ کرے۔
- ☆ اذان قبلہ کی طرف منہ کر کے دے۔
- ☆ اذان کھڑے ہو کر دے۔
- ☆ اذان بلند آواز سے کہے۔

- ★ લોગોં કો યાહિએ કે અઝાન ગૌર સે સુને ઓર અઝાન કે વક્ત બાતેં ન કરેં.
- ★ અંદેશા હે કે અઝાન કે વક્ત બાતેં કરનેવાલે કા ખાતમા બિલ ખેર (ઈમાન પર) ન હોગા.

अजान के बाद यह हुआ पण्डे :-

- ☆ લોગોં કો ચાહેં કે અઝાન ગૌર સે સુને ઓર અઝાન કે વક્ત બાતેં ન કરેં.
- ☆ અંદેશા હે કે અઝાન કે વક્ત બાતેં કરનેવાલે કા ખાતમા બિલ ખેર (ઈમાન પર) ન હોગા.

اذان کے بعد یہ ہوا پڑھیں:

اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةَ التَّامَّةَ وَالصَّلَاةَ الْقَائِمَةَ ابْتِغَاءً لِمَقَامِكَ الرَّفِيعِ وَابْتِغَاءً لِمَقَامِكَ الْمُحْمَدِيِّ وَعَدَّتُهُ وَاجْعَلْنَا فِي شَفَاعَتِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ

गारे छिरा

- ★ ગારે છિરા ઉસ મુકદ્દસ ગાર કા નામ હે જહાં હમારે આફા ﷺ પર વહી કા આગાઝ હુવા.
- ★ હુઝૂર ﷺ અપની જાહિલ કૌમ કે બુરે આમાલ કી વજહસે સખત રંજીદ રહતે થે. લિહાઝા આપ અપની કૌમ કે સાથ લહ્વો લઈબ (ખેલકૂદ)મેં શરીક હોને કે બજાએ "ગારે છિરા"મેં કઈ રોઝ બેઠ કર ગૌરો ફિક્ક ઓર ઈબાદત મેં મસ્રૂફ રહતે થે.
- ★ કભી કભી આપ ચાલીસ દિનોં તક ગારમેં તશરીક રખતે.
- ★ ગૌર છિરા જાતે વક્ત હઝરત ખદીજા કુઇ સત્તૂ વગૌરા આપકો દે દેતીં.

सवालान

- (૧) સૂરએ ફીલ બગૌર દેખે પઞ્હિએ ?
- (૨) અઝાન દેને કા તરીકા કયા હે ?
- (૩) કિતાબ ઓર સહીફહમેં ફર્ક બતાતે હુવે ચાર મશહૂર આસ્માની કિતાબોં કે નામ બતાઈએ ?

غار حرا

- ☆ ગાર હરા અસ મુકદ્દસ ગાર કા નામ હે કે જહાં હમારે આવા મુલી સલી અલ્લાહ તૈઆલી ઓલિએ સલમ પરુઝી કા આઝાર હોવા.
- ☆ હુઝૂર સલી અલ્લાહ તૈઆલી ઓલિએ સલમ અપની જાહિલ કૌમ કે બરે આમાલ કી વજહસે સખત રંજીદ રહતે થે. લેઝા આપ અપની કૌમ કે સાથ લહ્વો લઈબ (ખેલકૂદ)મેં શરીક હોને કે બજાએ "ગારે છિરા"મેં કઈ રોઝ બેઠ કર ગૌરો ફિક્ક ઓર ઈબાદત મેં મસ્રૂફ રહતે થે.
- ☆ કભી કભી આપ ચાલીસ દિનોં તક ગારમેં તશરીક રખતે.
- ☆ ગૌર છિરા જાતે વક્ત હઝરત ખદીજા કુઇ સત્તૂ વગૌરા આપકો દે દેતીં.

سوالات

- (૧) સૂરએ ફીલ બગૌર દેખે પઞ્હિએ ?
- (૨) અઝાન દેને કા તરીકા કયા હે ?
- (૩) કિતાબ ઓર સહીફહમેં ફર્ક બતાતે હુવે ચાર મશહૂર આસ્માની કિતાબોં કે નામ બતાઈએ ?

- (૪) કુર્આન શરીફ ઓર દિગર આસ્માની કિતાબોં કે બારેમોં હમોં કયા માનના ચાહિએ ?
- (૫) અઝાન કે આદાબ કયા હોં ?
- (૬) અઝાન કે બાદ કોનસી દુઆ પઠની ચાહિએ ?
- (૭) ગારે હિરા કે બારેમોં પાંચ બારે બતાઈએ ?

☆☆☆

(૯૩-૯૪)

سُورَةُ كُرَيْشٍ

- (૪) قرآن شریف اور دیگر آسمانی کتابوں کے بارے میں ہمیں کیا ماننا چاہئے؟
- (۵) اذان کے آداب کیا ہیں؟
- (۶) اذان کے بعد کون سی دعا پڑھنی چاہئے؟
- (۷) غارِ حرا کے بارے میں ۵ باتیں بتائیے۔

☆☆☆

درس (۱۳)

سُورَةُ قُرَيْشٍ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ۝ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
لَا يَلْفِ قُرَيْشٍ ۝ الْفِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ۝ فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا
الْبَيْتِ ۝ الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ ۝ وَأَمَّنَّهُمْ مِنْ خَوْفٍ ۝

मौत का अर्थ

- ★ હર શખ્સ કી ઉમ્મ મુકરર હૈ, ન ઉસ સે ઘટ સકતી હૈ ન બઠ સકતી હૈ.
- ★ જબ ઝિંદગી કા વક્ત પૂરા હો તો હઝરત ઈઝરાઈલ ઉસ કી રૂહ નિકાલ લેતે હો, ઉસી કો "મૌત" કહતે હો.
- ★ દુન્યા ઓર આખિરત કે બીચ મોં એક ઓર આલમ હૈ જિસે બરઝખ કહતે હો.
- ★ રૂહ બદન સે નિકલને કે બાદ મિટતી નહીં હૈ બલકે આલમે બરઝખ મોં રહતી હૈ.
- ★ ઈમાન વ અમલ કે એ'તેબાર સે રૂહોં કે લિએ અલગ અલગ જગહ મુતયન હૈ.
- ★ કાફિરોં કી રૂહોં કેદ રહતી હો.
- ★ યહ માનના કુફ હો કે એક ઈ-સાન કે મરને કે બાદ ઉસ કી રૂહ કિસી દૂસરે બદનમોં ચલી જાતી હૈ.

मوت کا بیان

- ★ ہر شخص کی عمر مقرر ہے، نہ اس سے گھٹ سکتی ہے نہ بڑھ سکتی ہے۔
- ★ جب زندگی کا وقت پورا ہو جاتا ہے تو حضرت عزرائیل علیہ السلام اس کی روح نکال لیتے ہیں، اسی کو موت کہتے ہیں۔
- ★ دنیا اور آخرت کے بیچ میں ایک اور عالم ہے جسے برزخ کہتے ہیں۔
- ★ روح بدن سے نکلنے کے بعد ٹٹی نہیں ہے بلکہ عالم برزخ میں رہتی ہے۔
- ★ ایمان و عمل کے اعتبار سے روحوں کے لیے الگ الگ جگہ متعین ہے۔
- ★ کافروں کی روحيں قید رہتی ہیں۔
- ★ یہ ماننا کفر ہے کہ ایک انسان کے مرنے کے بعد اس کی روح کسی دوسرے بدن میں چلی جاتی ہے۔

अज्ञान का जवाब

- ★ अज्ञान कडनेवाला जो कलिमा कडे सुननेवाला भी वही कलिमा कडे मगर **حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ** और **لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ** के जवाब में **حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ** **إِلَّا بِاللَّهِ** कडे.
- ★ इजर की अज्ञान में **الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ** में जवाब में **بِالْحَقِّ نَطَقْتُ وَبَرَّرْتُ وَبِالْحَقِّ نَطَقْتُ** कडे.
- ★ मोअज़ज़िन जब पडली मर्तबा **أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ** तो सुननेवाला जवाब में **صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ** और दुसरी मर्तबा के जवाब में **يَا رَسُولَ اللَّهِ** कडे.
- ★ हुज़ूर **ﷺ** का ईस्मे गिरामी सुन कर अंगूठे यूमे और आंभों से मले और यह हुआ **اللَّهُمَّ مَتَّعْنِي بِالسَّمْعِ وَالْبَصَرِ**
- ★ अज्ञान की तरफ ईक़ामत कडना भी सुन्नते मुअक़िदा छे बल्के ईस की ताकीद अज्ञान से जयादा छे.
- ★ अज्ञान कडनेवाला ही ईक़ामत कडेगा, उस की ईजाज़त के बगैर कोई दूसरा ईक़ामत न कडे.
- ★ ईक़ामत के अल्फ़ाज़ अज्ञान ही के अल्फ़ाज़ छे. सिर्फ़ सिर्फ़ ईतना छे के **حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ** के बाद **قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ** छे.
- ★ हुम्मा के मुत्बे के वक़्त जो अज्ञान छोती छे उस को गौर से सुनना याछिअे, ज़बान से उसका जवाब नही देना याछिअे.

☆☆☆

अज्ञान का जवाब

- ★ अज्ञान कडनेवाला जो कलिमा कडे सुननेवाला भी वही कलिमा कडे मगर **حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ** और **لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ** के जवाब में **حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ** **إِلَّا بِاللَّهِ** कडे.
- ★ فجر की अज्ञान में **الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ** के जवाब में **بِالْحَقِّ نَطَقْتُ وَبَرَّرْتُ وَبِالْحَقِّ نَطَقْتُ** कडे.
- ★ मूज़न जब पहली मर्तबा **أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ** तो सुननेवाला जवाब में **صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ** और दुसरी मर्तबा के जवाब में **يَا رَسُولَ اللَّهِ** कडे.
- ★ हुज़ूर **ﷺ** का ईस्मे गिरामी सुन कर अंगूठे यूमे और आंभों से मले और यह हुआ **اللَّهُمَّ مَتَّعْنِي بِالسَّمْعِ وَالْبَصَرِ**
- ★ अज्ञान की तरफ ईक़ामत कडना भी सुन्नते मुअक़िदा छे बल्के ईस की ताकीद अज्ञान से जयादा छे.
- ★ अज्ञान कडनेवाला ही ईक़ामत कडेगा, उस की ईजाज़त के बगैर कोई दूसरा ईक़ामत न कडे.
- ★ ईक़ामत के अल्फ़ाज़ अज्ञान ही के अल्फ़ाज़ छे. सिर्फ़ सिर्फ़ ईतना छे के **حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ** के बाद **قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ** छे.
- ★ हुम्मा के मुत्बे के वक़्त जो अज्ञान छोती छे उस को गौर से सुनना याछिअे, ज़बान से उसका जवाब नही देना याछिअे.

☆☆☆

મરીઝ કી અયાદત કે આદાબ

- ★ જબ કિસી મરીઝ કી અયાદત કો જાએ તો પહલે સલામ કરે.
- ★ ઉસકી મિજાઝ પુર્સી કરે.
- ★ કિસી ભી મરીઝ કે પાસ ઝયાદા દેર ન ઠહરે.
- ★ હમેશા મરીઝ કી હિમ્મત અફઝાઈ કરે.
- ★ કોઈ એસા જુમ્લા ન કહે જિસ સે ઉસ કો માયૂસી હો.
- ★ અગર મુમકિન હો તો મરીઝ કે લિએ ફલ, યા ફૂલ યા કોઈ તોહફા લે જાએ.
- ★ મરીઝ કે પાસ શોર શરાબા ન કરે.
- ★ મરીઝ કી અયાદત કે વક્ત ઉસકે સર પર હાથ રખ કર સાત મર્તબા દુઆ પઠ્ઠે.

મરીઝ કી અયાદત કે વક્ત કી દુઆ

أَسْتَلُ اللَّهَ الْعَظِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ
يَشْفِيكَ

"મોં અર્શો અઝીમ કે માલિક ખુદાએ બરતર સે યહ સવાલ કરતા હૂં કે વોહ તુઝ કો શિફા દે."

☆☆☆

એલાને નબુવ્વત

- ★ જબ હમારે નબી ﷺ ઉમ્મ મુબારક યાલીસ સાલ હૂઈ ઉસ વક્ત આપને એલાને નબુવ્વત ફર્માયા.
- ★ એક દિન જબ આપ ગારે હિરામોં ઈબાદત કર રહે થે ઉસી વક્ત હઝરત જિબ્રઈલ આપ કી જાનિબ અલ્લાહ કી વહી લેકર આએ.
- ★ ઉસી દિનસે કુઆન શરીફ નાઝિલ હોના શુરૂહ હુવા ઓર સબસે પહલે સૂરએ ઈફરા કી કુઇ આયતો

મરીઝ કી મિયાત કે આબ:

- ☆ જબ કોઈ શખ્સ કસી મરીઝ કી એયાદત કો જાએ તો પહેલે સલામ કરે.
- ☆ અસ કી મરાજ પ્રેસી કરે.
- ☆ કસી બહી મરીઝ કે પાસ ઝયાદા દેરિને ઠ્ઠેરે.
- ☆ હમિશે મરીઝ કી હમત અફઝાઈ કરે.
- ☆ કોઈ એસા જુમ્લા ને કહે જસ સે અસ કો માયૂસી હો.
- ☆ અગર મમ્કન હો તો મરીઝ કે લિએ પેહલ યા પેહોલ યા કોઈ તખ્લે જાએ.
- ☆ મરીઝ કે પાસ શોર શરાબા ન કરે.
- ☆ મરીઝ કી એયાદત કે વક્ત અસ કે સર પર હાથ રક્રસાત મરતબે દે અપઠ્ઠે.

મરીઝ કી મિયાત કે વક્ત કી દુઆ:

أَسْتَلُ اللَّهَ الْعَظِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ
يَشْفِيكَ

મિસ એશ એઝીમ કે માલક હદાએ બરતર સે યે સવાલ કરતા હોન કે વોહ તજ્જહ કો શિફા દે.

☆☆☆

اعلان نبوت

- ☆ જબ હમારે નબી ﷺ ઉમ્મ મુબારક યાલીસ સાલ હૂઈ ઉસ વક્ત આપને એલાને નબુવ્વત ફર્માયા.
- ☆ એક દિન જબ આપ ગારે હિરામોં ઈબાદત કર રહે થે ઉસી વક્ત હઝરત જિબ્રઈલ આપ કી જાનિબ અલ્લાહ કી વહી લેકર આએ.
- ☆ ઉસી દિનસે કુઆન શરીફ નાઝિલ હોના શુરૂહ હુવા ઓર સબસે પહલે સૂરએ ઈફરા કી કુઇ આયતો

ناجلیل છૂઈ.

- ★ કુછ દિનોં કે બાદ આપને ઈસ્લામ કી તબ્લીગ આહિસ્તા આહિસ્તા શુરૂઅ ફર્માઈ.
- ★ જો લોગ આપકે ઝયાદા કરીબ થે જિન પર આપકો ઝયાદા એ'તે માદ (ભરોસા) થા આપને સબસે પહલે ઉન્હે ઈસ્લામ કી દા'વત દી ઓર કઈ લોગોને ઈસ્લામ કબૂલ ભી ક્રિયા.
- ★ ફિર તકરીબન તીન સાલકે બાદ અલલ એલાન તબ્લીગ કા આગાઝ ફર્માયા.
- ★ ઉસકે બાદ ઈસ્લામ ઓર મુસલમાનોં કે સાથ તકલીફોં કા સિલસિલા બહોત બબ્હ ગયા. લેકિન દૂસરી તરફ લોગ બળી તાઅદાદમોં ઈસ્લામ કબૂલ કરતે રહે.

☆☆☆

સવાલાત

- (૧) સૂરએ કુરૈશ હુરૂફ કી સહીહ અદાયગી કે સાથ સુનાઈએ.
- (૨) અઝાન કે સારે કલિમાત કે ક્યા જવાબાત હૈં ?
- (૩) હુઝૂર ﷺ કા ઈસ્મે ગિરામી સુનકર ક્યા કરના યાહિએ ?
- (૪) ઈફામત ક્યા હે ઓર ઈફામત ઓર અઝાનમોં ક્યા ફર્ક હે ?
- (૫) જુમ્હા કે દિન ખુન્બસે પહલે દી જાનેવાલી અઝાન કા જવાબ કેસે દેના યાહીએ ?
- (૬) મોત ઓર બરઝખ ક્યા હે ?
- (૭) રૂહ બદનસે નિકલને કે બાદ મિટ જાતી હે યા કિસી દૂસરે કે બદનમોં ચલી જાતી હે ?
- (૮) ક્યા કાફિરોં કી રૂહે આઝાદ હોતી હે ઓર ક્યા ઉમ્મે કમ ઝયાદા હોતી હૈં ?
- (૯) મરીઝ કી અયાદત કે ઈસ્લામ ક્યા આદાબ સિખાતા હે ?

સે પહેલે સુરૌ અક્રા કી ક્છ આયિતિ નાઝલ હોયિસ.

☆ ક્છ દનોં કે બેદ આપને ઈસ્લામ કી તબ્લીગ આહિસ્તા આહિસ્તા શુરૂઅ ફર્માયી.

☆ જો લોગ આપને કૈં ઝયાદા કરીબ થે જિન પર આપને ઝયાદા એ'તે માદ (ભરોસા) થા આપને સબસે પહલે ઉન્હે ઈસ્લામ કી દા'વત દી ઓર કઈ લોગોને ઈસ્લામ કબૂલ ભી ક્રિયા.

☆ ફિર તકરીબ તીન સાલકે બાદ અલલ એલાન તબ્લીગ કા આગાઝ ફર્માયા.

☆ આસ કે બેદ ઈસ્લામ ઓર મુસલમાનોં કે સાથ તકલીફોં કા સિલસલોં બહોત બબ્હ ગયા. લેકિન દૂસરી તરફ લોગ બળી તાઅદાદમોં ઈસ્લામ કબૂલ કરતે રહે.

☆☆☆

સોલાત

- (૧) સુરૌ કુરૈશ સહીહ અદાયગી કે સાથ સુનાઈએ.
- (૨) ઈઝાન કે સારે કલિમાત કે ક્યા જવાબાત હૈં ?
- (૩) હુઝૂર ﷺ કા ઈસ્મે ગિરામી સુનકર ક્યા કરના યાહિએ ?
- (૪) ઈફામત ક્યા હે ઓર ઈફામત ઓર અઝાનમોં ક્યા ફર્ક હે ?
- (૫) જુમ્હા કે દિન ખુન્બસે પહલે દી જાનેવાલી અઝાન કા જવાબ કેસે દેના યાહીએ ?
- (૬) મોત ઓર બરઝખ ક્યા હે ?
- (૭) રૂહ બદનસે નિકલને કે બાદ મિટ જાતી હે યા કિસી દૂસરે કે બદનમોં ચલી જાતી હે ?
- (૮) ક્યા કાફિરોં કી રૂહે આઝાદ હોતી હે ઓર ક્યા ઉમ્મે કમ ઝયાદા હોતી હૈં ?
- (૯) મરીઝ કી અયાદત કે ઈસ્લામ ક્યા આદાબ સિખાતા હે ?

(૧૦) અયાદત કે વક્ત કયા દુઆ પળની ચાહિએ ?

(૧૧) હમારે આફ્રા ﷺને કબ એલાને નબુવત ફર્માયા
और गारे छिरामें क्या हुवा था ?

(૧૨) ઈસ્લામ કી તબ્લીગ વ દા'વત શુરૂઅમૈં અલલ
એલાન છોતી થી યા મખ્ફી તૌર પર ?

☆☆☆

દર્સ (૧૪)

سُورَةُ الْمَاعُونِ

(૧૦) عیادت کے وقت کیا دعا پڑھنی چاہئے؟

(૧૧) ہمارے آقا علیہ السلام نے کب اعلان نبوت
فرمایا اور غارِ حرا میں کیا ہوا تھا؟

(૧૨) اسلام کی تبلیغ و دعوت شروع میں علی الاعلان ہوتی
تھی یا مخفی طور پر؟

☆☆☆

درس (۱۴)

سُورَةُ الْمَاعُونِ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ۝ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالْإِيمَانِ ۝ فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ ۝ وَلَا يَحْضُ عَلَى طَعَامِ
الْمَسْكِينِ ۝ فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ۝ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ۝ الَّذِينَ هُمْ
يُرَآءُونَ ۝ وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ۝

ફ્રજા કે અહવાલ

★ જબ મુદ્દે કો ફ્રજા મેં દફન કર કે લોગ વાપસ લૌટ
આતે હૈં તો મુન્કર નકીર ઝમીન ચીરતે હૂએ ફ્રજા મેં
આતે હૈં.

★ મુદ્દે કો ઝિંઝોળતે હૈં ઔર ઝિળક કર ઉઠાતે હૈં.

★ બહુત સખ્તી કે સાથ બળી કળી આવાઝ મેં ઉસસે
તીન સવાલ કરતે હૈં :

(૧) مَنْ رُبُّكَ؟

(૨) مَا دِينُكَ؟

(૩) مَا كُنْتَ تَقُولُ فِي هَذَا الرَّجُلِ؟
બારે મેં કયા કહતા થા ?

★ મુસલમાન મુદ્દે સહીહ જવાબ દેગે ફિર ઉસકે લિએ
જન્નત કા બિછોના બિછાયા જાએગા, ઉસકો જન્નત
કા કપળા પહનાયા જાએગા ઔર ઉસકી ફ્રજા કી
તરફ જન્નત કા દરવાજા ખોલ દિયા જાએગા.

قبر کے احوال

☆ જબ મરદે કો કબર મેં દફન કર કે લોગ વાપસ લૌટ આતે
હૈં તો મુન્કર નકીર ઝમીન ચીરતે હૂએ ફ્રજા મેં આતે હૈં.

☆ મરદે કો જ્ઞે બ્જોઠતે હૈં ઔર જ્ઞે ઝટક કરાઠાતે હૈં.

☆ બેહત સખ્તી કે સાથ બળી કળી આવાઝ મેં ઉસસે
તીન સવાલ કરતે હૈં :

(૧) مَنْ رُبُّكَ؟ تیرا رب کون ہے؟

(૨) مَا دِينُكَ؟

(૩) مَا كُنْتَ تَقُولُ فِي هَذَا الرَّجُلِ؟
તુ જ્ઞે કયા કહતા થા ?

☆ મુસલમાન મુદ્દે સહીહ જવાબ દેગે ફિર ઉસકે લિએ
જન્નત કા બિછોના બિછાયા જાએગા, ઉસકો જન્નત
કા કપળા પહનાયા જાએગા ઔર ઉસકી ફ્રજા કી
તરફ જન્નત કા દરવાજા ખોલ દિયા જાએગા.

- ★ ગુનાહગાર મુસલમાનો કો ઉન કે ગુનાહ કે એતબારસે અઝાબ ભી હોગા.
- ★ ફિર બુઝુર્ગો કી શકાઅત સે યા ઈસાલે સવાબ વ દુઆએ મગફિરત સે યા મહઝ અલ્લાહ કી મહરબાની સે યહ અઝાબ ઉઠ જાએગા.
- ★ કાફિર જવાબ ન દે સકેગા ઓર કહેગા, **هَاه هَاه لَا اذْرِي** અફસોસ! મુઝે કુછ માલૂમ નહીં.
- ★ ઉસ કે લિએ આગ કા બિછોના બિછાયા જાએગા, ઉસે આગ કે કપળે પહનાએ જાએંગે, ઓર ઉસકી કુબ્ર કી તરફ જહન્નમ કા દરવાજા ખોલ દિયા જાએગા.

☆☆☆

શરઈ ઈસ્તિલાહાત (૧)

ફર્જ : ઈસ કા કરના બે ઈન્તિહા ઝરૂરી હે, જિસ ઈબાદત કે અંદર યે હો વોહ ઈબાદત ઉસ કે બગેર અદા હી ન હોગી. જો એક વક્ત કી ભી ફર્જ નમાઝ કર્ફન બિલા ઉઝરે શરઈ જાન બુઝ કર છોળે વોહ ફાસિક્ક ઓર જહન્નમ કા મુસ્તહિક્ક હે.

વાજિબ : ઉસ કા કરના નિહાયત ઝરૂરી હે ઉસ કા જાન બુઝ કર છોળના ગુનાહે કબીરા હે, નમાઝમે અગર ભૂલ કર છૂટ જાએ તો સજદએ સહવ લાઝિમ હોતા હે ઓર અગર જાનબુઝ કર છોળે તો નમાઝ કા દોબારા પઢના ઝરૂરી હોતા હે.

મુન્નતે મોઅકકેદહ : ઉસ કા કરના ઝરૂરી હોતા હે, અગર ઈત્તેફાકન છૂટ જાએ તો બાઈષે ઈતાબ હે ઓર ઈસ કો હમેશા તર્ક કરને કી આદત ડાલનેવાલા મુસ્તહિક્કે અઝાબે જહન્નમ હોગા. મુન્નતે મુઅકકેદા વાજિબ કે હુકમ મેં હે.

☆☆☆

☆ ગનાહ ગાર મુસલમાનો કો અન કા ગનાહ કે અત્બારસે એઝાબ બહી હોગા.

☆ પછર બરૂગો કી શ્ફાઅત સે યા ઈસાલ ઠોબ વ દુઆએ મ્ફર્ત સે યા મ્હુ અલ્લાહ કી મેરબાની સે યે એઝાબ અઠ્ઠ જાએ ગા.

☆ કાફર જવાબ ને દે સકે ગા ઓર કેહે ગા **هَاه هَاه لَا اذْرِي** અફસોસ મ્જે ક્જે મેલૂમ નેહીં.

☆ અસ કે લે આગ કા બ્જ્જોના બ્જ્જાયા જાએ ગા, અસે આગ કે કપ્રે પેનાએ જાએંગે, ઓર અસ કી કબર કી ક્ર્ફ જેન્મ કા દરવાઝે ક્હોલ દયા જાએંગા.

☆☆☆

શરعی اصطلاحات (૧)

ફરૂઝ : અસ કા કરના બે અંતિહા ઝરૂરી હે, જસ એબાદત કે અંદર યે હો વોહ એબાદત ઉસ કે બગેર અદા હી ન હોગી. જો એક વક્ત કી ભી ફર્જ નમાઝ કર્ફન બિલા ઉઝરે શરઈ જાન બુઝ કર છોળે વોહ ફાસિક્ક ઓર જહન્નમ કા મુસ્તહિક્ક હે.

વાજબ : અસ કા કરના નિહાયત ઝરૂરી હે, અસ કા જાન બુઝ કર છોળના ગુનાહે કબીરા હે, નમાઝમે અગર ભૂલ કર છૂટ જાએ તો સજદએ સહવ લાઝિમ હોતા હે ઓર અગર જાનબુઝ કર છોળે તો નમાઝ કા દોબારા પઢના ઝરૂરી હોતા હે.

મુન્નતે મોઅકકેદહ : અસ કા કરના ઝરૂરી હોતા હે, અગર ઈત્તેફાકન છૂટ જાએ તો બાઈષે ઈતાબ હે ઓર ઈસ કો હમેશા તર્ક કરને કી આદત ડાલનેવાલા મુસ્તહિક્કે અઝાબે જહન્નમ હોગા. મુન્નતે મુઅકકેદા વાજિબ કે હુકમ મેં હે.

☆☆☆

સફર કે આદાબ

- ★ સફર કે લિએ નિકલને સે પહલે વાલિદૈન સે ઈજાઝત માંગે.
- ★ ઘર સે નિકલને સે પહલે ઓર બાદ કુછ સદકા કરે.
- ★ જુમેરાત યા હફતા યા પીર કે દિન સફર બેહતર હે.
- ★ સુબહ કે વફત નિકલના મુબારક હે.
- ★ બેહતર યહ હે કે અકેલા સફર ન કરે.
- ★ અગર કઈ લોગ સાથ મેં હો તો અપને મેં બેહતર કો અમીર બનાએ.
- ★ ઘરસે બાહર નિકલતે વફત કી દુઆ પઠ્ઠે.
- ★ સફર કે આગાઝ કી દુઆ પઠ્ઠે.

સફર કે લિએ ઘરસે બાહર નિકલ
ને કે બાદ કી દુઆ :-

સરકે આદાબ:

- ☆ સફર કે લિએ નિકલને સે પહલે વાલિદૈન સે અજાઝત માંગે.
 - ☆ ગھر سے نکلنے سے پہلے اور بعد کچھ صدقہ کرے.
 - ☆ جمعرات یا ہفتہ یا پیر کے دن سفر بہتر ہے.
 - ☆ صبح کے وقت نکلنا مبارک ہے.
 - ☆ بہتر ہے کہ اکیلا سفر نہ کرے.
 - ☆ اگر کئی لوگ ساتھ میں ہوں تو اپنے میں بہتر کو امیر بنائے.
 - ☆ گھر سے باہر نکلنے وقت کی دعا پڑھے.
 - ☆ سفر کے آغاز کی دعا پڑھے.
- سفر کے لیے گھر سے باہر نکلنے کے بعد کی دعا:**

اعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ۝ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ
ارَاَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالْاٰيٰتِ ۝ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيْمَ ۝ وَلَا يَحْضُ عَلٰى طَعَامِ
الْمُسْكِيْنِ ۝ فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّيْنَ ۝ الَّذِيْنَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُوْنَ ۝ الَّذِيْنَ هُمْ
يُرْآءُوْنَ ۝ وَيَمْنَعُوْنَ الْمَاعُوْنَ ۝

"અલ્લાહ કે નામ કે સાથ ઓર અલ્લાહ કી મદદ સે, ઓર મેંને અલ્લાહ પર તવક્કુલ ક્રિયા ઓર અલ્લાહ કે બગેર કોઈ કુવ્વત વ તાકત નહીં. અય અલ્લાહ ! હમ પનાહ માંગતે હૈં ઈસ બાત સે કે લગઝિશ કરે, યા હમ કોઈ લગઝિશ દે, યા ગુમરાહ હો, યા ગુમરાહ ક્રિએ જાએ, યા જુલ્મ કરે, યા હમ પર જુલ્મ ક્રિયા જાએ, યા જહાલત કરે, યા હમ પર કોઈ જહાલત કરે. ☆☆☆

સફર કે આગાઝ કી દુઆ

الْحَمْدُ لِلّٰهِ سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هٰذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِيْنَ وَاِنَّا اِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُوْنَ ۝

"તમામ તારીફ અલ્લાહ કે લિએ, પાકી હે ઉસે

તમામ તારીફ અલ્લાહ કે લિએ, પાકી હે

જિસને ઈસ સવારી કો હમારે બસમેં કર દિયા ઓર યહ હમારે બસમેં ન થી ઓર બેશક ! હમેં અપને રબ કી તરફ પલટના હૈ."

☆☆☆

સબસે પહલે મુસલમાન

- ★ જવાનોમેં સબસે પહલે હઝરત અબૂબક રઝી અલ્લેએ ઈમાન લાએ.
- ★ બચ્ચોમેં સબસે પહલે હઝરત અલી રઝી અલ્લેએ ઈમાન લાએ.
- ★ ગુલામોમેં સબસે પહલે હઝરત ઝૈદ બિન હારિષહ રઝી અલ્લેએ ઈમાન લાઈ.
- ★ ઓરતોમેં સબસે પહલે હઝરત ખદીજા રઝી અલ્લેએ ઈમાન લાઈ.
- ★ હઝરત બિલાલ હબશી રઝી અલ્લેએ સબસે પહલે ઈમાન લાનેવાલોમેં સે હૈ.

☆☆☆

સવાલાત

- (૧) સૂરએ માઝિન મખારિજ કી સેહત કે સાથ પઞ્હિએ.
- (૨) ફઝલ વ વાજિબ કિસે કહતે હૈં ?
- (૩) મુન્કર નકીર કોન હૈં ઓર કયા કરતે હૈં ?
- (૪) કુબ્ર કે સવાલાત કયા હૈં ઓર મુસલમાન વ કાફિર દોનોં ઉન સવાલાત કે જવાબાત દેગે યા નહીં ?
- (૫) કુબ્રમેં મો'મિન વ કાફિર કે સાથ એક જૈસા સુલૂક હોગા યા અલગ અલગ ?
- (૬) સુન્નતે મુઅકકેદા કિસે કહતે હૈં ?

સે જસ ને અસ સુઆરી કો હમારે ભસ મેં કર દિયા ઓર યે હમારે ભસ મેં ને ત્હેં ઓર બે શક હૈમૈં અપને રબ કી તરફ પલ્ટના હૈ.

☆☆☆

સબસે પહલે મુસલમાન

- ☆ જાનોં મેં સબસે પહલે હઝરત અબૂબકર સદીક રઝી અલ્લેએ ઈમાન લાએ.
- ☆ બચોં મેં સબસે પહલે હઝરત અલી રઝી અલ્લેએ ઈમાન લાએ.
- ☆ ગુલામોં મેં સબસે પહલે હઝરત ઝૈદ બિન હારિષહ રઝી અલ્લેએ ઈમાન લાએ.
- ☆ ઓરતોં મેં સબસે પહલે હઝરત ખદીજા રઝી અલ્લેએ ઈમાન લાએ.
- ☆ હઝરત બિલાલ હબશી રઝી અલ્લેએ સબસે પહલે ઈમાન લાનેવાલોં મેં સે હૈ.

☆☆☆

સવાલાત:

- (૧) સુરે માએન મખારિજ કી સહત કે સાથ પઞ્હિએ.
- (૨) ફરઝ વ વાજિબ કિસે કહતે હૈં ?
- (૩) મન્કર નકીર કોન હૈં ઓર કયા કરતે હૈં ?
- (૪) કુબ્ર કે સવાલાત કયા હૈં ઓર મુસલમાન વ કાફર દોનોં ઉન સવાલાત કે જવાબાત દેગે યા નહીં ?
- (૫) કુબ્ર મેં મોમિન વ કાફર કે સાથ એક જૈસા સુલૂક હોગા યા અલગ અલગ ?
- (૬) સુન્નત મુઅકકેદા કિસે કહતે હૈં ?

- (૭) સબસે પહલે ઈસ્લામ કબૂલ કરનેવાલે સહાબા કે નામ બતાઈએ ?
- (૮) સફર કે આદાબ કયા હૈં ?
- (૯) સફર શુરૂઆ કરતે વક્ત કી દુઆ તજૂબે કે સાથ બતાઈએ.
- (૧૦) ઘરસે બાહર નિકલને કે બાદ સફર શુરૂઆ કરનેસે પહલે કૌનસી દુઆ પઠની યાહિએ ?

☆☆☆

દર્સ (૧૫)

سُورَةُ الْقَدْرِ

- (૮) سب سے پہلے اسلام کو قبول کرنے والے صحابہ کے نام بتائیے۔
- (۸) سفر کے آداب کیا ہیں؟
- (۹) سفر شروع کرتے وقت کی دعا مع ترجمہ بتائیے۔
- (۱۰) گھر سے باہر نکلنے کے بعد سفر شروع کرنے سے پہلے کون سی دعا پڑھنی چاہئے؟

☆☆☆

درس (۱۵)

سُورَةُ الْقَدْرِ

سُورَةُ الْقَدْرِ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ۝ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ۝ لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ
مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ ۝ تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ ۝
سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ ۝

☆☆☆

કયામત ઓર હશર (૧)

- ★ કયામત ઉસ દિન કો કહતે હૈં જિસ દિન હઝરત ઈસરાફીલ સૂર ફૂંકેંગે તો સારી દુન્યા ખતમ હો જાએગી ઓર સિફ અલ્લાહ કી ઝાત બાકી હોગી.
- ★ સૂર સીંગ કી શકલ કી એક ચીઝ હૈં જિસ કી આવાઝ સુન કર સબ આદમી ઓર તમામ જાનવર મર જાએંગે.
- ★ ઝમીન, આસ્માન, ચાંદ, સૂરજ ઓર પહાળ વગેરા કી હર ચીઝ ટૂટ ફૂટ કર ફના હો જાએગી.

قیامت اور حشر (۱)

- ☆ قیامت اس دن کو کہتے ہیں جس دن حضرت اسرافیل علیہ السلام صور پھونکیں گے تو ساری دنیا ختم ہو جائے گی اور صرف اللہ کی ذات باقی ہوگی۔
- ☆ صور سینگ کی شکل کی ایک چیز ہے جس کی آواز سن کر سب آدمی اور تمام جانور مر جائیں گے۔
- ☆ زمین، آسمان، چاند، سورج اور پہاڑ وغیرہ ان کی ہر چیز ٹوٹ پھوٹ کر فنا ہو جائے گی۔

- ★ સૂર ભી ખત્મ હો જાએગા ઓર ઈસરાફીલ ભી ફના હો જાએંગે.
- ★ યે વાફિઆ મુહર્રમ કી દસવી તારીખ જુમ્આ કે દિન હોગા.
- ★ ફિર અલ્લાહ તબારક વ તઆલા જબ યાહેગા તમામ લોગોં કો ઝિંદા ફર્માએગા, ઉસી કો હશર કહતે હૈં.
- ★ હશર રૂહ ઓર જિસ્મ દોનોં કા હોગા.
- ★ દુન્યામેં જિસ બદન મેં જો રૂહ થી ઉસી કા હશર ભી ઉસી કે સાથ હોગા.
- ★ ફયામત કબ આએગી ઉસ કે બારેમેં અલ્લાહ ઓર ઉસ કે રસૂલ બેહતર જાનતે હૈં. અલ્બત્તા હુજૂર ﷺ ને ફયામત કી કુછ નિશાનિયાં બયાન ફર્માઈ હૈં.

☆☆☆

શરહ ઈસ્તિલાહાત (૨)

મુસ્તહબ : હર વોહ કામ જો શરીઅત કી નઝરમેં પસંદીદા હો ઓર ઉસકે ન કરને પર કિસી ફિસ્મ કી નાપસંદગી ભી ન હો.

મુબાહ : વોહ કામ જિસકા કરના ઓર છોળના દોનોં એક જેસા હો યા'ની જિસ કે કરને પર ન કોઈ ધવાબ હે ઓર છોળને મેં ન કોઈ ઈતાબ વ અઝાબ હે.

હરામ : જિસકા છોળના ઓર જિસસે બચના નિહાયત હી ઝરૂરી હે, જિસકા એક મર્તબા ભી ફસદન કરનેવાલા ફાસિક, ગુનાહે કબીરા કા મુર્તકિબ ઓર જહન્નમ કે અઝાબ કા મુસ્તહિક હે.

મકરૂહે તઝીહી : જિસસે બચના નિહાયત ઝરૂરી હે, જિસ કા ઈર્તિકાબ ગુનાહે કબીરા વ હરામ સે કમ હે. લેકિન ! યંદ મર્તબા કરને ઓર બાર બાર કરનેસે યે ફેઅલ ભી ગુનાહે કબીરામાં શુમાર હોગા.

☆☆☆

☆ સુર ખી ખત્મ હો જાએ ગા ઓર અસ્રાફીલ ઓરે સલામ ખી ફના હો જાએંગે.
-

☆ યે વાકિઆ મુહર્રમ કી દસવી તારીખ જુમ્આ કે દિન હોગા.

☆ ફિર અલ્લાહ તબારક વ તઆલા જબ યાહેગા તમામ લોગોં કો ઝિંદા ફર્માએગા, ઉસી કો હશર કહતે હૈં.

☆ હશર રૂહ ઓર જિસ્મ દોનોં કા હોગા.

☆ દુન્યામેં જિસ બદન મેં જો રૂહ થી ઉસી કા હશર ભી ઉસી કે સાથ હોગા.

☆ ફયામત કબ આએગી ઉસ કે બારેમેં અલ્લાહ ઓર ઉસ કે રસૂલ બેહતર જાનતે હૈં. અલ્બત્તા હુજૂર ﷺ ને ફયામત કી કુછ નિશાનિયાં બયાન ફર્માઈ હૈં.

☆☆☆

شرعی اصطلاحات (۲)

مستحب : هر وہ کام جو شریعت کی نظر میں پسندیدہ ہو اور اس کے نہ کرنے پر کسی قسم کی ناپسندیدگی بھی نہ ہو۔

مباح : وہ کام جس کا کرنا اور چھوڑنا دونوں ایک جیسا ہو یعنی جس کے کرنے پر نہ کوئی ثواب ہو اور چھوڑنے میں نہ کوئی عتاب و عذاب ہو۔

حرام : جس کا چھوڑنا اور جس سے بچنا نہایت ہی ضروری ہے، جس کا ایک مرتبہ بھی قصداً کرنے والا فاسق، گناہ کبیرہ کا مرتکب اور جہنم کے عذاب کا مستحق ہے۔

مکروه تحریمی : جس سے بچنا نہایت ضروری ہے، جس کا ارتکاب گناہ کبیرہ و حرام سے کم ہے لیکن چند مرتبہ کرنے اور بار بار کرنے سے یہ فعل بھی گناہ کبیرہ میں شمار ہوگا۔

☆☆☆

ઝિયારતે કૃષ્ણ કે આદાબ

- ★ અંબિયાએ કિરામ, સહાબાએ એઝામ, દીગર બુઝુર્ગાને દીન, ઈસી તરહ અપને ઘર કે મર્દૂમીન મધલન્ માં, બાપ.. વગૈરહ કી કૃષ્ણો કી ઝિયારત કે લિએ જાના મુસ્તહબ વ મસ્નૂન હૈ.
- ★ કૃષ્ણસ્તાન જાને કે દૌરાન કુઝૂલ કામોં ઓર બાતોં મેં મશ્ગૂલ ન હોં, આખેરત કા તસવ્વુર ઝહન મેં બિઠાએ ડૂએ ઓર મૌત કો યાદ કરતે ડૂએ કૃષ્ણસ્તાન હાઝિર હોં.
- ★ કૃષ્ણસ્તાનમેં દાબિલ હો તો સબસે પહલે કહે :
السلام عليكم يا أهل القبور انتم لنا سلف وانا ان شاء الله بكم لاحقون.
"તુમ પર સલામતી હો અય કૃષ્ણવાલો ! ઓર હમ ભી ઈ-શાઅલ્લાહ ! તુમસે મિલનેવાલે હૈં.
- ★ કૃષ્ણસ્તાન પહુંચને કે બાદ જૂતે, ચંપલ વગૈરા ઉતાર દે ઓર કૃષ્ણ કે સામને કિબ્લા કો પીઠ કર કે સાહિબે કૃષ્ણ કે ચેહરે કી તરફ રૂબ કર કે બળે હોં.
- ★ અહલે કૃષ્ણ ઓર તમામ મુસ્લિમીન કે લિએ દુઆએ મગફિરત કરેં.
- ★ ઝિયારતે કૃષ્ણ કે વક્ત દિલ મેં યહ તસવ્વુર પૈદા કરે કે હમેં ભી એક દિન યહાં આના હૈ.
- ★ મુકદ્દસ રાતો મેં ઝિયારતે કુબૂર ઝયાદા બેહતર હૈ. ઈસી તરહ અથ્યામે ઈદ મેં ભી.

☆☆☆

ફાતિહા કા તરીકા

ફાતિહા કા તરીકા યહ હૈ કે સબસે પહલે કુઆને પાક સે જહાં સે મયસ્સર આએ પળહે, યા કોઈ સૂરત યા કોઈ રુકૂઅ પળહ કર એક મર્તબા સૂરએ કાફિરૂન, તીન મર્તબા સૂરએ ઈખ્લાસ, એક મર્તબા સૂરએ ફલક એક મર્તબા, સૂરએ નાસ, એક મર્તબા, સૂરએ ફાતિહા ઓર

ઝિયારત કબર કે આદાબ

- ☆ અનિયાએ ક્રામ, સહાબે-એઝામ, ડીગર બરગાન દીન અસી ટ્રાહ અપને ગહર કે મરહૂમીન મશ્લામા, બાપ ડગિરે કી કબરો કી ઝિયારત કે લિએ જાના મસ્તહબ ડમ્નૂન હૈ.
- ☆ કબરસ્તાન જાને કે દોરાન ફઝૂલ કામોં ઓર બાતોં મિલ મશ્ગૂલ ને હો, અખરત કા ત્વૂર ઝહન મિલ મશ્ગૂલ હો, ઓર મોત કો યાદ કરતે હોએ કબરસ્તાન હાઝર હો.
- ☆ કબરસ્તાન મિલ દાખલ હો તો સબ સે પહેલે યે કહે: السلام عليكم يا أهل القبور انتم لنا سلف وانا ان شاء الله بكم لاحقون. تم پر سلامتی ہے اے قبر والو! اور ہم بھی انشاء اللہ تم سے ملنے والے ہیں.
- ☆ કબરસ્તાન પેચનજે કે બેદ જોતે, ચેપલ ડગિરે અતાર ડીસ ઓર કબર કે સામને કિબ્લા કો પીઠ કર કે સાહિબે કબર કે ચેહરે કી ટ્રાફ રૂબ કર કે બળે હો.
- ☆ અહલે કબર ઓર તમામ મુસ્લિમીન કે લિએ દુઆએ મગફિરત કરે.
- ☆ ઝિયારતે કબર કે વક્ત દિલ મેં યહ તસવ્વુર પૈદા કરે કે હમેં ભી એક દિન યહાં આના હૈ.
- ☆ મુકદ્દસ રાતો મેં ઝિયારતે કુબૂર ઝયાદા બેહતર હૈ. ઈસી તરહ અથ્યામે ઈદ મેં ભી.

☆☆☆

ફાતિહા કા ટ્રાફ

ફાતિહા કા ટ્રાફ યે હૈ કે સબ સે પહેલે કુઆને પાક સે જહાં સે મિસ્રાએ પઠહે યા કોઈ સૂરત યા કોઈ રુકૂઅ પળહ કર એક મર્તબા સૂરએ કાફિરૂન, તીન મર્તબા સૂરએ ઈખ્લાસ, એક મર્તબા સૂરએ ફલક એક મર્તબા, સૂરએ નાસ, એક મર્તબા, સૂરએ ફાતિહા ઓર

”هُمُ الْمَفْلُحُونَ“ સૂરએ બકરહ કી પહલી યાદ આયતે મુ... તક, નીઝ આયતુલ કુર્સી ઓર સૂરએ બકરહ કી આખરી તીન આયતે પહલ કર ઈસ તરહ હુઆ કરે.

અય અલ્લાહ ! ઈસ કા સવાબ (ઓર અગર કોઈ શીરીની યા ખાના વગેરા ભી હોતો ફિર યું કહે) : અય અલ્લાહ ! ઈસ પાક કલામ ઓર ઈસ ખાને યા શીરીની વગેરા કા સવાબ હુઝૂરે અકરમ ﷺ કી બારગાહમે હદિયતન તોહફતન પેશ હે. ફિર યહ અર્ઝ કરે, ઈસ કા સવાબ હુઝૂર ﷺ કે સદકે ઓર આપ કે તવસ્સુલ સે આપ કી આલે પાક ઓર અસ્હાબે પાક ઓર આપ કી અઝવાજે મુતહ્હરાત, તાબઈન વ તબેઅ તાબઈન, અઈમ્માએ મુજ્તહિદીન, સારે બુઝુર્ગાને દીન ઓર જમીઅ મો'મિનીન વ મો'મિનીનાત કી રૂહો કો પહુંચા કર ખુસૂસનૂ ફલાં રૂહ કો પહુંચા. (યહાં નામ યાદ હો તો નામ ઝિક કર દે) ફિર આખિર મેં હુરૂદ શરીફ પહલ કર હુઆ ખત્મ કર દે.

વાફેઆએ મેઅરાજ

- ★ હમારે નબી ﷺ કો એલાને નબુવ્વત કે દસવેં સાલમે મેઅરાજ હૂઈ.
- ★ મેઅરાજ, આસ્માની સફર કો કહતે હૈ.
- ★ ઈસ સફરમેં આપને મસ્જિદે હરામસે મસ્જિદે અફસા ઓર ફિર મસ્જિદે અફસાસે સાતોં આસ્માન, અર્શ, કુર્સી, જન્નત, દોઝખ... વગેરહ તક કા સફર બિલકુલ કમ વક્તમેં ક્રિયા.
- ★ ઈસી સફરમેં આપ જન્નત કી સવારી બુરકાક પર સવાર હો કર ગએ.
- ★ ઈસી સફરમેં આપને માથે કી આંખોં સે અલ્લાહ તઆલા કો દેખા.

اور سورہ بقرہ کی پہلی چند آیتیں ”هُمُ الْمَفْلُحُونَ“ تک، نیز آیت الکرسی اور سورہ بقرہ کی آخری تین آیتیں پڑھ کر اس طرح دعا کریں۔

اے اللہ! اس کلام کا ثواب اور اگر کوئی شیرینی یا کھانا وغیرہ بھی ہو تو پھر یوں کہیں: اے اللہ! اس پاک کلام اور اس کھانے یا شیرینی وغیرہ کا ثواب حضور اکرم صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم کی بارگاہ میں ہدیہ و تحفہ پیش ہے، پھر یہ عرض کریں: اس کا ثواب حضور صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم کے صدقے اور آپ کے توسل سے آپ کی آل پاک اور اصحاب پاک اور آپ کی ازواج مطہرات، تابعین و تبع تابعین، ائمہ مجتہدین، سارے بزرگان دین اور جمیع مومنین و مومنات کی روحوں کو پہنچا کر خصوصاً فلاں روح کو پہنچا، (یہاں نام یاد ہو تو نام ذکر کر دیں) پھر اخیر میں درود شریف پڑھ کر دعا ختم کر دیں۔

واقعہ معراج

- ★ ہمارے نبی صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم کو اعلان نبوت کے دسویں سال میں معراج ہوئی۔
- ★ معراج، آسمانی سفر کو کہتے ہیں۔
- ★ اس سفر میں آپ نے مسجد حرام سے مسجد اقصیٰ اور پھر مسجد اقصیٰ سے ساتوں آسمان، عرش، کرسی، جنت دوزخ وغیرہ تک کا سفر بالکل کم وقت میں فرمایا۔
- ★ اس سفر میں آپ جنت کی سواری براق پر سوار ہو کر گئے۔
- ★ اسی سفر میں آپ نے اپنے ماتھے کی آنکھوں سے اللہ تعالیٰ کو دیکھا۔

- ★ ઈસી સફરમે પાંચ વક્ત કી નમાઝે ફર્જ હૂઈ.
- ★ મેઅરાજ હમારે નબી ﷺ મો'જિઝાતમે સે એક અઝીમ મો'જિઝા હૈ.

☆☆☆

સવાલાત

- (૧) સૂરએ ફદર બગેર દેખે સુનાઈએ.
- (૨) મુસ્તહબ ઓર મુબાહ કિસે કહતે હૈં ?
- (૩) ફયામત વ હશરકી તઅરીફ (વ્યાખ્યા) કરો.
- (૪) સૂર ક્યા હૈ ઓર ઈસકે ફૂંકને સે ક્યા હોગા ?
- (૫) ફયામત કબ આએગી ?
- (૬) ફયામત આને કા સહીહ ઈલ્મ કિસકો હૈ ?
- (૭) હરામ વ મકરૂહે તહરીમી કિસે કહતે હૈં ?
- (૮) ઝિયારત કરના કેસા હૈ ? ઉસકે ક્યા આદાબ હૈં ?
- (૯) ઝિયારત (ફઘ્ર) કે વક્ત ક્યા તસવ્વુર હોના ચાહિએ ? ઓર ફઘ્રે ઝિયારત કબ ઝયાદા બેહતર હૈં ?
- (૧૦) ફાતિહા કા મુકમ્મલ તરીકા બતાઈએ ?
- (૧૧) મેઅરાજ કિસે કહતે હૈં ? ઓર યહ કબ હૂઈ ?
- (૧૨) ઈસ સફર કે હવાલે સે ૧૦ અહમ બાર્તે બયાન કરો.

☆☆☆

- ☆ અસી સફરમે પાંચ વક્ત કી નમાઝે ફર્જ હોયે.
- ☆ મેઅરાજ હમારે નબી ﷺ મો'જિઝાતમે સે એક અઝીમ મો'જિઝા હૈ.

☆☆☆

سوالات

- (૧) સુરૌં વક્ત બગેર દેખે સુનાઈએ.
- (૨) મુસ્તહબ ઓર મુબાહ કિસે કહતે હૈં ?
- (૩) ફયામત વ હશરકી તઅરીફ (વ્યાખ્યા) કરો.
- (૪) સૂર ક્યા હૈ ઓર ઈસકે ફૂંકને સે ક્યા હોગા ?
- (૫) ફયામત કબ આએગી ?
- (૬) ફયામત આને કા સહીહ ઈલ્મ કિસકો હૈ ?
- (૭) હરામ વ મકરૂહે તહરીમી કિસે કહતે હૈં ?
- (૮) ઝિયારત કરના કેસા હૈ ? ઉસકે ક્યા આદાબ હૈં ?
- (૯) ઝિયારત (ફઘ્ર) કે વક્ત ક્યા તસવ્વુર હોના ચાહિએ ? ઓર ફઘ્રે ઝિયારત કબ ઝયાદા બેહતર હૈં ?
- (૧૦) ફાતિહા કા મુકમ્મલ તરીકા બતાઈએ ?
- (૧૧) મેઅરાજ કિસે કહતે હૈં ? ઓર યહ કબ હૂઈ ?
- (૧૨) ઈસ સફર કે હવાલે સે ૧૦ અહમ બાર્તે બયાન કરો.

☆☆☆

દર્સ (૧૬)

درس (۱۶)

سूरته اَلَم نَشْرَح

سُورَةُ الْم نَشْرَحُ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ۝ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الْم نَشْرَحُ لَكَ صَدْرَكَ ۝ وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ ۝
 الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ ۝ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ۝ فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝ إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ
 يُسْرًا ۝ فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ۝ وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ۝

ફયામત કી ચંદ નિશાનિયાં

- ★ દુન્યામે ગુનાહ ઝયાદા હોને લગેગે.
- ★ હરામ કામો કો લોગ ખુલ્લમ ખુલ્લા કરને લગેગે.
- ★ માં બાપ કો તકલીફ દેગે ઓર ગૈરોસે મેલ જોલ રખેગે.
- ★ અમાનત મે ખયાનત કરેગે.
- ★ ઝકાત દેના લોગો પર મુશ્કિલ હોગા.
- ★ દુન્યા હાસિલ કરને કે લિએ ઈલ્મ દીન પળહા જાએગા.
- ★ નાય ગાને કા રિવાજ ઝયાદા હો જાએગા.
- ★ બદ્દકાર લોગ ક્રોમ કે પેશવા ઓર લીડર હો જાએગે.
- ★ ચરવાહે વગૈરા કમ દર્જે કે લોગ બળી બળી બિલ્ડિંગો મે રહને લગેગે.
- ★ પિછલે લોગો કો લોગ બુરા ભલા કહેગે.

☆☆☆

शरघ् ईस्तिલાहात (3)

सुन्नते गैर मुअक्केदा : जिस को करनेवाला पचाब पायेगा. ईस सुन्नत को तर्क करना शरीअत में नापसंद किया गया है. लेकिन ! ईसके न करने पर किसी किस्म का ईताब या अजाब नहीं.

قیامت کی نشانیان

- ☆ دنیا میں گناہ زیادہ ہونے لگیں گے۔
- ☆ حرام کاموں کو لوگ کھلم کھلا کرنے لگیں گے۔
- ☆ ماں باپ کو تکلیف دیں گے اور غیروں سے میل جول رکھیں گے۔
- ☆ امانت میں خیانت کریں گے۔
- ☆ زکوٰۃ دینا لوگوں پر مشکل ہوگا۔
- ☆ دنیا حاصل کرنے کے لیے علم دین پڑھا جائے گا۔
- ☆ ناچ گانے کا رواج زیادہ ہو جائے گا۔
- ☆ بدکار لوگ قوم کے پیشوا اور لیڈر ہو جائیں گے۔
- ☆ چرواہے وغیرہ کم درجے کے لوگ بڑی بڑی بلڈنگوں میں رہنے لگیں گے۔
- ☆ پچھلے لوگوں کو لوگ برا بھلا کہیں گے۔

☆☆☆

شرعی اصطلاحات (۳)

سنت غیر موکده : جس کو کرنے والا ثواب پائے گا۔ اس سنت کو ترک کرنا شریعت میں ناپسند کیا گیا ہے لیکن اس کے نہ کرنے پر کسی قسم کا عتاب یا عذاب نہیں۔

મકરૂહે તળીલી : જિસ કા કરના શરીઅત મેં પસંદીદા નહીં, જિસ કે કરને પર અઝાબ ભી નહીં. લેકિન ! ઈસ કી આદત ડાલના બુરા હે, ઈસ ફેઅલ કે બચનેમે ભી અજર વ ધવાબ હે.

ખિલાફે ઓલા : ઉસ કામ કો કહતે હૈ જિસ કા છોળના ઓર ઉસ સે બચના બેહતર થા. લેકિન ! અગર કર લિયા તો હર્જ (વાંધો) નહીં.

☆☆☆

પાંચ નમાઝે ઓર અવફાત

- (૧) ફજર : સુબહ સાદિક્કસે લેકર સૂરજ નિકલને સે પહલે તક ઉસકા વક્ત હે.
- (૨) ઝોહર : દોપહર સૂરજ ઢલને કે બાદસે અસ્ર તક ઉસકા વક્ત હે.
- (૩) અસ્ર : કિસી ચીઝ કા સાયા સાયએ અસલી કે ઈલાવા દો મિખલ (બમણો) હો જાને કે બાદ સે સૂરજ ગુરૂબ હોને સે પહલે તક ઉસકા વક્ત હે.
- (૪) મગરિબ : સૂરજ ડૂબને કે બાદસે આસ્માન પર ફેલી હૂઈ સુફેદી કે ગાઈબ હોને તક ઉસ કા વક્ત હે.
- (૫) ઈશા : સુફેદી કે ગાઈબ હોને કે બાદસે સુબહ સાદિક્ક તક ઉસકા વક્ત હય.

☆☆☆

અમામા કે આદાબ

- ★ અમામા બાંધના હમારે પ્યારે નબી ﷺ કી સુન્નતે મુબારકા હે.
- ★ અમામા ટોપી કે ઉપર બાંધે.
- ★ અમામા કમસે કમ ૭ હાથ યા ૧૨ હાથ કા હોના ચાહિએ યાની તફરીબન ૩.૫ મીટર યા ૬ મીટર હોના ચાહિએ.

મકરૂહે તનઝિહી : જસ કા કરના શરીઅત મેં પસંદીદા નહીં, જસ કે કરને પર અઝાબ ભી નહીં. લેકિન ! ઈસ કી આદત ડાલના બુરા હે, ઈસ ફેઅલ કે બચનેમે ભી અજર વ ધવાબ હે.

ખિલાફે ઓલા : ઉસ કામ કો કહતે હૈ જિસ કા છોળના ઓર ઉસ સે બચના બેહતર થા. લેકિન ! અગર કર લિયા તો હર્જ (વાંધો) નહીં.

☆☆☆

પાંચ નમાઝીં ઓર ઓવકાત

- (૧) ફજર : સુબહ સાદિક્કસે લેકર સૂરજ નિકલને સે પહલે તક ઉસકા વક્ત હે.
- (૨) ઝોહર : દોપહર સૂરજ ઢલને કે બાદસે અસ્ર તક ઉસકા વક્ત હે.
- (૩) અસ્ર : કિસી ચીઝ કા સાયા સાયએ અસલી કે ઈલાવા દો મિખલ (બમણો) હો જાને કે બાદ સે સૂરજ ગુરૂબ હોને સે પહલે તક ઉસકા વક્ત હે.
- (૪) મગરિબ : સૂરજ ડૂબને કે બાદસે આસ્માન પર પેહલી હૂઈ સુફેદી કે ગાઈબ હોને તક ઉસ કા વક્ત હે.
- (૫) ઈશા : સુફેદી કે ગાઈબ હોને કે બાદસે સુબહ સાદિક્ક તક ઉસકા વક્ત હય.

☆☆☆

મમામે કે આદાબ :

- ★ મમામે બાંધના હમારે પ્યારે નબી ﷺ કી સુન્નતે મુબારકા હે.
- ★ મમામે ટોપી કે ઉપર બાંધે.
- ★ મમામા કમસે કમ ૭ હાથ યા ૧૨ હાથ કા હોના ચાહિએ યાની તફરીબન ૩.૫ મીટર યા ૬ મીટર હોના ચાહિએ.

- ★ અમામા કા શિમ્લા પીઠ પર દોનો શાનો કે દરમ્યાન લટકના ચાહિએ.
- ★ હમારે નબી ﷺને કઈ રંગ કે અમામે બાંધે હૈ મગર સફેદ રંગ ઝયાદા પસંદ ફર્માયા હૈ.
- ★ અમામાકા શિમ્લા ન બિલકુલ છોટા હો ઓર ન હી ઈતના બળા કે બૈઠનેમે દબ જાએ.
- ★ અમામા કો જિસ તરહ બાંધે ખોલતે વક્ત ઉસી તરહ ખોલે.

☆☆☆

જબ છીંક આએ તો કહે -

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ "તમામ ખૂબિયાં અલ્લાહ તઆલા કે લિએ હૈ." ઓર છીંક સુનનેવાલા જવાબમે કહે :
"اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ اَللّٰهُمَّ" "અલ્લાહ તુઝ પર રહમ ફર્માએ."
ફિર છીંકનેવાલા જવાબમે કહે :
"اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ اَللّٰهُمَّ" "અલ્લાહ તઆલા હમારી ઓર તુમહારી મગફિરત ફર્માએ."

જબ હદિયા કુબૂલ કરે તો કહે :-

اَللّٰهُمَّ بَارِكْ لِيْ فِيْ اَهْلِيْكَ وَ مَالِكَ
તઆલા તુમહારે અહલ વ અયાલ ઓર માલ મે ખૈર વ બરકત અતા ફર્માએ.

હિજરતે મુસ્તફા ﷺ (૧)

- ★ અપને દીન કી હિફાઝત કે લિએ એક જગહ સે દૂસરી જગહ જાને કો "હિજરત" કહતે હૈ.
- ★ જબ કુફરારે મક્કા કી સરકશી ઝયાદા હો ગઈ ઓર મુસલમાનો પર ઉન કે મઝાલિમ કી કોઈ ઈત્તેહા ન રહી તો અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને મુસલમાનો કો હિજરત કા હુકમ ફર્માયા.
- ★ એક દિન મક્કા કે સરદારોને દારુન નદવા મે હુઝૂર ﷺ કે બિલાફ મીટિંગ કી, જિસ મે સબ લોગોને મિલ કર હુઝૂર ﷺ કો ફત્લ કરને કા મન્સૂબા બનાયા.

☆ עمامה کا شملہ پیٹھ پر دونوں شانوں کے درمیان لٹکانا چاہئے۔

☆ ہمارے نبی صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم نے کئی رنگ کے عمامے باندھے ہیں مگر سفید رنگ زیادہ پسند فرمایا ہے۔

☆ عمامہ کا شملہ نہ بالکل چھوٹا ہو اور نہ ہی اتنا بڑا کہ بیٹھنے میں دب جائے۔

☆ عمامہ کو جس طرح باندھیں کھولتے وقت اسی طرح کھولیں۔

☆☆☆

جب چمکائے تو کہے:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ (تمام خوبیاں اللہ تعالیٰ کے لئے ہیں)
اور (الحمد لله) سننے والا جواب میں کہے يَرْحَمُكَ اللّٰهُ
(اللہ تجھ پر رحم فرمائے)

پھر چھینکنے والا جواب میں کہے يَغْفِرُ اللّٰهُ لَنَا وَ لَكُمْ (اللہ تعالیٰ ہماری اور تمہاری مغفرت فرمائے)

جب ہدیہ قبول کرے تو کہے:

بَارِكْ اللّٰهُ فِيْ اَهْلِيْكَ وَ مَالِكَ
اللہ تعالیٰ تمہارے اہل و عیال اور مال میں خیر و برکت عطا فرمائے۔

ہجرت مصطفیٰ ﷺ (۱)

☆ اپنے دین کی حفاظت کے لیے ایک جگہ سے دوسری جگہ جانے کو ہجرت کہتے ہیں۔

☆ جب کفار مکہ کی سرکشی زیادہ ہوگئی تو اللہ نے مسلمانوں کو ہجرت کا حکم فرمایا۔

☆ ایک دن مکہ کے سرداروں نے دائر الندوہ میں حضور صلی اللہ تعالیٰ کے خلاف میٹنگ کی، جس میں سب لوگوں نے مل کر حضور صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم کو قتل کرنے کی پلاننگ کی۔

- ★ رات كو ٲن لوگوں نے آء كے ءر كے ءر ءیا ءا كے سوبھ ءب آء ءءر كے ءیءے نكءے ءو آء كو ءءء كر ءے. آء نے اءنی اءانءے ٲءرء اءی ءءء كے ٲءءے كی اور ءءاں سے مءیءا شریء كی ءرء رءانا ٲو نے كے ءیءے ءےءار ٲو ءءے.
- ★ آء اء نے ءر سے سूरءے ءا سینی ٱءءءے ٲوءے نكءے اور كاكیروں كی ءرء اءك مءءی ٲءر مئءی ءءی ءیس سے سٲ اءءے ٲو ءءے.
- ★ ءب سوبھ ٲوش آءا ءو ءءا ٲر اءك كے سر ٱر مئءی ٱئی ٲوءے ٲے.

سءالاء

- (١) سूरءے اءءم نءرء ٱءء كر سوناوءے
- (٢) ءءامء كی ءس نیشانیءاں ٲءان كئءءے.
- (٣) سؤنءءے ءےر موءكءءا اور ٲیءا ءے اءءا كئ سے كءءے ٲے؟
- (٤) نماوءے كئءنی ٲے اور ٲنكے اءءءاء كءا ٲے؟
- (٥) ءب ٲوء ك آءے ءو كءا ٲوئا ءا ءیءے؟
- (٦) ٲءیءا ءوءءل كرنے كی ءءا مءء ءءءءا ٲءاوءے
- (٧) اءماءا ٲاءءنا كےءا ٲے؟ نیءا اءماءا كے ٱاںء آءءا ٲءاءیءے.
- (٤) ٲیءرء كئ سے كءءے ٲے اور كٲ ٲیءرء كا ٲوءم ٲءا؟
- (٤) ءارؤنءءءا مے كئن لوگوں نے مئءیء كی اور كءا ٲاء ٲوءے؟
- (١٠) ٲیءرء كی راء كءا ٲءا؟ ٲوءءر كئس ءرء ٲءیءءاءء كے ساء مءكا رءانا ٲوءے؟

- ☆ راء كو ان لوگوں نے آء كے ءر كو ءیءر ءیا ءا كے ءب ءب آء ءءر كے ءے ءءلئیں ءو آء كو ءءل كر ءیں.
- ☆ آء نے اءنی اءانءیں ءءرء ءلى رضى الله ءعالى عنه كے ءوالے ءیں اور ءاں سے مءیءه شریء كی ءرء رءانه ءو ءے.
- ☆ آء اء نے ءر سے سوره ءیسن ٱڑءءے ءو ءے ءءلے اور كا ءروں كی ءرء اءك مءءی مءئی ءیءنی ءس سے سب انءءه ءو ءے.
- ☆ ءب ءب ءوش آءا ءو ءءءءه رءكے كے سر ٱر ٱر ءی ءوئی ءے.

سوالات

- (١) سورة الم نشرء ٱڑءه كر سنائیں.
- (٢) ءیاءء كی ءس نشانیءاں ءیءن ءیءے.
- (٣) سنء ءیءر موءءه اور ءءاف اولی كے كءءے ٲے؟
- (٤) نمازیں كءئی ٲے اور ان كے ءیءءء ٲے؟
- (٥) ءب ءیءنك آءے ءو ءیءا ءوئا ءا ءے؟
- (٦) ءءیء ءءول كرنے كی ءءامء ءرءءه ءنائیں.
- (٤) ءمامه ٲانءءنا ءیءا ءے؟ نیء ءمامه كے ءر آءا ٲءاے.
- (٨) ءءرء كے كءءے ٲے اور كء ءءرء كا ءءم ءوئا؟
- (٩) ءارالءءه مئں كن لوگوں نے مئءنك كی اور ءیءا ٲاء ءوئی؟
- (١٠) ءءرء كی راء ءیءا ءوئا؟ ءءور كس ءرء ءءاءء مءه سے رءانه ءو ءے؟

દર્સ (૧૭)

درس (۱۷)

सूरते तीन

سُورَةُ التِّينِ (۱)

اعوذُ باللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ۝ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝
وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ ۝ وَطُورِ سِينِينَ ۝ وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ۝ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي
أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ۝ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَفَلِينَ ۝

દજાલ ઓર યાજૂજ માજૂજ

- ★ દજાલ કાના હોગા, ઉસ કી એક આંખ ન હોગી ઓર ખુદા હોને કા દાવા કરેગા.
- ★ ઉસકે માથે પર કાફ, ફે, રે યાની કાફિર લિખા હોગા જિસ કો હર મુસલમાન પળડેગા ઓર કાફિર કો નઝર ન આએગા.
- ★ યહ બહુત તેજી સે પૂરી દુન્યા કી સૈર કરેગા (મક્કા ઓર મદીના શરીફ કે એલાવા)
- ★ ઉસ કે હાથમે એક બાગ ઓર એક આગ હોગી જિસકો વોહ જન્મત ઓર દોઝખ કહેગા.
- ★ ઉસકી જન્મત દરઅસ્લ આગ હોગી ઓર ઉસકી જહન્મ આરામ કી જગહ.
- ★ લોગો કો કહેગા મુઝે ખુદા માનો, જો ઉસકો ખુદા માનેગા ઉસે અપની જન્મતમે ડાલેગા ઓર જો નહીં માનેગા ઉસકો અપની દોઝખમે.
- ★ જાદૂ સે મુઠ્ઠે જીલાએગા, પાની બરસાએગા, ઝમીન સે પોઠે ઉગાએગા.
- ★ યાજૂઝ માજૂઝ એક ક્રૌમ કા નામ હે, ઉનકી તાદાદ બહુત ઝયાદા હે.
- ★ યહ બહાર કે મૌસમ મેં નિકલતે થે, હરી ચીઝે ખા જાતે થે, સૂખી ચીઝો કો લાદ લે જાતે થે.

دجال اور یاجوج ماجوج

- ☆ دجال کانا ہوگا اس کی ایک آنکھ نہ ہوگی اور خدا ہونے کا دعویٰ کرے گا۔
- ☆ اس کے ماتھے پر ک، ف، ر یعنی کافر لکھا ہوگا جس کو ہر مسلمان پڑھے گا اور کافر کو نہ نظر آئے گا۔
- ☆ یہ بہت تیزی سے پوری دنیا کی سیر کرے گا۔ (مکہ اور مدینہ شریف کے علاوہ)
- ☆ اس کے ہاتھ میں ایک باغ اور ایک آگ ہوگی جس کو وہ جنت اور دوزخ کہے گا۔
- ☆ اس کی جنت دراصل آگ ہوگی اور اس کی جہنم آرام کی جگہ۔
- ☆ لوگوں کو کہے گا کہ مجھے خدامانو، جو اس کو خدا مانے گا اسے اپنی جنت میں ڈالے گا اور جو نہیں مانے گا اس کو اپنی دوزخ میں۔
- ☆ جادو سے مردے جلانے گا، پانی برسائے گا، زمین سے پودے اگائے گا۔
- ☆ یاجوج ماجوج ایک قوم کا نام ہے، ان کی تعداد بہت زیادہ ہے۔
- ☆ یہ بہار کے موسم میں نکلتے تھے، ہری چیزیں کھا جاتے تھے، سوکھی چیزوں کو لاد لے جاتے تھے۔

- ★ আঊমিয়وঁ, জংলী জানবরোঁ যঊং তক কে সাপোঁ ঊর ঊরঊরুওঁ কো ঊমী ঊা লেতে থে.
- ★ ঊঊরত জুলকরনৈননে লোঊে কী ঊিবার ঊনা কর ঊন কা আনা রোক ঊিয়া.
- ★ জঊ ঊঊরত ঈসা ঊলি়ে السلام ঊজঊল কো ক্তল কর কে মুসলমানোঁ কো কোঊে তূর পর লে জাঊেগে ঊস বক্ত ঊির যাঊঊ মাঊঊ ঊিবার তোণ কর নিকলেঁগে ঊর ঊমীনমেঁ ঈসাঊ মযাঊেগে.
- ★ ঊির ঊঊরত ঈসা ঊলি়ে السلام কী ঊুআ সে অঊলাঊ তঊারক ব তআলা ঊন্ঊে ঊলাক ঈমাঊেগা.

☆☆☆

নমাঊোঁ কী রকাতে

- ★ ঈজরমেঁ কুল যার রকাতে হেঁ : পঊলে ঊো রকাতে সুন্নতে মোঅক্কিঊা ঊির ঊো রকাতে ঈর্ঊ.
- ★ ঊোঊর মেঁ কুল ঊারঊ রকাতে হেঁ : পঊলে যার রকাতে সুন্নতে মোঅক্কিঊা, ঊির যার রকাতে ঈর্ঊ, ঊির ঊো রকাতে সুন্নতে মোঅক্কিঊা, ঊির ঊো রকাতে নঈল.
- ★ অসরমেঁ কুল আঊ রকাতে হেঁ : পঊলে যার রকাতে সুন্নতে গৈর মোঅক্কিঊা ঊির যার রকাতে ঈর্ঊ.
- ★ মগরিঊমেঁ কুল সাত রকাতে হেঁ : পঊলে তীন রকাতে ঈর্ঊ ঊির ঊো রকাতে সুন্নতে মোঅক্কিঊা ঊির ঊো রকাতে নঈল.
- ★ ঈশা কী কুল সত্রঊ রকাতে হেঁ : পঊলে যার রকাতে সুন্নতে গৈর মোঅক্কিঊা ঊির যার রকাতে ঈর্ঊ ঊির ঊো রকাতে সুন্নতে মোঅক্কিঊা ঊির ঊো রকাতে নঈল ঊির তীন রকাতে বিত্র ঊির ঊো রকাতে নঈল.

☆☆☆

☆ آدميوں، جنگلی جانوروں یہاں تک کہ سانپوں اور بچھوؤں کو بھی کھالیتے تھے۔
☆ حضرت ذوالقرنین نے لوہے کی دیور بنا کر ان کا آثاروک دیا۔

☆ جب حضرت عیسیٰ علیہ السلام دجال کو قتل کر کے مسلمانوں کو کوہ طور پر لے جائیں گے اس وقت پھر یا جوج ماجوج دیوار توڑ کر نکلیں گے اور زمین میں فساد مچائیں گے۔
☆ پھر حضرت عیسیٰ علیہ السلام کی دعا سے اللہ تعالیٰ انہیں ہلاک فرمائے گا۔

☆☆☆

نمازوں کی رکعتیں

☆ فجر میں کل چار رکعتیں ہیں۔ پہلے دو رکعت سنت مؤکدہ پھر دو رکعت فرض۔
☆ ظہر میں کل بارہ رکعتیں ہیں۔ پہلے چار رکعت سنت مؤکدہ، پھر چار رکعت فرض پھر دو رکعت سنت مؤکدہ پھر دو رکعت سنت غیر مؤکدہ۔
☆ عصر میں کل چار رکعتیں ہیں۔ پہلے چار رکعت سنت غیر مؤکدہ پھر چار رکعت فرض۔
☆ مغرب میں کل سات رکعتیں ہیں۔ پہلے تین رکعت فرض پھر دو رکعت سنت مؤکدہ پھر دو رکعت سنت غیر مؤکدہ۔
☆ عشا میں کل سترہ رکعتیں ہیں۔ پہلے چار رکعت سنت غیر مؤکدہ پھر چار رکعت فرض پھر دو رکعت سنت مؤکدہ پھر دو رکعت سنت غیر مؤکدہ پھر تین رکعت وتر پھر دو رکعت سنت غیر مؤکدہ۔

☆☆☆

હાથ કે નાખૂન તરાશને કે આદાબ

- ★ દાહિને હાથ કી શહાદત કી ઉંગલી સે શુરૂઅ કરે ઓર છોટી ઉંગલી તક લે જાએ.
- ★ ફિર બાએ હાથ કી છોટી ઉંગલી સે શુરૂઅ કરે ઓર શહાદત કી ઉંગલી તક લે જાએ.
- ★ ફિર બાએ હાથ કે અંગૂઠે કા નાખૂન કાટે.
- ★ ફિર દાહિને હાથ કે અંગૂઠે કા નાખૂન કાટે.

પૈર કે નાખૂન તરાશને કે આદાબ

- ★ દાહિને પૈર કી છોટી ઉંગલી સે શુરૂઅ કરે ઓર અંગૂઠે તક લે જાએ.
- ★ ફિર બાએ પૈર કે અંગૂઠે સે શુરૂઅ કરે ઓર છોટી ઉંગલી તક લે જાએ.
- ★ નાખૂનો કો દફન કર દેના ચાહિએ.
- ★ દાંતસે નાખૂન ન કાટે કે ઈસ સે બર્સ (સફેદ ડાગ) કી બીમારી કા અંદેશા હે.
- ★ હર જુમ્હૂર કો નાખૂન કાટના બહેતર હે.

હિજરતે મુસ્તફા ﷺ (૨)

- ★ હિજરત કે વક્ત આપ કે સાથ હઝરત અબૂબકક રહી સિદીક રહી.
- ★ રાસ્તે મેં આપ જિસ ગારમેં રહે થે ઉસ ગાર કા નામ "ગારે ધોર" હે.
- ★ ઉસ ગારમેં હઝરત અબૂબકક સિદીક કો સાંપને કાટ લિયા થા, જબ હમારે નબી ને સાંપ કે કાટે હૂએ પર અપના લુઆબે દહન લગાયા તો ઝહર કા અધર ચલા ગયા.
- ★ કાફિર આપ કો તલાશ કરતે કરતે ગાર તક પહુંચ ગએ.
- ★ અલ્લાહ કે હુકમ સે ફૌરન મકળીને ગાર કે મુંહ પર જાલા બના દિયા, કબૂતરીને ફૌરન ઘોંસલા બના કર અંડા દિયા. યહ દેખકર કાફિર સમઝે કે ગારમેં કોઈ નહીં હે, વોહ વાપસ હો ગએ.

હાથ કે નાખૂન તરાશને કે આદાબ:

- ☆ દાહિને હાથ કી શહાદત કી અંગલી સે શુરૂઅ કરે ઓર ચ્હોટી અંગલી તક લે જાએ.
- ☆ પ્હર બાએ હાથ કી શહાદત કી અંગલી સે શુરૂઅ કરે ઓર શહાદત કી અંગલી તક લે જાએ.
- ☆ પ્હર બાએ હાથ કે અંગૂઠે કા નાખૂન કાટે.
- ☆ પ્હર દાહિને હાથ કે અંગૂઠે કા નાખૂન કાટે.

પૈર કે નાખૂન તરાશને કે આદાબ:

- ☆ દાહિને પૈર કી શહાદત કી અંગલી સે શુરૂઅ કરે ઓર અંગૂઠે તક લે જાએ.
- ☆ પ્હર બાએ પૈર કે અંગૂઠે સે શુરૂઅ કરે ઓર છોટી અંગલી તક લે જાએ.
- ☆ નાખૂનો કો દફન કર દેના ચાહિએ.
- ☆ દાંતસે નાખૂન ન કાટે કે ઈસ સે બર્સ (સફેદ ડાગ) કી બીમારી કા અંદેશા હે.
- ☆ હર જુમ્હૂર કો નાખૂન કાટના બહેતર હે.

હજરત મુસ્તફા ﷺ (૨)

- ☆ હજરત કે વક્ત આપ કે સાથ હઝરત અબૂબકક રહી સિદીક રહી.
- ☆ રાસ્તે મેં આપ જિસ ગારમેં રહે થે ઉસ ગાર કા નામ "ગારે ધોર" હે.
- ☆ ઉસ ગારમેં હઝરત અબૂબકક સિદીક કો સાંપને કાટ લિયા થા, જબ હમારે નબી ને સાંપ કે કાટે હૂએ પર અપના લુઆબે દહન લગાયા તો ઝહર કા અધર ચલા ગયા.
- ☆ કાફિર આપ કો તલાશ કરતે કરતે ગાર તક પહુંચ ગએ.
- ☆ અલ્લાહ કે હુકમ સે ફૌરન મકળીને ગાર કે મુંહ પર જાલા બના દિયા, કબૂતરીને ફૌરન ઘોંસલા બના કર અંડા દિયા. યહ દેખકર કાફિર સમઝે કે ગારમેં કોઈ નહીં હે, વોહ વાપસ હો ગએ.

غارمے آاپ تین رات رুکه، یوٹھی رات وھاں سے رٲانا
ہوے۔

☆☆☆

سٲالوات

- (۱) سूरअे तीन का पहला खिस्सा याद कर के सुनाईअे.
- (२) पंज वक़ता नमाओंमें कुल कितनी और कौनसी रकअते हैं ?
- (३) दज्जल कैसा ढोगा ?
- (४) दज्जल के साथ क्या ढोगा ? वोड क्या करेगा और लोगोंसे क्या कडेगा ?
- (५) याजूज, माजूज कौन हैं और क्या करते हैं ?
- (६) उस क्रौम को किसने रोका और किस तरड रोका ?
- (७) याजूज, माजूज कब निकलेंगे, क्या करेंगे और किस तरड डलाक ढोंगे ?
- (७) ढाथों के नाभुन किस तरड काटे जाअें ?
- (७) पाँड के नाभुन तराशने का क्या तरीका ढे ?
- (१०) खिजरत के वक़त छुजूर के साथ कौन थे ?
- (११) खिजरत के दौरान किस गारमें क़याम रढा और कितने दिन रढा ?
- (१२) गारमें सैयदना सिदीक़े अकबर رضی اللہ عنہ کے साथ क्या पेश आया ?
- (१३) जब काफ़िर गार के करीब पढोंये तो क्या हुवा ?

☆☆☆

☆ غار میں آپ تین رات رکه، چوتھی رات وہاں سے
روانہ ہوئے۔

☆☆☆

سوالات:

- (۱) سورہ تین کا پہلا حصہ یاد کر کے سنائیے۔
- (۲) پنج وقتہ نمازوں میں کل کتنی اور کون سی رکعتیں ہیں؟
- (۳) دجال کیسا ہوگا؟
- (۴) دجال کے ساتھ کیا ہوگا؟ وہ کیا کرے گا اور لوگوں سے کیا کہے گا؟
- (۵) یاجوج، ماجوج کون ہیں اور کیا کرتے تھے؟
- (۶) اس قوم کو کس نے روکا اور کس طرح روکا؟
- (۷) یاجوج ماجوج کب نکلیں گے، کیا کریں گے اور کس طرح ہلاک ہوں گے؟
- (۸) ہاتھوں کے ناخن کس طرح کاٹے جائیں؟
- (۹) پاؤں کے ناخن تراشنے کا کیا طریقہ ہے؟
- (۱۰) ہجرت کے وقت حضور علیہ السلام کے ساتھ کون تھے؟
- (۱۱) ہجرت کے دوران کس غار میں قیام رہا اور کتنے دن رہا؟
- (۱۲) غار میں سیدنا صدیق اکبر کے ساتھ کیا پیش آیا؟
- (۱۳) جب کافر غار کے قریب پہنچے تو کیا ہوا؟

☆☆☆

દર્સ (૧૮)

درس (۱۸)

सूरथे तीन (२)

سُورَةُ التَّيْنِ (۲)

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ۝ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ۝ فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ
 بِالذِّينِ ۝ أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ ۝

ક્રયામત ઓર હશર

- ★ ક્રયામત કી નિશાનિયાં જબ ઝાહિર હો જાએંગી તો એક ખુશબૂદાર હવા મુસલમાનોં કી બગલોં સે ગુઝરેંગી જિસ સે તમામ મુસલમાનોં કી વફાત હો જાએંગી.
- ★ અબ ચાલીસ સાલ એસે ગુઝરેંગે કે કિસી કો ઓલાદ ન હોગી ઓર પૂરી દુન્યામેં સિફ કાફિર હોંગે.
- ★ હર કોઈ અપને અપને કામોમેં મશરૂફ હોગા કે હઝરત ઈસ્રાફીલ સૂર ફૂકેંગે.
- ★ સૂર કી આવાઝ સુનને કે બાદ સારી દુન્યા ખત્મ હો જાએંગી, ફિર દો બારા સૂર ફૂકને બાદ સબ લોગ દો બારા ઝિંદા હો કર હશર કે મૈદાનમેં જમા હો જાએંગે.
- ★ યહાં સબ કા હિસાબ હોગા ઓર સબ કો આમાલ કા બદલા દિયા જાએંગા.
- ★ હશર કે મૈદાન કી ઝમીન તાંબે કી હોગી, સૂરજ સર સે સવા નેઝે કી દૂરી પર હોગા.

શારાઈતે નમાઝ

નમાઝ કી શર્તો છે (૬) હૈં :

- (૧) તહારત : યાની નમાઝી કે બદન, કપથે ઓર ઉસ જગહ કા પાક હોના જિસ પર નમાઝ પઠહે.
- (૨) સતરે ઓરત : યાની નાફ સે ઘૂટને તક છુપાના.
- (૩) ઈસ્તિફાલા ફિલ્લા : યાની નમાઝમેં ફિલ્લા કી તરહ મુંહ કરના.

قیامت اور حشر (۲)

- ☆ **قیامت** કી નશાનિયાં જબ ઝાહર હો જાએંગી તો એક ખુશબૂદાર હવા મુસલમાનોં કી બગલોં સે ગુઝરેંગી જિસ સે તમામ મુસલમાનોં કી વફાત હો જાએંગી.
- ☆ અબ ચાલીસ સાલ એસે ગુઝરેંગે કે કિસી કો ઓલાદ ન હોગી ઓર પૂરી દુન્યામેં સિફ કાફિર હોંગે.
- ☆ હર કોઈ અપને અપને કામોમેં મશરૂફ હોગા કે હઝરત ઈસ્રાફીલ સૂર ફૂકેંગે.
- ☆ સૂર કી આવાઝ સુનને કે બાદ સારી દુન્યા ખત્મ હો જાએંગી, ફિર દો બારા સૂર ફૂકને બાદ સબ લોગ દો બારા ઝિંદા હો કર હશર કે મૈદાનમેં જમા હો જાએંગે.
- ☆ યહાં સબ કા હિસાબ હોગા ઓર સબ કો આમાલ કા બદલા દિયા જાએંગા.
- ☆ હશર કે મૈદાન કી ઝમીન તાંબે કી હોગી, સૂરજ સર સે સવા નેઝે કી દૂરી પર હોગા.

شرائط نماز

નમાઝ કી શર્તો છે :

- (૧) **તહારત**: યાની નમાઝી કે બદન, કપથે ઓર ઉસ જગહ કા પાક હોના જિસ પર નમાઝ પઠહે.
- (૨) **સતરે ઓરત**: યાની નાફ સે ઘૂટને તક છુપાના.
- (૩) **ઈસ્તિફાલા ફિલ્લા**: યાની નમાઝમેં ફિલ્લા કી તરહ મુંહ કરના.

- (૪) **વક્ત** : યાની જિસ નમાઝ કે લિયે જો વક્ત મુતયન હૈ ઉસી મેં અદા કરના.
- (૫) **નિચત** : યાની દિલ કે પક્કે ઈરાદે કે સાથ નમાઝ અદા કરના.
- (૬) **તકબીરે તહરીમા** : યાની નમાઝ કે શુરૂઅમેં "અલ્લાહુ અકબર" કહના.

☆☆☆

તિલાવતે કુર્આન કે આદાબ

- ★ એહતરામ કે સાથ કિબ્લા કી તરફ રૂખ કર કે બેઠે.
- ★ કુર્આન કો રિહલ વગૈરા કિસી ઊંચી જગહ રખો.
- ★ ઈન્મિનાન સે પઢે.
- ★ અગર આસપાસ બેઠે હૂએ લોગ દૂસરી તરફ મુતવજજેહ હોં તો આહિસ્તા આવાઝ સે પઢે.
- ★ અગર લોગ મુતવજજેહ હોં તો બુલંદ આવાઝ સે પઢે.
- ★ તજવીદ વગૈરા કી રિઆયત કે સાથ કુર્આને મુકદ્દસ પઢે.

સર કે બાલ કે આદાબ

- ★ સરકે બાલ મુંડવાના ઓર તરશવાના યા ઝુલ્ફ રખના સબ દુરુસ્ત હૈ.
- ★ ઝુલ્ફ રખો તો કાનોં કી લોં કે બરાબર રખો.
- ★ બાલ તરશવાએ તો પૂરે સર કે બાલ એક જેસે હોં, કુછ હિસ્સે કા છોટા રખના ઓર કુછ હિસ્સે કા બળા રખના દુરુસ્ત નહીં.
- ★ બાલ મેં કંગી કરતે વક્ત માંગ નિકાલે, કિનારે માંગ ન નિકાલે.
- ★ સરકે જો બાલ તરશવાને યા મુંડવાને કે બાદ નિકલે ઉન્હેં દફન કર દે.

☆☆☆

- (૪) **વક્ત**: યેની જિસ નમાઝ કે લિયે જો વક્ત મુતયન હૈ ઉસી મેં અદા કરના.
- (૫) **નિચત**: યેની દલ કે પકે અરદે કે સાથ નમાઝ અદા કરના.
- (૬) **તકબીરે તહરીમા**: યેની નમાઝ કે શુરૂઅમેં "અલ્લાહુ અકબર" કહના.

☆☆☆

લાવતે કુર્આન કે આદાબ

- ★ અહતરામ કે સાથ કિબ્લા કી તરફ રૂખ કર કે બેઠે.
- ★ કુર્આન કો રિહલ વગૈરા કિસી ઊંચી જગહ રખો.
- ★ ઈન્મિનાન સે પઢે.
- ★ અગર આસપાસ બેઠે હૂએ લોગ દૂસરી તરફ મુતવજજેહ હોં તો આહિસ્તા આવાઝ સે પઢે.
- ★ અગર લોગ મુતવજજેહ હોં તો બુલંદ આવાઝ સે પઢે.
- ★ તજવીદ વગૈરા કી રિઆયત કે સાથ કુર્આને મુકદ્દસ પઢે.

સર કે બાલ કે આદાબ

- ★ સરકે બાલ મુંડવાના ઓર તરશવાના યા ઝુલ્ફ રખના સબ દુરુસ્ત હૈ.
- ★ ઝુલ્ફ રખો તો કાનોં કી લોં કે બરાબર રખો.
- ★ બાલ તરશવાએ તો પૂરે સર કે બાલ એક જેસે હોં, કુછ હિસ્સે કા છોટા રખના ઓર કુછ હિસ્સે કા બળા રખના દુરુસ્ત નહીં.
- ★ બાલ મેં કંગી કરતે વક્ત માંગ નિકાલે, કિનારે માંગ ન નિકાલે.
- ★ સરકે જો બાલ તરશવાને યા મુંડવાને કે બાદ નિકલે ઉન્હેં દફન કર દે.

☆☆☆

હિજરતે મુસ્તફા ﷺ (૩)

- ★ ગાર સે નિકલ કર આપ કા ગુઝર ઉમ્મે મઅબદ કે ખેમે સે હુવા, વોહ મુસાફિરોં કી બિદમત મેં મશહૂર થી, આપને પૂછા ખાને કા કુછ હે ? ઉન્હોને કહાં, નહીં !
- ★ વહાં એક કમઝોર સી બકરી બળી થી, આપને ઉમ્મે મઅબદ સે ઈજાઝત લી ઓર ઉસકા દૂધ દોહા, ખૂદ ભી પિયા, આપકે સાથ જો સહાબા થે સબને પિયા ઓર એક બરતન ભરકર ઉમ્મે મઅબદ કો ભી અતા ફર્માયા.
- ★ કુરૈશને આપ કી ગિરફતારી પર ૧૦૦ ઊંટ ઈનામ મુકરર કિયા થા. ઉસ કી લાલચ મેં બુરીદા અસ્લમી અપને ૭૦ સાથિયોં કો લેકર નિકલે થે, રાસ્તે મેં હુઝૂર સે મુલાકાત હો ગઈ. થોળી દેર બાત કરને કે બાદ બુરીદા અસ્લમી અપને સાથિયોં કે સાથ મુસલમાન હો ગએ.

☆☆☆

સવાલાત

- (૧) સૂરએ તીન કા દૂસરા હિસ્સા પઞ્હિએ ?
- (૨) ફયામત કી નિશાનિયાં ઝાહિર હોને કે બાદ ક્યા હોગા ?
- (૩) ફયામત કિસ તરહ આએગી ?
- (૪) હશર કે મૈદાનમેં ક્યા હોગા ? સૂરજ ઓર ઝમીન કી ક્યા હાલત હોગી ?
- (૫) શરાઈતે નમાઝ કિતની ઓર ક્યા હેં ?
- (૬) સરકે બાલ કિસ તરહ હોને ચાહિએ ?
- (૭) ગારસે નિકલને કે બાદ મઅબદ કે ખેમા કે પાસ ક્યા હુવા ?
- (૮) બુરૈદહ અસ્લમી કા વાકિઆ ક્યા હે ?

☆☆☆

હજરત મુસ્તફા ﷺ (૩)

- ☆ ગાર સે નક્લ કર આપ કા ગઝર અમ્ મેબદ કે ખિમે સે હો, વો મસાફરોં કી હદમત મિં મશહૂર થિં, આપને પોજ્જા કહાને કો કજ્જે હે ? અંહોને કહા નિં.
- ☆ વેં એક કમઝોર સી બકરી બકરી કહી ત્હી, આપને અમ્ મેબદ સે અજાઝત લી ઓર અસ કા દુદ્ધ દુહા, ખુદ બ્હી પિયા, આપને સાથ જો સહાબે ત્હે સબને પિયા ઓર એક બરતન ભરકર અમ્ મેબદ કો ભી અતા ફર્માયા.
- ☆ ફરિશને આપને આપ કી ગરફતારી પર ૧૦૦ ઊંટ અનામ મુકરર કિયા ત્હા, અસી કી લાલ્ચ મિં બરિદે અસ્લમી અપને સત્ર સાત્હિયોં કો લેકર નક્લે ત્હે, રાસ્તે મિં હુઝૂર સે મુલાકાત હો ગઈ, ત્હોળી દેર બાત કરને કે બાદ બરિદે અસ્લમી અપને સાત્હિયોં કે સાથ મુસલમાન હો ગએ.

☆☆☆

સવાલાત:

- (૧) સુરે તીન કા દુસરા હિસ્સા પઞ્હિએ ?
- (૨) ફયામત કી નિશાનિયાં ઝાહિર હોને કે બાદ ક્યા હોગા ?
- (૩) ફયામત કિસ તરહ આએગી ?
- (૪) હશર કે મૈદાનમેં ક્યા હોગા ? સૂરજ ઓર ઝમીન કી ક્યા હાલત હોગી ?
- (૫) શરાઈતે નમાઝ કિતની ઓર ક્યા હેં ?
- (૬) સરકે બાલ કિસ તરહ હોને ચાહિએ ?
- (૭) ગારસે નિકલને કે બાદ મઅબદ કે ખેમા કે પાસ ક્યા હુવા ?
- (૮) બુરૈદહ અસ્લમી કા વાકિઆ ક્યા હે ?

☆☆☆

દર્સ (૧૯)

درس (۱۹)

سूरवुढा (१)

سُوْرَةُ الضُّحٰی (۱)

اَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ۝ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
وَالضُّحٰی ۝ وَاللَّيْلِ اِذَا سَجٰی ۝ مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلٰی ۝ وَلَلْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ
مِنَ الْاٰوَّلٰی ۝ وَلَسَوْفَ يُعْطِيْكَ رَبُّكَ فَتَرْضٰی ۝ اَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيْمًا فَاَوٰی ۝

તકદીર કયા છે ?

- ★ દુન્યા મેં જો કુછ હોતા હે ઓર બંદે જો કુછ ભલાઈ યા બુરાઈ કરતે હૈં અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને ઉસે અપને ઈલ્મ કે મુતાબિક લિખ દિયા હે, ઈસે તકદીર કહતે હૈં.
- ★ અલ્લાહ તબારક વ તઆલા કે લિખ દેને સે કિસી કો મજબૂરન વૈસા નહીં કરના પળહતા હે બલકે બંદા જેસા કરનેવાલા થા અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને અપને ઈલ્મસે વૈસા લિખા.
- ★ અગર કિસી કી તકદીરમેં બુરાઈ લિખી તો ઈસ લિખે કે વોહ બુરાઈ કરનેવાલા થા અગર વોહ ભલાઈ કરનેવાલા હોતા તો ખુદાએ તઆલા ઉસ કી તકદીરમેં ભલાઈ લિખતા.
- ★ ખુદાએ તઆલા કે લિખ દેનેસે બંદા કિસી કામ કે કરને પર મજબૂર નહીં કિયા ગયા.
- ★ તકદીર કે બારેમેં ઝયાદા ગૌર વ ફિક ઓર બહુ મુબાહેશા નહીં કરના યાહિએ કે ગુમરાહ હોને કા અંદેશા હે.

☆☆☆

ફરાઈઝે નમાઝ

નમાઝમેં છે (૬) થીઝે ફર્ઝ હૈં :-

- (૧) કયામ : યાની ખજો હોકર નમાઝ અદા કરના
- (૨) કિરઅત : યાની કુર્આન શરીફ પળહના.
- (૩) રુકૂઅ

તકદીર કયા છે ?

- ☆ દુન્યા મેં જો કુછ હોતા હે ઓર બંદે જો કુછ ભલાઈ યા બુરાઈ કરતે હૈં અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને ઉસે અપને ઈલ્મ કે મુતાબિક લિખ દિયા હે, ઈસે તકદીર કહતે હૈં.
- ☆ અલ્લાહ તબારક વ તઆલા કે લિખ દેને સે કિસી કો મજબૂરન વૈસા નહીં કરના પળહતા હે બલકે બંદા જેસા કરનેવાલા થા અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને અપને ઈલ્મસે વૈસા લિખા.
- ☆ અગર કિસી કી તકદીરમેં બુરાઈ લિખી તો ઈસ લિખે કે વોહ બુરાઈ કરનેવાલા થા અગર વોહ ભલાઈ કરનેવાલા હોતા તો ખુદાએ તઆલા ઉસ કી તકદીરમેં ભલાઈ લિખતા.
- ☆ ખુદાએ તઆલા કે લિખ દેનેસે બંદા કિસી કામ કે કરને પર મજબૂર નહીં કિયા ગયા.
- ☆ તકદીર કે બારેમેં ઝયાદા ગૌર વ ફિક ઓર બહુ મુબાહેશા નહીં કરના યાહિએ કે ગુમરાહ હોને કા અંદેશા હે.

☆☆☆

فرائض نماز

નમાઝ મેં જો કુછ હોતા હે ઓર બંદે જો કુછ ભલાઈ યા બુરાઈ કરતે હૈં અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને ઉસે અપને ઈલ્મ કે મુતાબિક લિખ દિયા હે, ઈસે તકદીર કહતે હૈં.

- (૧) કયામ : યાની ખજો હોકર નમાઝ અદા કરના.
- (૨) કિરઅત : યાની કુર્આન શરીફ પળહના.
- (૩) રુકૂઅ

- (૪) સજદા
 (૫) કઅદએ અખીરા
 (૬) ખુરજ બે સુન્નેહી : યાની કઅદએ અખીરા કે બાદ લફ્ઝે "અસ્સલામુ અલૈકુમ" કહ કર (નમાઝ)સે બાહર નિકલ જાના.

☆☆☆

ઝીનત

- ★ મદોં કો કાલા સુરમા લગાના (જબ કે ઝીનત કી નિયત સે ન હો) બેહતર હૈ.
- ★ મદોં કે હાથ યા પૈર મેં મહેદી લગાના જાઈઝ નહીં, સરકે બાલોં પર મહેદી લગા સકતા હૈ.
- ★ છોટે બચ્ચોં કો ભી હાથ યા પૈર પર મહેદી લગાના ગુનાહ હૈ.
- ★ ઈન્સાન યા જાનવર કી તસ્વીર મકાન યા દુકાનમેં લટકાના જાઈઝ નહીં.
- ★ અગર ગૈર જાનદાર મધલન બાગ વગૈરા કી તસ્વીર લટકાએ તો દુરસ્ત હૈ.
- ★ કપળોં પર અગર જાનદાર કી તસ્વીર હોગી તો નમાઝ નહીં હોગી.

☆☆☆

મદીને મેં આમદ

- ★ મક્કાસે હિજરત કર કે સબસે પહલે આપ મકામે કુબામેં તશરીફ લાએ.
- ★ અહલે મદીનાને આપકા ઈશકો મહબ્બતસે ઈસ્તિકબાલ ક્રિયા.
- ★ આપને યહાં પર ત્રીન દિન ફયામ ફર્માયા.
- ★ ઉસી દોરાન આપને એક મસ્જિદ કી બુન્યાદ રખી, જો મસ્જિદે કુબા કે નામસે મશહૂર હૈ.
- ★ આપ કુબાસે રવાના હોકર બનૂ સાલિમ કી આબાદીમેં આએ.
- ★ યહાં આપને સો લોગોં કે સાથ નમાઝે જુમ્અહ અદા ફર્માઈ.

(૪) સજ્દ

(૫) તેદ્દે અખીર

(૬) ખુરજ બેન્નેહી એનિ તેદ્દે અખીરે કે બેદલ્ફઝ 'અસ્લામુ અલૈકુમ' કેહ કરે બાહર નિકલ જાના.

☆☆☆

ઝીનત

- ★ મરદોં કો કાલા સુરમા લગાના (જબ કે ઝીનત કી નિયત સે ન હો) બેહતર હૈ.
- ★ મરદોં કે હાથ યા પૈર મેં મહેદી લગાના જાઈઝ નહીં, સરકે બાલોં પર મહેદી લગા સકતા હૈ.
- ★ છોટે બચ્ચોં કો ભી હાથ યા પૈર પર મહેદી લગાના ગુનાહ હૈ.
- ★ ઈન્સાન યા જાનવર કી તસ્વીર મકાન યા દુકાનમેં લટકાના જાઈઝ નહીં.
- ★ અગર ગૈર જાનદાર મધલન બાગ વગૈરા કી તસ્વીર લટકાએ તો દુરસ્ત હૈ.
- ★ કપળોં પર અગર જાનદાર કી તસ્વીર હોગી તો નમાઝ નહીં હોગી.

☆☆☆

મદીને મેં આમદ

- ★ મક્કાસે હિજરત કર કે સબસે પહલે આપ મકામે કુબામેં તશરીફ લાએ.
- ★ અહલે મદીનાને આપકા ઈશકો મહબ્બતસે ઈસ્તિકબાલ ક્રિયા.
- ★ આપને યહાં પર ત્રીન દિન ફયામ ફર્માયા.
- ★ ઉસી દોરાન આપને એક મસ્જિદ કી બુન્યાદ રખી, જો મસ્જિદે કુબા કે નામસે મશહૂર હૈ.
- ★ આપ કુબાસે રવાના હોકર બનૂ સાલિમ કી આબાદીમેં આએ.
- ★ યહાં આપને સો લોગોં કે સાથ નમાઝે જુમ્અહ અદા ફર્માઈ.

★ હુઝૂર ﷺ કી ઈકતદામૈં યહ પહલા જુમ્હૂર થા.

☆☆☆

सवालगत

૧. સૂરએ દોહા કા પહલા હિસ્સા ઝબાની સુનાએ.
૨. તફદીર કિસે કહતે હૈં ? તફદીર કી વજહ સે ઈ-સાન મજબૂર હો જાતા હૈં યા નહીં ?
૩. તફદીર કે બારેમૈં કયા નહીં કરના ચાહિએ ?
૪. નમાઝમૈં કયા ચીઝે ફર્જ હૈં ?
૫. મદોં કો સૂરમા ઓર મહેદી લગાના જાઈઝ હૈં યા નહીં ?
૬. કિસકી તસ્વીર મમ્નૂઅ (મના) હૈં ઓર કિસ કી જાઈઝ હૈં ?
૭. કપળોં પર તસ્વીર હો તો કયા હુકમ હૈં ?
૮. હિજરત કે બાદ હુઝૂર ﷺ સબસે પહલે કહાં તશરીફ લાએ ? ઓર કિતને દિન કયામ ફર્માયા ઓર ઈસ દોરાન કયા ક્રિયા ?
૯. બનૂ સાલિમ કી આબાદીમૈં કયા હુવા ?

☆☆☆

દર્સ (૨૦)

سورة الضحیٰ

☆ حضور صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم کی اقتدا میں یہ پہلا جمعہ تھا۔

☆☆☆

سوالات:

- (۱) سورة ضحیٰ کا پہلا حصہ زبانی سنائیں۔
- (۲) تقدیر کسے کہتے ہیں؟ تقدیر کی وجہ سے انسان مجبور ہو جاتا ہے یا نہیں؟
- (۳) تقدیر کے بارے میں کیا نہیں کرنا چاہئے؟
- (۴) نماز میں کیا چیزیں فرض ہیں؟
- (۵) مردوں کو سرمہ اور مہندی لگانا جائز ہے یا نہیں؟
- (۶) کس کی تصویریں ممنوع اور کس کی جائز ہیں؟
- (۷) کپڑوں پر تصویر ہوتو کیا حکم ہے؟
- (۸) ہجرت کے بعد حضور علیہ السلام سب سے پہلے کہاں تشریف لائے اور کتنے دن قیام فرمایا اور اس دوران کیا کیا؟
- (۹) بنو سالم کی آبادی میں کیا ہوا؟

☆☆☆

درس (۲۰)

سورة الضحیٰ (۲)

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ۝ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ ۝ وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَىٰ ۝ فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ ۝ وَأَمَّا
السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ۝ وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ۝

मीज़ान, पुलसिरात, हौज़े कौधर

- ★ મીઝાન એક તરાઝૂ હૈં જિસમૈં મહેશરમૈં લોગોં કે અચ્છે, બુરે અમલ તોલે જાએંગે.
- ★ દુન્યાવી તરાઝૂ કે બરઅક્સ જો પલ્લા ભારી હોગા વોહ ઉપર ઉઠેગા.

میزان، پل صراط، حوض کوثر

- ★ મીઝાન એક તરાઝૂ હૈં જિસમૈં મહેશરમૈં લોગોં કે અચ્છે, બુરે અમલ તોલે જાએંગે.
- ★ દુન્યાવી તરાઝૂ કે બરઅક્સ જો પલ્લા ભારી હોગા વોહ ઉપર ઉઠેગા.

گا۔

- ★ સિરાત એક પુલ કા નામ હૈ જો જહન્નમ કે ઉપર હોગા.
- ★ યહ બાલ સે ઝયાદા બારીક ઓર તલવાર સે ઝયાદા તેઝ હોગા.
- ★ હશર કે દિન સબ કો ઉસસે ગુઝરના હોગા. કાફિર ન યલ સકેગા ઓર જહન્નમ મેં ગિર જાએગા.
- ★ મુસલમાન પાર હો જાએગા, જિતના અચ્છા અમલ હોગા ઉતની હી જહ્દી પાર હોગા.
- ★ હૌઝે કૌષર હમારે નબી ﷺ કો અતા ક્રિયા ગયા હૈ.
- ★ ઉસ કા પાની દૂધ સે ઝયાદા સકેદ, શહદ સે ઝયાદા મીઠા ઓર મુશકસે ઝયાદા ખૂશબુદાર હૈ.
- ★ જો ઈસ કા પાની પીએગા કભી પ્યાસા ન હોગા.
- ★ લિવાઉલ હમ્દ એક ઝંડે કા નામ હૈ જો કુયામત કે દિન હમારે નબી ﷺ કો મિલેગા.
- ★ લિવાઉલ હમ્દ કે નીચે કુયામત તક જિતને મુસલમાન હૂએ હૈં સબ જમા હોંગે.
- ★ હશર કે દિન અલ્લાહ તઆલા અપને પ્યારે મહબૂબ ﷺ કો મકામે મહમૂદ દેગા.
- ★ મકામે મહમૂદ પર સારે અગલે પિછલે લોગ હુઝૂર ﷺ કી તારીફ કરેંગે.

☆☆☆

વાજિબાતે નમાઝ (૧)

- ★ તકબીરે તહરીમા મેં લફઝ "અલ્લાહુ અકબર"
- કહના. ★ "અલ્હમ્દ" પઠહના. ★ ફઝ્ કી પહલી રકઅત મેં ઓર સુન્નત, નફ્લ, ઓર વિત્ર કી હર રકઅત મેં "અલ્હમ્દ" કે સાથ સૂરત યા તીન છોટી આયતેં મિલાના. ★ "અલ્હમ્દ" કા સૂરત કે પહલે હોના. ★ અલ્હમ્દ વ સૂરત કે દરમ્યાન કિસી દૂસરી ચીઝ કા ન હોના. ★ સજદામેં દોનોં પાઉં કી તીન તીન

- ★ صراط ایک پل کا نام ہے جو جہنم کے اوپر ہوگا۔
- ★ یہ بال سے زیادہ باریک اور تلوار سے زیادہ تیز ہوگا۔
- ★ حشر کے دن سب کو اس سے گزرنا ہوگا۔ کافر نہ چل سکے گا اور جہنم میں گر جائے گا۔
- ★ مسلمان پار ہو جائیں گے۔ جتنا اچھا عمل ہوگا اتنی ہی جلدی پار ہوں گے۔
- ★ حوض کوثر ہمارے نبی صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم کو دیا گیا ہے۔

- ★ اس کا پانی دودھ سے زیادہ سفید، شہد سے زیادہ میٹھا اور مشک سے زیادہ خوشبودار ہے۔
- ★ جو اس کا پانی پئے گا کبھی پیاسا نہ ہوگا۔
- ★ لواء الحمد ایک جھنڈے کا نام ہے جو قیامت کے دن ہمارے نبی صلی اللہ علیہ وسلم کو ملے گا۔
- ★ لواء الحمد کے نیچے قیامت تک جتنے مسلمان ہوئے ہیں سب جمع ہوں گے۔
- ★ حشر کے دن اللہ تعالیٰ اپنے پیارے محبوب صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم کو مقام محمود دے گا۔
- ★ مقام محمود پر سارے اگلے پچھلے لوگ حضور صلی اللہ علیہ وسلم کی تعریف کریں گے۔

☆☆☆

واجبات نماز

- ★ تکبیر تحریمہ میں لفظ اللہ اکبر کہنا۔ ☆ الحمد پڑھنا۔ ☆ فرض کی دو پہلی رکعتوں میں اور سنت، نفل اور وتر کی ہر رکعت میں الحمد کے ساتھ سورت یا تین چھوٹی آیتیں ملانا۔ ☆ الحمد کا سورت سے پہلے ہونا۔ ☆ الحمد و سورت کے درمیان کسی دوسری چیز کا نہ ہونا۔ ☆ سجدہ میں دونوں پاؤں کی تین تین

ઉંગલિયોં કા પેટ ઝમીન પર લગના. ❀ તઅદીલે અરકાન યાને સારે અરકાન કો સૂકૂન વ ઈત્મિનાન કે સાથ અદા કરના. ❀ કૌમા યાની રુકૂઅ સે સીધા ખળા હોના. ❀ ફઅદએ ઉલા મેં તશહૂદ કે બાદ કુઇ ન પળડના.

☆☆☆

मुक़ाબला

- ★ મુસાબિકત કા મઅના યહ હે કે ચંદ લોગ આપસમેં યહ તય કરે કે જો આગે બળડ જાતા હેં ઉસકો યહ દિયા જાએગા.
- ★ મુસાબિકતમેં સિફ એક તરફસે શર્ત હોના દુરુસ્ત હે. કોઈ શખ્સ કહે અગર તુમ જીત ગએ તો મેં તુમકો ઈતના પૈસા દૂંગા ઓર મેં આગે બળડ ગયા તો કુઇ નહીં લૂંગા.
- ★ દૂસરી સૂરત યહ હે કે કોઈ તીસરા આદમી યહ કહે કે દોનોં મેંસે જો જીતેગા ઉસે યહ ચીઝ ઈઆમમેં દી જાએગી.
- ★ કોઈ ભી ખેલ જિસમેં દો ટીમેં ખેલેં ઓર કુઇ પૈસા મુતઅયન હો, મખલન્ જો હારેગા વોહ પચાસ રૂપિયા દેગા તો યહ ખેલ જુવા હો જાએગા ઓર ઈસકા ખેલના હરામ.
- ★ જીતને વાલે કે લિએ ઈઆમ લેના હલાલ હે, લેકિન અગર ઉસે ન દિયા તો જખરન્ વસૂલ નહીં કર સકતે.

☆☆☆

गजवधे गदर व उदर

- ★ ગઝવહ ઉસ જંગ કો કહતે હેં જિસમેં હમારે નબી ﷺ શરીક હૂએ હો.
- ★ મુસલમાન જબ હિજરત કર ગએ તો મક્કા કે કાફિરોને ઉનકો ખત્મ કરને કી સાઝિશ રચી.
- ★ કુફરારે મક્કા એક હઝાર લોગોં કા લશકર લેકર મદીના પર હમ્લા કરને કે લિએ નિકલે.

انگلیوں کا پیٹ زمین پر لگنا. ❀ تعدیل ارکان یعنی سارے ارکان کو سکون و اطمینان سے ادا کرنا۔ ❀ قومہ یعنی رکوع سے سیدھا کھڑا ہونا۔ ❀ جلسہ یعنی دونوں سجدوں کے درمیان سیدھا بیٹھنا۔ ❀ قعدہ اولیٰ میں تشہد کے بعد کچھ نہ پڑھنا۔

☆☆☆

مقابلہ

- ★ مسابقت کا معنی یہ ہے کہ چند لوگ آپس میں یہ طے کریں کہ جو آگے بڑھ جاتا ہے اس کو یہ دیا جائے گا۔
- ★ مسابقت میں صرف ایک طرف سے شرط ہونا درست ہے۔ جیسے کوئی شخص کہے کہ اگر تم جیت گئے تو میں تم کو اتنا پیسہ دوں گا اور میں آگے نکل گیا تو کچھ نہیں لوں گا۔
- ★ دوسری صورت یہ ہے کہ کوئی تیسرا آدمی یہ کہے کہ دونوں میں سے جو جیتے گا اسے یہ چیز انعام میں دی جائے گی۔
- ★ کوئی بھی کھیل جس میں دو تیمیں کھیلیں اور کچھ پیسہ متعین ہو مثلاً جو ہارے گا وہ پچاس روپیہ دے گا تو یہ کھیل جواہو جائے گا اور اس کا کھیلنا حرام۔
- ★ جیتنے والے کے لیے انعام لینا حلال ہے، لیکن اگر اسے نہ دیا جائے تو جبراً وصول نہیں کر سکتا۔

☆☆☆

غزوة بدر و احد

- ★ غزوة اس جنگ کو کہتے ہیں جس میں ہمارے نبی صلی اللہ علیہ وسلم شریک ہوئے ہوں۔
- ★ مسلمان جب ہجرت کر گئے تو مکہ کے کافروں نے ان کو ختم کرنے کی سازشیں رچیں۔
- ★ کفار مکہ ایک ہزار لوگوں کا لشکر لے کر مدینہ پر حملہ کرنے کے لیے نکلے۔

- ★ ھوڑوے نے کھفکار سے مھکاہلے کے لیے سڈاہاآے کیرام کی آےک جماآت کو آےآار کړیا.
- ★ آےک ھڑار کاکړیوں کے مھکاہلےمے ۛۛۛ ۛۛۛ ۛۛۛ مھسلامان آے.
- ★ جہکے مھسلامانوں کے آاس کوئ آاس جংگی سامان آہی نہلآی آا.
- ★ کاکړیوں کو مھسلامانوں نے شیکسٹ دیا اور کئ کاکړ ماره گآے.
- ★ ٲس گآوہل کو گآوہلے ہدر کڈآے ھے.
- ★ ٲسی آرہل آےک اور گآوہل گآوہلے ٲہل آہی ڈوا.
- ★ ٲس وکٹ کاکړیوں کا لہکر آاآھ ڈآارکا آا.
- ★ مھسلامانوں کے لہکرمے آکړیہن ساآسو آہکارہ آے.
- ★ ٲس گآوہلمے مھسلامانوں نے کاکړیوں کے ۛۛۛ آہلماہرہاروں کو کٹل کړیا.
- ★ کاکړ ھار کر آماگنے لگے. مگر کھ ڈےر کے ہاڈ وول آہیہلے آلٹ کر ھلآا کر دیا.
- ★ ھوڑوے کی ناہمانی کی وھلہلے ٲس آآانک ڈہلےمے مھسلامانوں کا کاکړی نھکساہ ڈوا.
- ★ ٲسی جংہمے ھوڑوے کے دھانے مھبارک شہیڈ ڈھے.
- ★ ھوڑوے کے آآاآان ھڑارآ ھلآا آہی ٲسی جংہمے شہیڈ ڈھے.

☆☆☆

سوالیات

- (ۛ) سھرآے ڈوڈا کا ڈھسرا ھسسا سناٲآے؟
- (ۛ) آہیآان اور آولسیراآ کآا ھے؟ کسے ھے؟ اور ٲنمے کآا ھے؟

- ☆ آھور نے کھار سے مقابلہ کے لیے صھابہ کرام کی آیک جماعت کو آیار فرمایا۔
- ☆ آیک ہزار کافروں کے مقابلہ میں کل آین سو آیرہ مسلمان آھے۔
- ☆ جب کہ مسلمانوں کے آاس کوئی آاص جنگی سامان آہی نہیآ تھا۔
- ☆ کافروں کو مسلمانوں نے شکسٹ دیا اور کئی کھار مارے گئے۔
- ☆ اس آزوہ کو آزوہ بدر کہآے آہیں۔
- ☆ آسی آرہل آیک اور آزوہ ”آزوہ آھڈ“ آہی آوا۔
- ☆ آس وکٹ کافروں کا لشکر آانچ ہزار کا آھا۔
- ☆ مسلمانوں کے لشکر میں آقریبآسات سو آفراد آھے۔
- ☆ آس آزوہ میں مسلمانوں نے کافروں کے ۛۛۛ علمبرداروں کو قتل کړیا۔
- ☆ کافر ہار کر آھا گئے لگے۔ مگر کھ ڈیر بعد وہ آھچھے سے آلٹ کر آملہ کر ڈے۔
- ☆ آھور کی نا فرمانی کی وچہ سے آس آچانک آملہ میں مسلمانوں کا کافی نقصان آہی آوا۔
- ☆ آسی جنگ میں آھور کے دندان مبارک شہیڈ آوے۔
- ☆ آھور کے آچا آان آھرآ آمزہ آہی آسی جنگ میں شہیڈ آوے۔

☆☆☆

سوالات:

- (ۛ) سورہ صھآی کا ڈوسرا آھصہ سناآیں۔
- (ۛ) میزان اور آل صراط کړیا آہیں، کسے آہیں اور ان میں کړیا آوگا؟

- (૩) મુસલમાન પુલસિરાતસે કેસે ગુઝરેંગે ?
 (૪) હોઝે કૌધર ઓર લિવાઉલ હમ્દ ક્યા હૈ ઓર કેસે હૈ ?
 (૫) મક્રામે મહમૂદ કે બારેમે આપ ક્યા જાનતે હૈ ?
 (૬) નમાઝ કે દસ વાજિબાત બયાન કરે ?
 (૭) મુસાબિકત કિસે કહતે હૈ ? ઓર કિન સૂરતોમે મુસાબિકત કી અંદર શર્ત દુરુસ્ત હૈ ?
 (૮) જીતને પર દિયે જાને વાલે ઈન્આમ કા ક્યા હુકમ હૈ ?
 (૯) કૌનસે ખેલ જુએ (જૂગાર) જૈસે હૈ ?
 (૧૦) ગઝવહ કી તઅરીફ કરકે બતાઓ કે ગઝવએ બદરો ઉહદમે મુસલમાનો ઓર કુફ્ફારો કી તાઅદાદ ક્યા થી ?
 (૧૧) ગઝવએ બદરમે ક્યા હુવા ?
 (૧૨) ગઝવએ ઉહદ કે અહમ નુકસાનાત બતાઈએ ?
 (૧૩) ગઝવએ ઓહદમે નુકસાન ક્યું હુઆ ?

☆☆☆

દર્સ (૨૧)

سُورَةُ هُجْرَةَ (۹)

- (૩) મુસલમાન પુલસિરાતસે કેસે ગુઝરેંગે ?
 (૪) હોઝે કૌધર ઓર લિવાઉલ હમ્દ ક્યા હૈ ઓર કેસે હૈ ?
 (૫) મક્રામે મહમૂદ કે બારેમે આપ ક્યા જાનતે હૈ ?
 (૬) નમાઝ કે ૧૦ અવાજબાત બયાન કરીયે.
 (૭) મુસાબિકત કેસે કહેતે હૈ ઓર કિન સૂરતોમે મુસાબિકત કે અંદર શર્ત દુરુસ્ત હૈ ?
 (૮) જીતને પર દિયે જાને વાલે અનામ કા ક્યા હુકમ હૈ ?
 (૯) કૌનસે ક્હીલ જુએ જૈસે હૈ ?
 (૧૦) ગઝવહ કી તઅરીફ કરકે બતાઓ કે ગઝવએ બદરો ઉહદમે મુસલમાનો ઓર કુફ્ફારો કી તાઅદાદ ક્યા થી ?
 (૧૧) ગઝવએ બદરમે ક્યા હુવા ?
 (૧૨) ગઝવએ ઉહદ કે અહમ નુકસાનાત બતાઈએ.
 (૧૩) ગઝવએ ઓહદમે નુકસાન ક્યું હુઆ ?

☆☆☆

درس (۲۱)

سُورَةُ الْهُجْرَةِ (۱)

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ۝ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وَيَلِّ لِكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ۝ الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ ۝ يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ ۝ كَلَّا
 لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ ۝ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ ۝

જન્મત વ દોઝખ

- ★ જન્મત એક બહુત બળા ઘર હૈ જિસ કો અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને મુસલમાનો કે લિએ બનાયા હૈ.
 ★ ઈસ મેં ખૂબસૂરત હૂરે જવાહિરાત કે બને હુએ મહલ હૈ.
 ★ જન્મમે ઐસી નેઅમતે હોંગી જો કિસી કે ખ્વાબ વ

جنت و دوزخ

- ★ જન્મત એક બહુત બળા ઘર હૈ જિસ કો અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને મુસલમાનો કે લિએ બનાયા હૈ.
 ★ ઈસ મેં ખૂબસૂરત હૂરે જવાહિરાત કે બને હુએ મહલ હૈ.
 ★ જન્મમે ઐસી નેઅમતે હોંગી જો કિસી કે ખ્વાબ વ

ખ્યાલ મેં ભી નહીં આએ.

- ★ જન્મતમેં ન કિસી કો નીંદ આએગી ન બીમારી હોગી. ન કોઈ ડર હોગા ન કભી મૌત આએગી.
- ★ હર તરહ કા આરામ હોગા, ખ્વાહિશ પૂરી હોગી.
- ★ જન્મતમેં સબસે બખુલ કર નેઅમત અલ્લાહ તબારક વ તઆલા કા દીદાર હોગા.
- ★ જહન્નમ ભી એક ઘર હે, જો બદ્કારોં ઓર કાફિરોં કે લિએ બનાયા ગયા હે.
- ★ ઈસમેં અંધેરા ઓર તેજ કાલી આગ હે.
- ★ જહન્નમ કી આગ ઈતની તેજ હે કે અગર સૂઈ કે નાકે કે બરાબર ખોલ દી જાએ તો ઝમીનવાલે સબ કે સબ ઉસ કી ગરમીસે મર જાએંગે.
- ★ જહન્નમિયોં કો તરહ તરહ કા અઝાબ દિયા જાએગા.
- ★ જહન્નમિયોં કો મૌત ભી નહીં આએગી.

☆☆☆

વાજિબાતે નમાઝ (૨)

- ★ હર કુઅદ્દમેં પૂરા તશહુદ પઠના. ★ લફ્ઝે અસ્સલામ દો બાર કહેના. ★ વિત્રમેં દુઆએ કુનૂત પઠના. ★ દુઆએ કુનૂત સે પહલે 'અલ્લાહુ અકબર' કહના. ★ હર વાજિબ ઓર ફર્જ કા ઉસકી જગહ પર અદા કરના. ★ દૂસરી રકઅત સે પહલે કુઅદા ન કરના ઓર ચાર રકાત વાલીમેં તીસરી પર કાદા ન કરના. ★ અગર સહવ હો જાએ તો સજદાએ સહવ કરના. ★ જબ ઈમામ કિર્અત કરે ચાહે બુલંદ આવાઝ સે ચાહે આહિસ્તા ઉસ વક્ત ચૂપ રહેના. ★ સિવાએ કિર્અત કે તમામ ચીઝોંમેં ઈમામ કે પચરવી કરના.

☆☆☆

મિસ બહી નહીં આંસી.

- ★ જન્મતમેં ન કિસી કો નીંદ આએગી ન બીમારી હોગી, ન કોઈ ડર હોગા ન કભી મૌત આએગી.
- ★ હર તરહ કા આરામ હોગા, ખ્વાહિશ પૂરી હોગી.
- ★ જન્મતમેં સબસે બખુલ કર નેઅમત અલ્લાહ તબારક વ તઆલા કા દીદાર હોગા.
- ★ જહન્નમ ભી એક ઘર હે, જો બદ્કારોં ઓર કાફિરોં કે લિએ બનાયા ગયા હે.
- ★ ઈસમેં અંધેરા ઓર તેજ કાલી આગ હે.
- ★ જહન્નમ કી આગ ઈતની તેજ હે કે અગર સૂઈ કે નાકે કે બરાબર ખોલ દી જાએ તો ઝમીનવાલે સબ કે સબ ઉસ કી ગરમીસે મર જાએંગે.
- ★ જહન્નમિયોં કો તરહ તરહ કા અઝાબ દિયા જાએગા.
- ★ જહન્નમિયોં કો મૌત ભી નહીં આએગી.

☆☆☆

واجبات نماز (۲)

- ★ હર વક્તે મિસ પૂરા તશહુદ પઠના. ★ લફ્ઝે અસ્સલામ દો બાર કહેના. ★ વિત્રમેં દુઆએ કુનૂત પઠના. ★ દુઆએ કુનૂત સે પહલે 'અલ્લાહુ અકબર' કહના. ★ હર વાજિબ ઓર ફર્જ કા ઉસકી જગહ પર અદા કરના. ★ દૂસરી રકઅત સે પહલે કુઅદા ન કરના ઓર ચાર રકાત વાલીમેં તીસરી પર કાદા ન કરના. ★ અગર સહવ હો જાએ તો સજદાએ સહવ કરના. ★ જબ ઈમામ કિર્અત કરે ચાહે બુલંદ આવાઝ સે ચાહે આહિસ્તા ઉસ વક્ત ચૂપ રહેના. ★ સિવાએ કિર્અત કે તમામ ચીઝોંમેં ઈમામ કે પચરવી કરના.

☆☆☆

نمازوں کی نیعتیں

سُؤنات کی نیعت : مینے دو رکعت/چار رکعت/چار رکعت سُؤناتے موآککیدا/گائر موآککیدا کی نیعت کی اذلاہ تبارک و تآالا کے لیاے سُؤناتے رسؤلواہ کی. مُؤ مِرا کا'با شریک کی ترک اذلاہ اذکبار.

فرض کی نیعت : مینے دو رکعت/چار رکعت نماز فرض کی نیعت کی اذلاہ تآالا کے لیاے (اگر جماعت کے ساتھ پڑھا رہا ہو تو انا اور کہے "پچھے اس امام کے") منہ میرا کعبہ شریف کی طرف اللہ اکبر.

وتر کی نیعت : مینے تین رکعت نماز واجب وتر کی نیعت کی اذلاہ تآالا کے لیاے منہ میرا کعبہ شریف کی طرف اللہ اکبر.

☆☆☆

مصافحہ و معانقہ

- ★ مسلمانوں سے جب بھی ملیں تو سلام کے ساتھ مصافحہ بھی کریں کہ سنت ہے۔
- ★ نماز کے باہر بھی مسجد میں موجود نمازیوں سے مصافحہ کرنا بہتر ہے۔
- ★ مصافحہ میں ہتھیلی کا ہتھیلی سے ملنا ضروری ہے، صرف انگلیاں چھو جانا مصافحہ نہیں۔
- ★ عیدین کی نمازوں کے بعد ایک دوسرے سے معانقہ کرے۔
- ★ اپنے والد اور استاذ اور بزرگوں سے مصافحہ کرتے وقت ان کے ہاتھوں کو چومنا بھی مستحب ہے۔
- ★ والدین اور بزرگوں کے قدموں کو چومنا بھی جائز ہے۔

☆☆☆

نمازوں کی نیعتیں

سنت کی نیعت : میں نے دو رکعت/چار رکعت سنت مؤکدہ/غیر مؤکدہ کی نیعت کی اذلاہ تآالا کے لیاے سنت رسول اللہ کی منہ میرا کعبہ شریف کی طرف اللہ اکبر۔

فرض کی نیعت : میں نے دو رکعت/چار رکعت نماز فرض کی نیعت کی اذلاہ تآالا کے لیاے (اگر جماعت کے ساتھ پڑھا رہا ہو تو انا اور کہے "پچھے اس امام کے") منہ میرا کعبہ شریف کی طرف اللہ اکبر۔

وتر کی نیعت : میں نے تین رکعت نماز واجب وتر کی نیعت کی اذلاہ تآالا کے لیاے منہ میرا کعبہ شریف کی طرف اللہ اکبر۔

☆☆☆

مصافحہ و معانقہ

- ★ مسلمانوں سے جب بھی ملیں تو سلام کے ساتھ مصافحہ بھی کریں کہ سنت ہے۔
- ★ نماز کے بعد بھی مسجد میں موجود نمازیوں سے مصافحہ کرنا بہتر ہے۔
- ★ مصافحہ میں ہتھیلی کا ہتھیلی سے ملنا ضروری ہے، صرف انگلیاں چھو جانا مصافحہ نہیں۔
- ★ عیدین کی نمازوں کے بعد ایک دوسرے سے معانقہ کرے۔
- ★ اپنے والد اور استاذ اور بزرگوں سے مصافحہ کرتے وقت ان کے ہاتھوں کو چومنا بھی مستحب ہے۔
- ★ والدین اور بزرگوں کے قدموں کو چومنا بھی جائز ہے۔

☆☆☆

દીગર ગઝવાત

- ★ હુઝૂર ﷺ કી હયાતે તયબહમં કુલ ૨૭ ગઝવાત હૂએ.
- ★ ગઝવએ બદર, ઉહુદ, ઝાતુરિકાઅ, ખંદક, હુદૈબિયહ, ખૈબર, ફતહે મક્કા, હુનૈન, તાઈફ, તબૂક ઝયાદા મશહૂર હે.
- ★ ગઝવએ ફતહે મક્કા માહે ૨મઝાન સન ૮ હિજરીમં હુવા.
- ★ ઈસકી વજહ યેહ હુઈ કે સુલેહ હુદૈબિયહ કે મોકે પર મુશ્રિકીને મક્કા કે સાથ જો મુઆહિદે હૂએ થે ઉન્હોને ઉસકી ખિલાફવર્ગી કી.
- ★ હુઝૂર ﷺ દસ હઝાર કા લશકર લેકર મદીના મુનવ્વરાસે રવાના હૂએ.
- ★ જબ મુસલમાનોં કી ફૈજ મક્કામં દાખિલ હૂઈ ઉસ વક્ત સિફ ખાલિદ બિન વલીદ કે દસ્તેસે કાફિરોને કુછ દેર મુફાબલા કિયા ફિર સબ ભાગ ગયે.
- ★ બાકી તમામ મુસલમાન ખિલા મુજાહિમત મક્કામં દાખિલ હુવે.
- ★ ૨ મુસલમાન શહીદ હૂએ ઓર ૨૭ કાફિર ફતલ હૂએ.
- ★ ખાનએ કા'બામં ૨ખે હૂએ ૩૬૦ બુતોં કો હુઝૂરને તોળ દિયા.
- ★ ફતહે મક્કા કે બાદ આપને નમાઝે શુકાના અદા ફર્માઈ.

☆☆☆

સવાલાત

- (૧) સૂરએ હમઝહ કા પહલા હિસ્સા ઝબાની સુનાએ.
- (૨) જન્નત ક્યા હે? કિસકેલિયેહે? ઈસમં ક્યા ક્યા હે?
- (૩) જન્નતમં સબસે બળી નેઅમત ક્યા મિલેગી?
- (૪) જહન્નમ ક્યા હે ઓર કેસા હે?
- (૫) ઈસ દર્સમં દિયે ગયે વાજિબાતે નમાઝ બયાન કરો.

દીગર ઝઝવાત

- ☆ حضور صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم کی حیات طیبہ میں کل ۲۷ غزوات ہوئے۔
- ☆ غزوة بدر، احد، ذات الرقاع، خندق، حديبية، خيبر، فتح مکه، حنين، طائف، تبوك زياده مشهور ہیں۔
- ☆ غزوة فتح مکه ماہ رمضان سن ۸ ہجری میں ہوا۔
- ☆ اس کی وجہ یہ ہوئی کہ صلح حدیبیہ کے موقع پر مشرکین مکہ کے ساتھ جو معاہدے ہوئے تھے انہوں نے اس کی خلاف ورزی کی۔
- ☆ حضور دس ہزار کالشکر لے کر مدینہ منورہ سے روانہ ہوئے۔
- ☆ جب مسلمانوں کی فوج مکہ میں داخل ہوئی اس وقت صرف خالد بن ولید کے دستے سے کافروں نے کچھ دیر مقابلہ کیا پھر سب بھاگ گئے۔
- ☆ باقی تمام مسلمان بلا مزاحمت مکہ میں داخل ہوئے۔
- ☆ ۲ مسلمان شہید ہوئے اور ۲۸ کافر قتل ہوئے۔
- ☆ خانہ کعبہ میں رکھے ہوئے ۳۶۰ بتوں کو حضور نے توڑ دیا۔
- ☆ فتح مکہ کے بعد آپ نے نماز شکرانہ ادا فرمائی۔

☆☆☆

سوالات

- (۱) سورہ ہمزہ کا پہلا حصہ زبانی سنائیں۔
- (۲) جنت کیا ہے؟ کس کے لیے ہے؟ اس میں کیا کیا ہے؟
- (۳) جنت میں سب سے بڑی نعمت کیا ملے گی؟
- (۴) جہنم کیا ہے اور کیسا ہے؟
- (۵) اس درس میں دئے گئے واجبات نماز بیان کرو۔

- (૬) સુન્નત, વિત્ર ઓર ફર્જ કી નિયતો કે અલ્લાહ કે સે હો ?
 (૭) મુસાફા કરના કેસા હે ? ઓર કિસ તરહ કરના ચાહિએ ?
 (૮) કિન કે હાથો ઓર પૈરોં કો ચૂમના ચાહિએ ?
 (૯) ગઝવાઅત કુલ કિતને હુએ ? ઓર દસ ગઝવાત કે નામ બતાએ ?
 (૧૦) ગઝવએ ફતહે મક્કા ક્યું હુવા ઓર કબ હુવા ?
 (૧૧) ઈસ ગઝવહ મેં કયા કા હુવા ?

☆☆☆

દર્સ (૨૨)

سورة الضحی (۲)

- (૧) સન્ત, ફરજ ઓર ત્રી નિતોં કે ફાઝા કેસે હો ?
 (૨) મસાફા કરના કેસા હે ઓર કિસ તરહ કરના ચાહિએ ?
 (૩) કન કે હાથો ઓર પૈરોં કો ચૂમના ચાહિએ ?
 (૪) ગઝવાત કલ કિતને હુએ ઓર દસ ગઝવાત કે નામ બતાએ ?
 (૫) ગઝવએ ફતહે મક્કા ક્યું હુવા ઓર કબ હુવા ?
 (૬) ઈસ ગઝવહ મેં કયા કા હુવા ?

☆☆☆

درس (۲۲)

سورة الضحی (۲)

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ۝ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَّةُ ۝ الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْآفِنْدَةِ ۝ إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَّدَةٌ ۝ فِي عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ ۝

ઈમાન, કુફર ઓર શિક

- ★ અલ્લાહ ઓર ઉસકે પ્યારે રસૂલ કો દિલ સે માનના ઓર ઝરિયાતે દીન કો હક્ક માનને કા નામ ઈમાન હે.
 ★ ઝરિયાતે દીન મેં સે કિસી કે ઈ-કાર કો કુફર કહતે હે. ઝરિયાતે દીન બહુત હે. ઈનમેં સે ચંદ યે હે : ખુદા કો એક માનના, કિસી કો ઉસકા શરીક ન માનના, ઉસકે ફરિશતોં, કિતાબોં કો માનના, હુઝૂર ઓર તમામ અંબિયા કી નબુવ્વત કો તસ્લીમ કરના, હુઝૂર કો ખાતમુન્નબીય્થીન માનના, કયામત, હિસાબ, જન્નત વ દોઝખ વગેરા કો હક્ક માનના, નમાઝ, રોઝા ઓર હજજ વ ઝકાત કી ફરિયાત કો તસ્લીમ કરના..... વગેરા.

ایمان، کفر اور شرک

☆ اللہ عزوجل اور اس کے پیارے رسول صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم کو دل سے ماننے اور ضروریات دین کو حق ماننے کا نام

ایمان ہے۔

☆ ضروریات دین میں سے کسی کے انکار کو کفر کہتے

ہیں۔ ضروریات دین بہت ہیں، ان میں سے چند یہ ہیں: خدا کو ایک ماننا، کسی کو اس کا شریک نہ ماننا، تمام عیوب سے اس کو پاک ماننا، اس کے فرشتوں، کتابوں کو ماننا، قرآن کی ہر آیت کو حق جاننا، حضور اور تمام انبیاء کی نبوت کو تسلیم کرنا، حضور کو خاتم النبیین ماننا، قیامت حساب جنت و دوزخ وغیرہ کو حق ماننا، نماز روزہ اور حج و زکوٰۃ کی فرضیت کو تسلیم کرنا وغیرہ۔

★ ખુદાએ તઆલા કી ઝાત વ સિફાત મેં કિસી કો શરીક માનના શિર્ક કહલાતા હે. ઝાતમેં શરીક માનના જેસે દો યા દોસે ઝયાદા ખુદા માનના, ઓર સિફાતમેં શરીક માનના જેસે ખુદાએ તઆલા કી સિફત કી તરફ કિસી કે લિએ સિફત ષાખિત માને. મિષાલ કે તૌર પર સુનના ઓર દેખના જિસ તરહ અલ્લાહ તઆલા કો બગૈર કિસી કે દિયે ઝાતી તૌર પર ષાખિત હે ઉસી તરહ કિસી દૂસરે કે લિએ ભી ઝાતી તૌર પર સુનના ઓર દેખના ષાખિત માને તો શિર્ક હોગા. હા ! અગર અતાઈ (ખુદાને દિયા હુવા) માનતા હે તો શિર્ક ન હોગા.

☆☆☆

નમાઝ કા મુકમલ તરીકા

નમાઝ કા તરીકા યેહ હે કે બાવુઝૂ કિબ્લા રૂ દોનોં પાંઉ કે પંજો મેં ચાર ઉંગલી કા ફાસલા કર કે ખળા હો ઓર દોનોં હાથ કાન તક લે જાએ કે અંગૂઠે કાન કી લૌ સે ધૂ જાએ ઈસ હાલ મેં કે હથેલિયાં કિબ્લા રૂખ હો ફિર નિચ્ચત કર કે અલ્લાહુ અકબર કહતા હુવા હાથ નીચે લાકર નાફ કે નીચે બાંધ લે ઓર ષના પળહે.

سُبْحٰنَكَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ وَلَا إِلٰهَ غَيْرُكَ

ફિર તઅવ્વુઝ યઅની

ફિર તસ્મિયા **أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ** યઅની **بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ** પળહ કર સૂરએ ફાતિહા પળહે, આમીન આહિસ્તા કહે. ઉસ કે બાદ કોઈ સૂરત યા તીન આયતે પળહે, યા એક આયત જો કે તીન આયતોં કે બરાબર હો. અબ **اللّٰهُ اَكْبَر** કહતા હુવા રુફૂઅ મેં જાએ ઓર ઘુંટનોં કો હાથ સે પકળ લે, ઈસ

☆ **خدائے تعالیٰ کی ذات و صفات میں کسی کو شریک ماننا شرک** کہلاتا ہے۔ ذات میں شریک ماننا جیسے دو یا دو سے زیادہ خدا ماننا اور صفات میں شریک ماننا جیسے خدائے تعالیٰ کی صفت کی طرح کسی کے لیے صفت ثابت ماننے۔ مثال کے طور پر سننا اور دیکھنا جس طرح اللہ تعالیٰ کو بغیر کسی کے دئے ذاتی طور پر ثابت ہیں اسی طرح کسی دوسرے کے لیے بھی ذاتی طور پر سننا اور دیکھنا ثابت ماننے تو شرک ہوگا۔ ہاں اگر عطائی مانتا ہے تو شرک نہ ہوگا۔

☆☆☆

نماز کا مکمل طریقہ

نماز کا طریقہ یہ ہے کہ با وضو قبلہ رو دونوں پاؤں کے پنجوں میں چار انگلی کا فاصلہ کر کے کھڑا ہوا اور دونوں ہاتھ کان تک لے جائے کہ انگوٹھے کان کی لو سے چھو جائیں اس حال میں کہ ہتھیلیاں قبلہ رخ ہوں پھر نیت کر کے اللہ اکبر کہتا ہوا ہاتھ نیچے لا کر ناف کے نیچے باندھ لے اور ثنا پڑھے:

سُبْحٰنَكَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ وَلَا إِلٰهَ غَيْرُكَ

پھر تعوذ یعنی **أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ** پھر تسمیہ یعنی **بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ** پڑھ کر **سورۃ فاتحہ** پڑھے، آمین آہستہ کہے۔ اس کے بعد کوئی سورت یا تین آیتیں پڑھے یا ایک آیت جو کہ چھوٹی تین آیتوں کے برابر ہو۔ اب **اللّٰهُ اَكْبَر** کہتا ہوا **رکوع** میں جائے اور گھٹنوں کو ہاتھ سے پکڑ لے اس طرح کہ ہتھیلیاں گھٹنے پر ہوں، انگلیاں خوب پھیلی

اے اللہ! تیرا نام لے کر آج میں تیرے سامنے ہوں، اے نبی آپ پر سلام ہو اور اللہ کی رحمت نازل ہو اور برکتیں، سلام ہو ہم پر اور اللہ کے نیک بندوں پر۔ میں گواہی دیتا ہوں کہ اللہ کے سوا کوئی معبود نہیں اور میں گواہی دیتا ہوں کہ سیدنا محمد رسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم اللہ تعالیٰ کے بندے اور اس کے رسول ہیں)

تعالیٰ کے لیے ہیں، اے نبی آپ پر سلام ہو اور اللہ کی رحمت نازل ہو اور برکتیں، سلام ہو ہم پر اور اللہ کے نیک بندوں پر۔ میں گواہی دیتا ہوں کہ اللہ کے سوا کوئی معبود نہیں اور میں گواہی دیتا ہوں کہ سیدنا محمد رسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم اللہ تعالیٰ کے بندے اور اس کے رسول ہیں)

تشریح: پڑھتے ہوئے جب کلمہ لا کے قریب پہنچے تو داہنے ہاتھ کی بیچ کی انگلی اور انگوٹھے کا حلقہ بنائے اور چھنگلیاں اور اس کے پاس والی کو تھیلی سے ملا دے اور کلمہ لا پر کلمہ کی انگلی اٹھائے مگر اس کو ہلائے نہیں اور کلمہ لا پر گرا دے اور سب انگلیاں فوراً سیدھی کر لے۔ اب اگر دو سے زیادہ رکعتیں پڑھنی ہیں تو اٹھ کھڑا ہو اور اسی طرح پڑھے مگر فرضوں کی ان رکعتوں میں الحمد کے ساتھ سورت ملانا ضروری نہیں، اب آخری قعدہ جس کے بعد نماز ختم کرے گا اس میں تشہد کے بعد درود شریف پڑھے۔

تشریح: پڑھتے ہوئے جب کلمہ لا کے قریب پہنچے تو داہنے ہاتھ کی بیچ کی انگلی اور انگوٹھے کا حلقہ بنائے اور چھنگلیاں اور اس کے پاس والی کو تھیلی سے ملا دے اور کلمہ لا پر کلمہ کی انگلی اٹھائے مگر اس کو ہلائے نہیں اور کلمہ لا پر گرا دے اور سب انگلیاں فوراً سیدھی کر لے۔ اب اگر دو سے زیادہ رکعتیں پڑھنی ہیں تو اٹھ کھڑا ہو اور اسی طرح پڑھے مگر فرضوں کی ان رکعتوں میں الحمد کے ساتھ سورت ملانا ضروری نہیں، اب آخری قعدہ جس کے بعد نماز ختم کرے گا اس میں تشہد کے بعد درود شریف پڑھے۔

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى سَيِّدِنَا إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ - اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى سَيِّدِنَا إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى سَيِّدِنَا إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ - اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى سَيِّدِنَا إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ

"اے اللہ! تیرا نام لے کر آج میں تیرے سامنے ہوں، اے نبی آپ پر سلام ہو اور اللہ کی رحمت نازل ہو اور برکتیں، سلام ہو ہم پر اور اللہ کے نیک بندوں پر۔ میں گواہی دیتا ہوں کہ اللہ کے سوا کوئی معبود نہیں اور میں گواہی دیتا ہوں کہ سیدنا محمد رسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم اللہ تعالیٰ کے بندے اور اس کے رسول ہیں)

(اے اللہ! درود بھیج ہمارے سردار محمد صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم پر اور ان کی آل پر جس طرح تو نے درود بھیجا سیدنا ابراہیم علیہ السلام پر اور ان کی

તૂ સરાહા હુવા બુઝુર્ગ છે. અય અલ્લાહ ! બરકત નાઝિલ ફર્મા હમારે સરદાર મુહમ્મદ પર ઓર ઉન કી આલ પર જિસ તરહ તૂને બરકત નાઝિલ કી સૈયદના ઈબ્રાહીમ પર ઓર ઉન કી આલ પર બેશક ! તૂ સરાહા હુવા બુઝુર્ગ છે."

ફિર દુઆએ માપૂરા પઠહે :

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِيْ وَلِوَالِدَيْ وَ لِمَنْ تَوَالَدَ وَ لِجَمِيْعِ
الْمُؤْمِنِيْنَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُسْلِمِيْنَ وَ
الْمُسْلِمَاتِ الْاَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ الْاَمْوَاتِ اِنَّكَ
مُجِيبُ الدَّعَوَاتِ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ

"અય અલ્લાહ ! તું બપ્શ દે મુઝા કો ઓર મેરે વાલિદૈન કો ઓર ઉસ કો જો પૈદા હુવા ઓર તમામ મો'મિનીન વ મો'મિનાત ઓર મુસ્લિમીન વ મુસ્લિમાત કો જો ઝિંદા હૈ ઓર જો મર ગએ, બેશક ! તૂ દુઆઓ કો કુબૂલ કરનેવાલા હૈ અપની રહમત કે સદકકમ્, અય તમામ રહમ કરનેવાલો સે ઝયાદા રહમ કરનેવાલે."

યા કોઈ ઓર દૂસરી દુઆએ માપૂરા પઠહે, ઈસ કે બાદ દાહિને મૂંઢે કી તરફ મુંહ કર કે **السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ** કહે, ફિર બાઈ તરફ, અબ નમાઝ પૂરી હો ગઈ.

☆☆☆

જૂટ

★ રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને ઈશાદ ફર્માયા, બંદા જબ જૂટ બોલતા હૈ તો ઉસકી બદ્બૂસે ફરિશ્તે એક મીલ દૂર જાતે હૈ.

આલ પર, બેશક તો સરાહા હોબરગ છે. અલ્લાહ ! બરકત નાઝિલ ફર્મા હમારે સરદાર મુહમ્મદ વસલ્લુ આલૈહિ સલામ પર ઓર અન કી આલ પર જિસ તરહ તૂને બરકત નાઝિલ કી સૈદના અબ્રાહીમ વસલ્લુ આલૈહિ સલામ પર ઓર અન કી આલ પર, બેશક તો સરાહા હોબરગ છે)

પ્હર દુઆએ માથોરે પઠહે:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِيْ وَ لِوَالِدَيْ وَ لِمَنْ
تَوَالَدَ وَ لِجَمِيْعِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ
الْمُسْلِمِيْنَ وَ الْمُسْلِمَاتِ الْاَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ
الْاَمْوَاتِ اِنَّكَ مُجِيبُ الدَّعَوَاتِ
بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ

(અલ્લાહ ! તો બજ્શ દે મ્જહ કો ઓર મિરે વાલિદૈન કો ઓર અસ કો જો પૈદા હોવા ઓર તમામ મુમીનિન વ મુમીનાત ઓર મુસ્લિમીન વ મુસ્લિમાત કો જો ઝિંદા હૈ ઓર જો મર ગએ, બેશક ! તૂ દુઆઓ કો કુબૂલ કરનેવાલા હૈ અપની રહમત કે સદકકમ્, અય તમામ રહમ કરનેવાલો સે ઝયાદા રહમ કરનેવાલે)

યા કોઈ ઓર દૂસરી દુઆએ માપૂરા પઠહે, ઈસ કે બાદ દાહિને મૂંઢે કી તરફ મુંહ કર કે **السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ** કહે, ફિર બાઈ તરફ, અબ નમાઝ પૂરી હો ગઈ.

☆☆☆

જહોટ

રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને ઈશાદ ફર્માયા, બંદા જબ જહોટ બોલતા હૈ તો ઉસકી બદ્બૂસે ફરિશ્તે એક મીલ દૂર જાતે હૈ.

★ રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને ઈર્શાદ ફર્માયા, હલાકત હે ઉસ કે લિએ જો બાત કરતા હે ઓર લોગોં કો હંસાને કે લિએ જૂટ બોલતા હે, ઉસ કે લિએ હલાકત હે ! ઉસ કે લિએ હલાકત હે !

★ જૂટ બોલના અલ્લાહ ઓર ઉસકે પ્યારે રસૂલ કી નારાઝગી કા સબબ હોતા હે.

★ હંસી ઓર મઝાકમોં ભી જૂઠ બોલના જાઈઝ નહીં.

★ અગર કોઈ શખ્સ જૂટસે બચને કી અપની આદત બના લે તો વોહ બહુત સે ગુનાહોં સે બચ સક્તા હે.

☆☆☆

રહલતે મુસ્તફા ﷺ (વિસાલ મુબારક)

★ હુઝૂર ﷺ કી વફાતસે છો મહીને પહલે સૂરએ "ઈજાઝાઅ" નાઝિલ હૂઈ જિસસે આપ સમઝ ગયે કે હુન્યાસે રવાનગી કા વફત કરીબ હે. ઈસી તરહ હજજતુલ વિદાઅ કે આખરી ખુત્બામોં ભી આપને ફર્મા દિયા થા કે અનકરીબ મોં હુન્યા છોળનેવાલા હું.

★ ૨૯ સફર કે દિન આપ કિસી કે જનાઝે સે શિકત કે બાદ આ ૨હે થે કે સરમોં દર્દ હો ગયા ઓર બુખાર આ ગયા.

★ ૧૩ યા ૧૪ દિનોં તક આપ અલીલ રહે.

★ આખરી વફતમોં આપને મિસ્વાક ક્રિયા ઓર ફર્માયા, "અય બુલંદ રફીક !" યહ કહતે હી આપકા દસ્તે અફદસ લટક ગયા ઓર પુતલી મુબારક ઉપર કો ઉઠ ગઈ ઓર રૂહ મુકદ્દસ પરવાઝ કર ગઈ.

★ આપકો ત્રીન સુફેદ કપળોંમોં દફન ક્રિયા ગયા.

★ વફાત કે તકરીબન ૩૨ ઘંટો બાદ બુધ કી શબ કો તદફીન અમલમોં આઈ.

☆☆☆

رسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم نے ارشاد فرمایا "ہلاکت ہے اس کے لیے جو بات کرتا ہے اور لوگوں کو ہنسانے کے لیے جھوٹ بولتا ہے۔ اس کے لیے ہلاکت ہے۔ اس کے لیے ہلاکت ہے۔"

☆ جھوٹ بولنا اللہ اور اس کے پیارے رسول صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم کی ناراضگی کا سبب ہوتا ہے۔

☆ ہنسی اور مذاق میں بھی جھوٹ بولنا جائز نہیں۔

☆ اگر کوئی شخص جھوٹ سے بچنے کی اپنی عادت بنا لے تو وہ بہت سے گناہوں سے بچ سکتا ہے۔

☆☆☆

رحلت مصطفیٰ ﷺ

☆ حضور صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم کی وفات سے چھ مہینے پہلے سورہ "اذاجاء" نازل ہوئی جس سے آپ سمجھ گئے کہ دنیا سے روانگی کا وقت قریب ہے۔ اسی طرح حجۃ الوداع کے آخری خطبہ میں بھی آپ نے فرمادیا تھا کہ عنقریب میں دنیا چھوڑنے والا ہوں۔

☆ ۲۹ صفر پیر کے دن آپ کسی کے جنازہ سے شرکت کے بعد آرہے تھے کہ سر میں درد ہو گیا اور بخار آ گیا۔

☆ ۱۳ یا ۱۴ دنوں تک آپ علیل رہے۔

☆ آخری وقت میں آپ نے مسواک کیا اور فرمایا "اے بلند رفیق!" یہ کہتے ہی دست اقدس لٹک گیا اور پتلی مبارکہ اوپر کواٹھ گئی اور روح مقدسہ پرواز کر گئی۔

☆ آپ کو تین سفید کپڑوں میں دفن کیا گیا۔

☆ وفات سے تقریباً ۳۲ گھنٹوں بعد بدھ کی شب کو تدفین عمل میں آئی۔

☆☆☆

સવાલાત

- (૧) સૂરએ હુમઝલ્ કા દૂસરા હિસ્સા સુનાઈએ.
- (૨) ઈમાન, કુફ્ર ઓર શિર્ક કી તઅરીફે કરે.
- (૩) ઝરિયાતે દીન કી ૭ મિષાલે બયાન કરે.
- (૪) દો રકઅત નમાઝ પઞહને કા તરીકા બતાએ.
- (૫) ધના વ તશહહુદ કયા હે ?
- (૬) દુરુદે ઈબ્રાહીમ બતાઈયે ?
- (૭) દુઆએ માપૂરહ કયા હે ?
- (૮) દુરુદે ઈબ્રાહીમ કા તર્જુમા કયા હે ?
- (૯) તશહહુદ કા તર્જુમા બતાઈએ ?
- (૧૦) ઝૂટ કે બારેમે દો હદીષે બયાન કરે.
- (૧૧) ઝૂટ કે મુતઅક્લિક તીન બારે બતાઈએ જેસા કે આપને સબકમે પઞહા હે.
- (૧૨) કયા હુઝૂર ﷺ વફાત કે બારેમે પહલે સે જાનતે થે ?
- (૧૩) હુઝૂર ﷺ કો મરઝ કેસે આયા ?
- (૧૪) વફાત કે હવાલે સે બતાએ કે ઉસ વફત કયા હુવા થા ?
- (૧૫) કબ, કિસ દિન, કિસ તરહ આપકી તદફીન હૂઈ ?

☆☆☆

દર્સ (૨૩)

سُورَةُ الْبَقَرَةِ

سوالات:

- (૧) سُورَةُ هَمَزُهُ كَادُوسِرَاحِصَهُ سَنَانِيں۔
- (૨) اِيْمَان، كُفْرَ اور شِرْكَ كِي تَعْرِيفِيں كَرِيں۔
- (૩) ضَرْوِيَاتِ دِيْن كِي ۷ مِثَالِيں بِيَان كَرِيں۔
- (૪) دُورُكْتِ نَمَازِ پڑھنے كَا طَرِيقَةُ بَتَايِيں۔
- (૫) ثَنَا وَتَشْهَدُ كِيَا هِيں ?
- (૬) دُرُودِ اِبْرَاهِيْمِ بَتَايِيں۔
- (૭) دُعَايِ مَآثُورِهِ كِيَا هِيں ?
- (૮) تَشْهَدُ كَا تَرْجَمَةُ بَتَايِيں۔
- (૯) دُرُودِ اِبْرَاهِيْمِ كَا تَرْجَمَةُ كِيَا هِيں ?
- (૧૦) جَهْوُٹ كے بارے ميں دو حدیثیں بیان کریں۔
- (૧۱) جَهْوُٹ كے متعلق تین باتیں بتائیے جیسا کہ آپ نے سبق ميں پڑھا ہے۔
- (૧۲) كِيَا حَضُورِ عَلِيَّةِ السَّلَامِ وَفَاتِ كے بارے ميں پہلے سے جانتے تھے ?
- (૧۳) حَضُورِ عَلِيَّةِ السَّلَامِ كُو مَرَضِ كِيَسے آيا ?
- (૧۴) وَفَاتِ كے حوالہ سے بتائيں کہ اس وقت كِيَا هُوَا تھَا ?
- (૧۵) كَب، كَسِ دِن، كَسِ طَرَحِ آپ كِي تَدْفِيْنِ هُوِيں ?

☆☆☆

درس (۲۳)

سُورَةُ الْبَقَرَةِ

سُورَةُ الْبَقَرَةِ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْم ۝ ذَلِكِ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ ۝ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ۝ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ

وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ۝ وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ ۝ وَبِالْآخِرَةِ

هُمْ يُوقِنُونَ ۝ أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ ۝ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝

☆☆☆

સહાબાએ કિરામ (૧)

- ★ સહાબી વોહ હે જિન્હોને રસૂલુલ્લાહ ﷺ કી ખિદમત મેં હાઝરી દી ઓર ઈમાન કે સાથ દુન્યાસે રૂખ્સત હુવે.
- ★ રસૂલુલ્લાહ ﷺ કે બાદ આપ કે ખલીફાએ બરહક્ક વ ઈમામે મુતલક સૈયદના અબૂબક સિદીક રઝી અલ્લેએ. ફિર હઝરત ઉમર ફારુક રઝી અલ્લેએ, ફિર હઝરત ઉષ્માને ગની રઝી અલ્લેએ, ફિર હઝરત મૌલા અલી રઝી અલ્લેએ.
- ★ કિસી ભી સહાબી કી શાન ઘટાના યા ઉન્હે બુરા કહના ગુમરાહી ઓર બદઅફીદગી હે.
- ★ હઝરત અબૂબક સિદીક રઝી અલ્લેએ ઓર હઝરત ઉમર રઝી અલ્લેએ કી તૌહીન યા ઉન કી ખિલાફત કા ઈન્કાર કરના ભી કુફર હે.
- ★ જબ ભી સહાબાએ કિરામ કા ઝિક્ર ક્રિયા જાએ તો અચ્છા ઓર ભલા ઝિક્ર ક્રિયા જાએ.
- ★ જબ ઉન કા નામ લિયા જાએ તો કહા જાએ.

☆☆☆

3 રકઅત ઓર 4 રકઅત કે તરીકે

- ❶ તીન રકઅત ફર્જ પઠને કા તરીકા યહ હે કે દો રકઅત ઉસી તરહ અદા કરે જેસે પહલે મઝકૂર હુવા. સિફ ફક્ર ઈતના હે કે દૂસરી રકઅતમે અત્તહિયાત કે બઅદ દુરૂદે ઈબ્રાહીમી ઓર દુઆએ માપૂરહ ન પઠે બલકે અત્તહિયાત પઠ કર અલ્લાહુ અકબર કહતા હુવા તીસરી રકઅત કે લિએ ફૌરન ખળા હો જાએ. અબ સિફ બિસ્મિલ્લાહ પઠકર સૂરએ ફાતિહા પઠે, સૂરએ ફાતિહા કે બાદ કોઈ સૂરત ન મિલાએ બલકે "અલ્લાહુ અકબર" કહતા હુવા રુકૂઅમે ચલા જાએ ઓર ફિર પહલે જેસા રુકૂઅ, સજદહ વગૈરહ કરકે તશહહુદ કે

صحابه کرام (1)

☆ صحابی وہ ہیں جنہوں نے رسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم کی خدمت میں حاضری دی اور ایمان کے ساتھ دنیا سے رخصت ہوئے۔

☆ رسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم کے بعد آپ کے خلیفہ برحق و امام مطلق سیدنا ابو بکر صدیق رضی اللہ تعالیٰ عنہ ہیں پھر حضرت عمر فاروق رضی اللہ تعالیٰ عنہ پھر حضرت عثمان غنی رضی اللہ تعالیٰ عنہ پھر حضرت مولیٰ علی رضی اللہ تعالیٰ عنہ۔

☆ کسی بھی صحابی کی شان گھٹانا یا انہیں برا کہنا گمراہی اور بد عقیدگی ہے۔

☆ حضرت ابو بکر صدیق اور حضرت عمر رضی اللہ تعالیٰ عنہما کی توہین یا ان کی خلافت کا انکار کرنا بھی کفر ہے۔

☆ جب بھی صحابہ کرام کا ذکر کیا جائے تو اچھا اور بھلا ذکر کیا جائے۔

☆ جب ان کا نام لیا جائے تو رضی اللہ تعالیٰ عنہ کہا جائے۔

☆☆☆

3 رکعت اور 4 رکعت کے طریقے

☆ **تین رکعت فرض** پڑھنے کا طریقہ یہ ہے کہ دو رکعت اسی طرح ادا کرے جیسے پہلے مذکور ہوا۔ صرف فرق اتنا ہے کہ دوسری رکعت میں التحیات کے بعد درود ابراہیمی اور دعائے ماثورہ نہ پڑھے بلکہ التحیات پڑھ کر اللہ اکبر کہتا ہوا تیسری رکعت کے لیے فوراً کھڑا ہو جائے۔ اب صرف بسم اللہ پڑھ کر سورہ فاتحہ پڑھے، سورہ فاتحہ کے بعد کوئی سورہ نہ ملائے بلکہ اللہ اکبر کہتا ہوا رکوع میں چلا جائے اور پھر پہلے جیسا رکوع سجدہ وغیرہ

لیئے بیٹھ جائے۔ اب اتلخیاات، دُرُودِ ابراہیمی اور دعاے ماثورہ پڑھ کر سلام پھیرے۔

✪ یار رکعت فیٰر لمی ءسی ترل پلے، سیرؑ ءلنا ءرؑ ءوگا ءے तीसरी رکعت पर ءर तशالुडमें न बैठते लुऐ योथी रकعت की लिऐ भणा लो जऐ और हस्तूर ءे मुताभिक "بिसمِ اللّٰه" और सूरऐ ءातिلا पलडकर योथी रकعت मुकम्मल ءरे. ءس रकعتमें सूरऐ ءातिلا ءे साथ ءोँ सूरत न मिलाऐ. रुकूँ, सजदल वगैरल ءर ءे तशलुड ءे लिऐ बैठ जऐ, अतलखियात, दُرُودِ ابراہیمی और हुआऐ मापूरल पलड ءर سلام ءेर ऐ.

✪ तीन रकعت वित्र पलडने का तरीका यह है ءे दूसरी रकعت ءे अतलखियात ءे भाद भणा लो जऐ, सूरऐ ءातिلا और उसके साथ ءोँ सूरत मिलाऐ और ءिर "अल्लाहु अءबर" ءलता लुवा लथ ءानों तक ले जऐ और ءिर होभारा नाँ ءे नीऐ भांघ ले. अब हुआऐ कुनूत पलडे :-

”اللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْتَعِينُكَ وَ نَسْتَغْفِرُكَ وَ نُوْمِنُ بِكَ وَ نَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ وَ نُنْبِئِي عَلَيْكَ الْخَيْرَ وَ نَشْكُرُكَ وَ لَا نَكْفُرُكَ وَ نَخْلَعُ وَ نَتْرُكُ مَنْ يَقْجُرُكَ اللّٰهُمَّ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ لَكَ نُصَلِّي وَ نَسْجُدُ وَ اِيَّاكَ نَسْعِي وَ نَحْفِدُ وَ نَرْجُو اَرْحَمَتَكَ وَ نَخْشِي عَذَابَكَ اِنَّ عَذَابَكَ الْجِدِّ بِالْكَفَّارِ مُلْحِقٌ“

ءिर रुकूँ सजदल वगैरल ءर ءे तीसरी रकعت मुकम्मल ءरे, ءिर तशलुड ءे लिऐ बैठ जऐ और अतलखियात, दُرُودِ ابراہیمی, हुआऐ मापूरल पलडकर سلام ءेर ऐ.

ءر ءے تشہد ءے لیے بیٹھ جائے۔ اب التیات، درود ابراہیمی اور دعاے ماثورہ پڑھ کر سلام پھیرے۔

☆ چار رکعت فرض بھی اسی طرح پڑھے،

صرف فرق اتنا ہوگا ءے تیسری رکعت پر تشہد میں نہ بیٹھتے ہوئے چوتھی رکعت ءے لیے کھڑا ہو جائے اور بدستور بسم اللہ اور سورہ فاتحہ پڑھ کر چوتھی رکعت مکمل ءرے، اس رکعت میں بھی سورہ فاتحہ ءے ساتھ کوئی سورہ نہ ملائے۔ رکوع سجدہ وغیرہ ءر ءے تشہد ءے لیے بیٹھ جائے، التیات، درود ابراہیمی اور دعاے ماثورہ پڑھ کر سلام پھیر دے۔

☆ تین رکعت وتر پڑھنے کا طریقہ یہ ہے ءے دوسری رکعت ءے التیات ءے بعد کھڑا ہو جائے، سورہ فاتحہ اور اس ءے ساتھ دوسری کوئی سورہ ملائے اور پھر اللہ اکبر کہتا ہوا ہاتھ کانوں تک لے جائے اور

پھر دوبارہ ناف ءے نیچے باندھ لے۔ اب دعاے

قوت پڑھے ”اللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْتَعِينُكَ وَ نَسْتَغْفِرُكَ وَ نُوْمِنُ بِكَ وَ نَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ وَ نُنْبِئِي عَلَيْكَ الْخَيْرَ وَ نَشْكُرُكَ وَ لَا نَكْفُرُكَ وَ نَخْلَعُ وَ نَتْرُكُ مَنْ يَقْجُرُكَ اللّٰهُمَّ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ لَكَ نُصَلِّي وَ نَسْجُدُ وَ اِيَّاكَ نَسْعِي وَ نَحْفِدُ وَ نَرْجُو اَرْحَمَتَكَ وَ نَخْشِي عَذَابَكَ اِنَّ عَذَابَكَ الْجِدِّ بِالْكَفَّارِ مُلْحِقٌ“ پھر رکوع، سجدہ وغیرہ ءر ءے تیسری رکعت مکمل ءرے، پھر تشہد ءے لیے بیٹھ جائے اور التیات، درود ابراہیمی، دعاے ماثورہ پڑھ کر سلام پھیر دے۔

★ ચાર રકાત સુન્નત ઓર નફલ ભી ચાર રકઅત ફર્જ હી કી તરહ પળ્હી જાએગી. સિર્ફ ફર્ક ઈતના હોગા કે ફર્જ કી તીસરી ઓર ચોથી રકઅતમે સૂરએ ફાતિહા કે સાથ કોઈ સૂરત નહીં પળ્હી જાતી હે મગર ચાર રકત સુન્નત યા નફલ પળ્હતે વફત તીસરી ઓર ચોથી રકઅતમે ભી સૂરએ ફાતિહા કે બાદ કોઈ સૂરત યા તીન આયતે યા એક બળી આયત જો તીન છોટી આયતો કે બરાબર હો, પળ્હના ઝરૂરી હે.

☆☆☆

गीत और ओहतान

રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને ઈશાદ ફર્માયા, તુમ્હેં માલૂમ હે ગીબત કયા હે ? લોગોને અર્જ કી, અલ્લાહ વ રસૂલ ખૂબ જાનતે હે. ઈશાદ ફર્માયા, ગીબત યહ હે કે તૂ અપને ભાઈ કા ઉસ થીઝ કે સાથ ઝિક કરે જો ઉસે બૂરી લગે. કિસીને અર્જ કી, અગર મેરે ભાઈમેં વોહ મોજૂદ હો જો મેં કહતા હું (જબ તો ગીબત નહીં હોગી ?) ફર્માયા, જો કુછ તુમ કહતે હો અગર ઉસમેં મોજૂદ હે જબ હી તો ગીબત હે ઓર જબ તુમ એસી બાત કહો જો ઉસમેં ન હો તો યેહ બોહતાન હે.

રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને ઈશાદ ફર્માયા, "જિસને અપને ભાઈ કો એસે ગુનાહ પર આર દિલાયા જિસસે વોહ તોબા કર ચૂકા હે તો મરને સે પહલે વોહ ખૂદ ઉસ ગુનાહ મેં મુબતલા હો જાએગા.

★ કિસી ભી મુસલમાન કો ઉસકી પીઠ પીછે બુરા ભલા કહના બહોત બળા ગુનાહ હે.

☆ **چار رکعت سنت اور نفل** بھی چار رکعت فرض ہی کی طرح پڑھے جائیں گے، صرف فرق اتنا ہوگا کہ فرض کی تیسری اور چوتھی رکعت میں سورہ فاتحہ کے ساتھ کوئی دوسری سورت نہیں پڑھی جاتی ہے مگر چار رکعت سنت یا نفل پڑھتے وقت تیسری اور چوتھی رکعت میں بھی سورہ فاتحہ کے بعد کوئی سورت یا تین چھوٹی آیتیں یا ایک بڑی آیت جو تین چھوٹی آیتوں کے برابر ہو، پڑھنا ضروری ہے۔

☆☆☆

غیبت اور بہتان

رسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم نے ارشاد فرمایا: تمہیں معلوم ہے غیبت کیا ہے؟ لوگوں نے عرض کی اللہ ورسول خوب جانتے ہیں۔ ارشاد فرمایا: غیبت یہ ہے کہ تو اپنے بھائی کا اس چیز کے ساتھ ذکر کرے جو اسے بری لگے۔ کسی نے عرض کی اگر میرے بھائی میں وہ موجود ہو جو میں کہتا ہوں (جب تو غیبت نہیں ہوگی؟)۔ فرمایا جو کچھ تم کہتے ہو اگر اس میں موجود ہے جب ہی تو غیبت ہے اور جب تم ایسی بات کہو جو اس میں نہ ہو تو یہ بہتان ہے۔

رسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم نے ارشاد فرمایا: جس نے اپنے بھائی کو ایسے گناہ پر عار دلایا جس سے وہ توبہ کر چکا ہے تو مرنے سے پہلے وہ خود اس گناہ میں مبتلا ہو جائے گا۔

☆ کسی بھی مسلمان کو اس کی پیٹھ پیچھے برا بھلا کہنا بہت بڑا گناہ ہے۔

- ★ अगर किसी उस्ताज के सामने या मा बाप के सामने किसीकी बुराई बयान की ईस निथ्यत से तो उसको सजा मिले और उसकी ईस्लाह हो तो यह गीबत न होगी.
- ★ कोई छोटे क़द का हो या किसी की सिर्फ़ अक आंभ हो या उसके बदनमें कोई अँभ हो तो उसे उस अँभकी तरफ़ मन्सूब करके बुलाना भी गीबत है. मिषाल के तौर पर अक आंभवाले को काना कड कर बुलाना.
- ★ किसी की बलने, बात करने या किसी काम के अंदाज की नक़ल करना भी गीबत है.
- ★ अगर कोई शप्स किसीकी बुराई शुरुअ कर दे तो सुनने वालोंको जरूरत है के उसे मना करें और दिलमें उसको बुरा जानें, न येड के भूड उसके साथ शरीक हो जाअे.
- ★ बोडतान लगाने का मतलब यह है के किसी के अंदर कोई अँभ या पराभी न हो और उसे उसकी तरफ़ मन्सूब कर दे.
- ★ किसी से किसी के बारेमें कुछ सुना और तेडक़ीक़ नडी है, तो वोड भी जूट और बोडतान डी कडलायेगा.

☆☆☆

अप्लाक़े रसूल ﷺ (९)

- ★ हमारे नबी ﷺ के अप्लाक़ व आदात सभसे अरछे थे.
- ★ हमारे नबी ﷺ अरदकुस्साहिक्कीन (सभसे जयादा सरखे) थे, यडां तक के लोगों के दरम्यान आप साहिक् के नामसे मशहूर हो गये.
- ★ आपकी भडादुरी का येड आलम था के रकानाड के अरभका मशहूर पडेलवान था उसने कडा के अगर आप मुजे पछाण दें तो में मुसलमान हो जाऊंगा,

☆ اگر کسی استاذ کے سامنے یا ماں باپ کے سامنے کسی کی برائی بیان کی اس نیت سے تاکہ اس کو سزا ملے اور اس کی اصلاح ہو تو یہ غیبت نہ ہوگی۔

☆ کوئی چھوٹے قد کا ہو یا کسی کی صرف ایک آنکھ ہو یا اس کے بدن میں کوئی عیب ہو تو اسے اس عیب کی طرف منسوب کر کے بلانا بھی غیبت ہے۔ مثال کے طور پر ایک آنکھ والے کو کانا کہہ کے بلانا۔

☆ کسی کے چلنے، بات کرنے یا اور کسی کام کے انداز کی نقل کرنا بھی غیبت ہے۔

☆ اگر کوئی شخص کسی کی برائی شروع کر دے تو سننے والوں کو ضروری ہے کہ اسے منع کریں اور دل میں اس کو برا جانیں، نہ یہ کہ خود اس کے ساتھ شریک ہو جائیں۔

☆ کسی پر بہتان یعنی الزام لگانا بھی بہت بڑا گناہ ہے۔
☆ بہتان لگانے کا مطلب یہ ہے کہ کسی کے اندر کوئی عیب یا خرابی نہ ہو اور اسے اس کی طرف منسوب کر دے۔

☆ کسی سے کسی کے بارے میں کچھ سنا اور تحقیق نہیں ہے تو وہ بھی جھوٹ اور بہتان ہی کہلائے گا۔

☆☆☆

اخلاق رسول ﷺ (۱)

☆ ہمارے نبی صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم کے اخلاق و عادات سب سے اچھے تھے۔

☆ ہمارے نبی صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم صدق الصادقین (سب سے زیادہ سچے) تھے یہاں تک کہ لوگوں کے درمیان آپ صادق کے نام سے مشہور ہو گئے تھے۔

☆ آپ کی بہادری کا یہ عالم تھا کہ رکانہ جو عرب کا مشہور پہلوان تھا اس نے کہا کہ اگر آپ مجھے پچھاڑ دیں تو میں

આપને ઉસે તીન મર્તાબા પઠાળ દિયા.

- ★ હિલ્મ વ અફ્વ કે મુઆમલે મે ભી આપકી કોઈ મિઠાલ નહીં. આપ કે અફ્વો કરમ કી મિઠાલ પૂરી તારીખે ઈન્સાનિયતમે કહીં નહીં મિલતી.
- ★ આપકે તવાઝોઅ કી શાન યહ થી કે સારી કાઈનાત કા ઈખ્તેયાર આપકો દિયા ગયા થા, મગર ફિર ભી આપને ફકરો ફાફા કી ઝિંદગી ગુઝારના પસંદ ફર્માયા.
- ★ આપકે હુસ્ને મઆશરત કા યહ આલમ થા કે અપની અઝવાજે મુતહ્હરાત, અપને અહબાબ, અસ્હાબ, અપને રિશ્તેદારોં ઓર પડોસિયોં હર એક કે સાથ ઈતની ખુશ અખ્લાકી ઓર મિલનસારી કા બરતાવ ફર્માતે થે કે ઉનમેં સે હર એક આપકે અખ્લાકે હસનહ કા ગરવિદહ ઓર મદાહ થા.

☆☆☆

સવાલાત

- (૧) મફ્લહોન સે અલમ બગેર દેખે પઠહે.
- (૨) સહાબી કી તઅરીફ કરે ઓર યહ બતાએ કે કિસી સહાબી કા ઝિક કેસે કરના યાહિએ ઓર ઉનકા નામ લિયા જાએ તો ક્યા પઠહના યાહિએ ?
- (૩) હુઝૂર ﷺ કે ખુલફા કૌન હેં ? ઓર કિસી સહાબી કો હકીર જાનના કેસા હે ?
- (૪) ૩ રકઅત નમાઝ પઠહને કા તરીફા ક્યા હે ?
- (૫) હુઆએ કુનૂત ક્યા હે ?
- (૬) ૪ રકઅત ફઝલ નમાઝ કેસે પઠહની યાહિએ ?
- (૭) ૪ રકઅત નફ્લ નમાઝ કેસે પઠહી જાએગી ?
- (૮) ગીબત ઓર બોહતાન કિસે કહતે હેં ? ઈસ સિલસિલેમેં હદીષ બયાન કરો.
- (૯) તૌબા કરને કે બાદ કોઈ કિસી ગુનેહગાર કો આર દિલાએ તો ક્યા હોગા ?

મુસ્લમાન હોજાઉં ગા, આપને સે તીન મર્તબે ખ્જાઝુદિયા.

☆ હલ્મ ઓર અફ્વો કે મુઆમલે મે આપકી કોઈ મિઠાલ નહીં. આપકે અફ્વો કરમ કી મિઠાલ પૂરી તારીખે ઈન્સાનિયતમે કહીં નહીં મિલતી.

☆ આપકે તવાઝોઅ કી શાન યહ થી કે સારી કાઈનાત કા ઈખ્તેયાર આપકો દિયા ગયા થા, મગર ફિર ભી આપને ફકરો ફાફા કી ઝિંદગી ગુઝારના પસંદ ફર્માયા.

☆ આપકે હુસ્ને મઆશરત કા યહ આલમ થા કે અપની અઝવાજે મુતહ્હરાત, અપને અહબાબ, અસ્હાબ, અપને રિશ્તેદારોં ઓર પડોસિયોં હર એક કે સાથ ઈતની ખુશ અખ્લાકી ઓર મિલનસારી કા બરતાવ ફર્માતે થે કે ઉનમેં સે હર એક આપકે અખ્લાકે હસનહ કા ગરવિદહ ઓર મદાહ થા.

اخلاق حسنة کا گرویدہ اور مداح تھا۔

☆☆☆

سوالات

- (૧) અલમ સે મફ્લહોન તક બગેર દેખે પઠહે.
- (૨) સહાબી કી તઅરીફ કરો ઓર યહ બતાએ કે કિસી સહાબી કા ઝિક કેસે કરના યાહિએ ઓર ઉનકા નામ લિયા જાએ તો ક્યા પઠહના યાહિએ ?
- (૩) હુઝૂર ﷺ કે ખુલફા કૌન હેં ? ઓર કિસી સહાબી કો હકીર જાનના કેસા હે ?
- (૪) ૩ રકઅત નમાઝ પઠહને કા તરીફા ક્યા હે ?
- (૫) હુઆએ કુનૂત ક્યા હે ?
- (૬) ૪ રકઅત ફઝલ નમાઝ કેસે પઠહની યાહિએ ?
- (૭) ૪ રકઅત નફ્લ નમાઝ કેસે પઠહી જાએગી ?
- (૮) ગીબત ઓર બોહતાન કિસે કહતે હેં ? ઈસ સિલસિલેમેં હદીષ બયાન કરો.
- (૯) તૌબા કરને કે બાદ કોઈ કિસી ગુનેહગાર કો આર દિલાએ તો ક્યા હોગા ?

(۱۰) کون کون سے کام گنہگار ہیں؟

(۱۱) اگر کوئی کسی کی برائی کرے تو سنے والے کو کیا کرنا چاہئے؟

(۱۲) بہتان لگانا کیسا ہے؟ بہتان کا مطلب کیا ہوتا ہے؟

(۱۳) ہمارے آقا صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم کے اخلاق و عادات بتائیے۔

☆☆☆

درس (۲۴)

آیۃ الکرسی (۹)

☆☆☆

درس (۲۴)

آیۃ الکرسی (۱)

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ۝ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ

صحابہ کرام (۲)

☆ حضرت امیر معاویہ کو ظالم، باغی، سرکش یا اور کوئی برا کلمہ کہنا حرام و ناجائز ہے۔

☆ ام المومنین حضرت عائشہ رضی اللہ تعالیٰ عنہا کو اِنک (غلط کام) کی تہمت لگانے والا قطعاً یقیناً کافر و مرتد ہے۔

☆ حضرت امام حسن و حسین رضی اللہ تعالیٰ عنہما اعلیٰ درجے کے شہداء ہیں، ان میں سے کسی کی شہادت کا منکر گمراہ و بددین ہے۔

☆ اگر کوئی امام حسین کو باغی کہے یا یزید کو حق پر بتائے وہ مردود خارجی مستحق جہنم ہے۔

☆ جو صحابہ اور اہل بیت سے محبت نہ رکھے وہ گمراہ و بد مذہب ہے۔

☆ حضرت امیر معاویہ کو ظالم، باغی، سرکش یا اور کوئی برا کلمہ کہنا حرام و ناجائز ہے۔

☆ ام المومنین حضرت عائشہ رضی اللہ تعالیٰ عنہا کو اِنک (غلط کام) کی تہمت لگانے والا قطعاً یقیناً کافر و مرتد ہے۔

☆ حضرت امام حسن و حسین رضی اللہ تعالیٰ عنہما اعلیٰ درجے کے شہداء ہیں، ان میں سے کسی کی شہادت کا منکر گمراہ و بددین ہے۔

☆ اگر کوئی امام حسین کو باغی کہے یا یزید کو حق پر بتائے وہ مردود خارجی مستحق جہنم ہے۔

☆ جو صحابہ اور اہل بیت سے محبت نہ رکھے وہ گمراہ و بد مذہب ہے۔

- ★ એહલે બૈત યા'ની હુજૂર ﷺ કી અઝવાજે મુતહ્હરાત ઓર અવલાદે અતહારસે મહબ્બત દર અસ્લ ખૂદ રસૂલુલ્લાહ ﷺ સે મહબ્બત હૈ.
- ★ સહાબાએ કિરામ કે દરમ્યાન જો ભી મુઆમલાત હુએ (ઈખ્તેલાફાત, જંગો વગૈરહ) ઉનમૈ બહધો મુબાહેષા કરના જાઈઝ નહીં.

नमाज़ की सुन्नतें

नमाज़में यह चीज़ें सुन्नत हैं : ★ तकबीरे तहरीमा के लिये हाथ उठाते वक़्त उथेलियां और उंगलियों के पेट का કિબ્લા રૂ હોના. ★ ધના, તઅવ્વુઝ, તસ્મિયા પળહના ઓર આમીન કહના.

★ રુકૂઅમૈ તીન બાર **سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ** કહના.

★ ઘૂંટનો કો હાથો સે પકળના ઓર ઉંગલિયાં ખૂબ ખુલી રખના. ★ રુકૂઅ કી હાલતમૈ પીઠ ખૂબ બિછી રખના. ★ અકેલે નમાઝ પળહ રહા હો તો **سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ** ઓર **اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ** દોનો કહના. ★ સજદામૈ જાતે વક્ટ પહલે ઘૂંટના, ફિર હાથ, ફિર નાક, ફિર પેશાની ઝમીન પર રખના. ★ સજદા સે ઉઠતે વક્ટ પહલે પેશાની, ફિર નાક, ફિર હાથ, ફિર ઘૂંટના ઝમીન સે ઉઠાના. ★ સજદામૈ કમ અઝ કમ તીન બાર **سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى** કહના. ★ સજદામૈ બાઝૂ કરવટો સે ઓર પેટ રાનો સે અલગ હોના. ★ સજદામૈ હાથો કી ઉંગલિયાં કા કિબ્લા રૂ હોના ઓર મિલી હૂઈ હોના ઓર પાઉં કી દસોં ઉંગલિયોં કે પેટ ઝમીન પર લગના યા'ની ઉંગલિયોં કા કિબ્લા કી તરફ હોના.

नमाज़ के मक़રّهات

- ★ આસ્તીન કા આઘી કલાઈ સે ઝયાદા ચળહાના.
- ★ પાખાના પેશાબ કી સિદ્દત માલૂમ હોતે વક્ટ યા

★ **اہل بیت** یعنی حضور صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم کی ازواج مطہرات اور اولاد اطہار سے محبت دراصل خود رسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم سے محبت ہے۔

★ صحابہ کرام کے درمیان جو بھی معاملات ہوئے (اختلافات، جنگیں وغیرہ) ان میں بحث و مباحثہ کرنا جائز نہیں۔

نماز کی سنتیں

نماز میں یہ چیزیں سنت ہیں: ★ تکبیر تحریمہ

કે لیے ہاتھ اٹھاتے وقت ہتھیلیوں اور انگلیوں کے پیٹ کا قبلہ رو ہونا۔ ★ ثنا، تعوذ، تسمیہ پڑھنا اور آمین کہنا۔ ★ رکوع میں تین بار **سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ** کہنا۔ ★ گھٹنوں کو ہاتھوں سے پکڑنا اور انگلیاں خوب کھلی رکھنا۔ ★ رکوع کی حالت میں پیٹھ خوب کھچی رکھنا۔ ★ اکیلے نماز پڑھ رہا ہو تو **سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ** اور **اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ** دونوں کہنا۔ ★ سجدہ میں جاتے وقت پہلے گھٹنا پھر ہاتھ پھر ناک پھر پیشانی زمین پر رکھنا۔ ★ سجدہ میں کم از کم تین بار **سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى** کہنا۔ ★ سجدہ سے اٹھتے وقت پہلے پیشانی پھر ناک پھر ہاتھ پھر گھٹنا زمین سے اٹھانا۔ ★ سجدہ میں بازو کروٹوں سے اور پیٹ رانوں سے الگ ہونا۔ ★ سجدہ میں ہاتھوں کی انگلیوں کا قبلہ رو ہونا اور ملی ہوئی ہونا اور پاؤں کی دسوں انگلیوں کے پیٹ زمین پر لگنا یعنی انگلیوں کا قبلہ کی طرف مڑنا۔

نماز کے مکروہات

- ★ آستین کا آدھی کلائی سے زیادہ چڑھانا۔
- ★ پاخانہ پیشاب کی شدت معلوم ہوتے وقت یا

રિયાહ કે ગલ્બે કે વક્ત નમાઝ પળહના. ★ ઉંગલિયા તોળના. ★ કપળે ઈસ તરહ લટક જાના કે હાથ ભી બાહર ન હોના. ★ બેઝુરત ખંખાર નિકાલના. ★ જિસ કપળે પર જાનદાર કી તસ્વીર હો ઉસે પહન કર નમાઝ પળહના. ★ ઈમામ સે પહલે મુક્તદી કા રુકૂઅ વ સુજૂદ વગેરામે જાના યા ઈમામ સે પહલે સર ઉઠાના. ★ ઈધર ઉધર મુંહ ફેર કર દેખના.

☆☆☆

હસદ

રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને ઈશાદ ફર્માયા, હસદ નેકિયો કો ઈસ તરહ ખાતા હૈ જિસ તરહ આગ લકડી કો ખાતી હૈ.

રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને ઈશાદ ફર્માયા, હસદ નહી હૈ મગર દો શખ્સો પર, એક વોહ શખ્સ જિસે ખુદાને કુર્આન સિખાયા, વોહ રાત ઓર દિન કે અવકાતમે તિલાવત કરતા હૈ. ઉસ્કે પળોસીને સુના તો કહને લગા, કાશ ! મુઝે ભી વૈસા હી દિયા જાતા જેસા ફલાં શખ્સ કો દિલા ગયા, તો મૈ ભી ઈસ તરહ અમલ કરતા. દૂસરા વોહ શખ્સ કે ખુદાને ઉસે માલ દિયા વોહ રાહે હક્કમે માલ ખર્ચ કરતા હૈ. કિસીને કહા, કાશ ! મુઝે ભી વૈસા હી દિયા જાતા જેસા ફલાં શખ્સ કો દિયા ગયા તો મૈ ભી ઈસ તરહ અમલ કરતા.

★ કિસી કી નેઅમત દેખ કર યહ આરઝૂ કરના કે ફલાં કો જો નેઅમત મિલી હૈ વોહ ઉસસે છિન જાએ ઓર મુઝે મિલ જાએ, ઈસકો હસદ કહતે હૈ.

★ કિસી કી નેઅમત દેખ કર યહ આરઝૂ કરના કે મુઝે

રિયાહ કે ગલ્બે કે વક્ત નમાઝ પળહના. ★ અઠ્ઠલિયા તોળના. ★ કપળે ઈસ તરહ લટક જાના કે હાથ ભી બાહર ન હોના. ★ બેઝુરત ખંખાર નિકાલના. ★ જિસ કપળે પર જાનદાર કી તસ્વીર હો ઉસે પહન કર નમાઝ પળહના. ★ ઈમામ સે પહલે મુક્તદી કા રુકૂઅ વ સુજૂદ વગેરામે જાના યા ઈમામ સે પહલે સર ઉઠાના. ★ ઈધર ઉધર મુંહ ફેર કર દેખના. ★ અધરમને પ્યેમર કર દિક્ષના. ★ ☆ ☆ ☆

હસદ

રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને ઈશાદ ફર્માયા, હસદ નેકિયો કો ઈસ તરહ ખાતા હૈ જિસ તરહ આગ લકડી કો ખાતી હૈ.

રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને ઈશાદ ફર્માયા, હસદ નહી હૈ મગર દો શખ્સો પર, એક વોહ શખ્સ જિસે ખુદાને કુર્આન સિખાયા, વોહ રાત ઓર દિન કે અવકાતમે તિલાવત કરતા હૈ. ઉસ્કે પળોસીને સુના તો કહને લગા, કાશ ! મુઝે ભી વૈસા હી દિયા જાતા જેસા ફલાં શખ્સ કો દિલા ગયા, તો મૈ ભી ઈસ તરહ અમલ કરતા. દૂસરા વોહ શખ્સ કે ખુદાને ઉસે માલ દિયા વોહ રાહે હક્કમે માલ ખર્ચ કરતા હૈ. કિસીને કહા, કાશ ! મુઝે ભી વૈસા હી દિયા જાતા જેસા ફલાં શખ્સ કો દિયા ગયા તો મૈ ભી ઈસ તરહ અમલ કરતા.

★ કોઈની નિમત્ત દેખીને આરઝૂ કરના કે ફલાં કો જો નિમત્ત મિલી હૈ વોહ ઉસસે છિન જાએ ઓર મુઝે મિલ જાએ, ઈસકો હસદ કહતે હૈ.

★ કોઈની નિમત્ત દેખીને આરઝૂ કરના કે મુઝે

ભી ઈસી તરહ નેઅમત મિલ જાએ ઈસ કો "રશક"
કહેતે હૈં.

- ★ 'હસદ' હરામ ઓર 'રશક' જાઈઝ હૈં.
- ★ હસદ કરને વાલે કી નેકિયાં બબાઈ હો જાતી હૈં ઓર કયામતમં ઉસકો મિલ જાતી હૈં જિસ પર વોહ હસદ કર રહા હૈં.
- ★ ઈબ્લીસ હઝરત આદમ عليه السلام સે હસદ કરતા યા જિસ કી વજહસે હમેશા કે લિએ મલગિન ઓર જહન્નમી હો ગયા.☆☆☆

અખલાકે રસૂલ صلى الله عليه وسلم (૨)

- ★ **હયા :** હુઝૂર صلى الله عليه وسلم કી હયા કે બારેમં હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી ને ફર્માયા, આપ કુંવારી પદાનશીન ઓરતસે ભી કહી ઝયાદા હયાદાર થે.
- ★ **વઅદહ :** વઅદહ પૂરા કરના ભી હમારે પ્યારે નબી صلى الله عليه وسلم કે અખલાકે હસનહ કા એક અઝીમ જૂઝ હૈં. આપ જિસસે જો વઅદહ ફર્માતા ઉસે ઝરૂર પૂરા કરતે.
- ★ **ઈન્સાફ :** આપ નિહાયત હી આદિલ થે. ઈસ લિએ એલાને નબુવ્વત સે પેહલે ભી એહલે મક્કા અપને મુકદ્દમાત ઓર ઝઘળોં કા આપસે ફૈસલા કરાયા કરતે થે.
- ★ **વફાર :** આપ નિહાયત હી વકાર કે સાથ ઈસ તરહ ઠહર ઠહર કર ગુફતગૂ ફર્માતે થે કે અગર કોઈ શખ્સ આપકે જુમ્લોં કો ગિનના યાહતા તો વોહ ગિન સક્તા થા.
- ★ **કમ ખાના :** ગિઝા કે બારેમં આપકી હિદાયત થૈ હૈં કે એક તિહાઈ (ત્રીજો ભાગ) મેઅદહ (પેટ) ખાને કે લિએ, એક તિહાઈ પાની કે લિએ ઓર એક તિહાઈ ખૂદ મેઅદહ કે લિએ છોળના યાહીએ.
- ★ **બીમારી સે હિફાઝત :** બીમારિયોસે બચાઉ રખતે ઓર તંદુરસ્તોં કો ઉનસે બચનેકા હુકમ દેતે,

નમત મલ જાએ અસ કો "રશક" કહેતે હૈં.

- ☆ હસદ હરામ હૈં ઓર રશક જાઝ હૈં.
- ☆ હસદ કરને વાલે કી નિકિયાં બ્રબાદ હો જાતી હૈં ઓર યિામત મિલ અસ કોલ જાઈઝ ગી. જસ પ્રોહ હસદ કીયા હોગા.
- ☆ અબ્લીસ હઝરત આદમ عليه السلام સે હસદ કરતા હૈં જસ કી વજે સે હમેશે કે લિએ મલુન ઓર જહન્મી હોગી.

☆☆☆

اخلاق رسول صلى الله عليه وسلم (૨)

☆ **હયા:** હુઝૂર صلى الله عليه وسلم કી હયા કે બારેમં હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી રઝી رضي الله تعالى عنه ને ફર્માયા કે "આપ કનુારી પ્રદે નશીન ઓરત સે હમી કમીસ ઝીયાદે હયા ઢારત્હે".

☆ **વઅદહ:** વઅદહ પૂરા કરના હમી હમારે પ્યારે નબી صلى الله عليه وسلم કે અખલાકે હસનહ કા એક અઝીમ જૂઝ હૈં. આપ જિસસે જો વઅદહ ફર્માતા ઉસે ઝરૂર પૂરા કરતે.

☆ **અન્સાફ:** આપ નહાયત હી આદલ હૈં, અસ લૈં અલાન નબુત સે પેહલે હમી અહલ મકા અપને મુકદ્દમાત ઓર જઘળોં કા આપસે ફૈસલા કરાયા કરતે થે.

☆ **વકાર:** આપ નહાયત હી વકાર કે સાથ ઈસ તરહ ઠહર ઠહર કર ગુફતગૂ ફર્માતે થે કે અગર કોઈ શખ્સ આપકે જુમ્લોં કો ગિનના યાહતા તો વોહ ગિન સક્તા થા.

☆ **કમ ખાના:** ગિઝા કે બારેમં આપકી હિદાયત થૈ હૈં કે એક તિહાઈ (ત્રીજો ભાગ) મેઅદહ (પેટ) ખાને કે લિએ, એક તિહાઈ પાની કે લિએ ઓર એક તિહાઈ ખૂદ મેઅદહ કે લિએ છોળના યાહીએ.

☆ **બીમારી સે હિફાઝત:** બીમારિયોસે બચાઉ રખતે ઓર તંદુરસ્તોં કો ઉનસે બચનેકા હુકમ દેતે, માહર ટબીબ સે

માહિર તબીબસે ઈલાજ કરને કા મશ્વરહ દેતે, ઓર પરહેઝ કરને કી ભી હિદાયત દેતે.

☆☆☆

સવાલાત

- (૧) આયતુલ કુર્સી કા પહેલા હિસ્સા ઝબાની સુનાઈએ.
- (૨) નમાઝ કી સુન્નતો બતાઈએ.
- (૩) હઝરત અમીરે મુઆવિયહ رضی اللہ عنہ کے ખલાફ બોલના કેસા હે ?
- (૪) હઝરત ઉમ્મુલ મો'મિનીન હઝરત આઈશા સિદીકા પર જો ગલતકારી કી તોહમત લગાએ વોહ કેસા હે ?
- (૫) સહાબાએ કિરામ કે આપસ કે મુઆમલાતમો બોલના કેસા હે ?
- (૬) જો યઝીદ કો હક્ક પર બતાએ વોહ કેસા હે ?
- (૭) અહલે બૈત ઓર હઝરાત હસનૈન કરીમૈન કે બારેમો કયા અફીદા હોના ચાહીએ ?
- (૮) નમાઝ મો કયા ચીઝો મકરૂહ હૈ ?
- (૯) હસદ કે બારેમો પઠ્ઠી હૂઈ દો હદીથો બયાન કરો.
- (૧૦) રશક ઓર હસદ કિસે કહતે હૈ ? ઉનકે બારેમો કયા હુક્મ હે ?
- (૧૧) હસદ કા અંજામ કયા હોતા હે ? મિષાલ ભી દે.
- (૧૨) હુઝૂર ﷺ કી ઝાતમો હયા, વઅદહ વફાઈ, વફાર કિસ તરહ થે ? બતાઈએ ?
- (૧૩) ઈન્સાફ, કમ ખાના ઓર બીમારીસે હિફાઝત કે મુતઅલિફ હુઝૂર ﷺ કે અવસાફો આદાત બયાન કરો.

☆☆☆

علاج کرانے کا مشورہ دیتے اور پرہیز کرنے کی بھی ہدایت کرتے۔

☆☆☆

سوالات:

- (۱) آیہ الکرسی کا پہلا حصہ زبانی سنائیے۔
- (۲) نماز کی ۱۱ سنتیں بتائیے۔
- (۳) حضرت امیر معاویہ کے خلاف بولنا کیسا ہے؟
- (۴) حضرت ام المومنین عائشہ صدیقہ پر جو غلط کاری کی تہمت لگائے وہ کیسا ہے؟
- (۵) صحابہ کرام کے آپس کے معاملات میں کلام کرنا کیسا ہے؟
- (۶) جو یزید کو حق پر بتائے وہ کیسا ہے؟
- (۷) اہل بیت اور حضرات حسنین کریمین کے بارے میں کیا عقیدہ ہونا چاہئے؟
- (۸) نماز میں کیا چیزیں مکروہ ہیں؟
- (۹) حسد کے بارے میں پڑھی ہوئی دو حدیثیں بیان کریں۔
- (۱۰) رشک و حسد کسے کہتے ہیں؟ ان کا کیا حکم ہے؟
- (۱۱) حسد کا انجام کیا ہوتا ہے؟ مثال بھی دیں۔
- (۱۲) حضور علیہ السلام کی ذات میں حیا، وعدہ و وفائی، وقار کس طرح تھے؟ بتائیے۔
- (۱۳) انصاف، کم کھانا اور بیماری سے حفاظت کے متعلق حضور کے اوصاف و عادات بیان کرو۔

☆☆☆

દર્સ (૨૫)

درس (۲۵)

આયતુલ કુર્સી (૨)

آيَةُ الْكُرْسِيِّ (۲)

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ۝ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ
كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ۝

વિલાયત ઓર તફલીદ

- ★ વલી વોહ મો'મિને સાલેહ હે જિસકો અલ્લાહ કી મઅરફત ઓર કુર્બ કા એક ખાસ દરજા મિલા હો.
- ★ અકબર શરીઅત કે મુતાબિક રિયાઝત વ ઈબાદત કરને કે બાદ વિલાયત કા દરજા મિલતા હે.
- ★ તમામ અવલિયામૈં સબસે બળા દરજા ખુલફાએ અરબઅહ (ચાર ખુલફા) કા હે.
- ★ અવલિયા હર ઝમાનેમૈં હોતે રહેંગે લેકિન ઉનકા પહેચાનના આસાન નહીં.
- ★ અવલિયા કો અલ્લાહ તઆલાને બળી તાફત દી હે, જો ઉનસે મદદ માંગે હઝારોં કોસોં કી દૂરી સે ઉસકી મદદ ફર્માતે હૈં.
- ★ ઈન્તેકાલ (વફાત) કે બાદ ઉનકી તાફત ઓર બળહ જાતી હે.
- ★ ઉનકે મઝાર પર જાના ફેઝ, સઆદત ઓર બરકત કા સબબ હે.
- ★ અવલિયાએ કિરામ કે મઝારાત પર ફવ્વાલી, રક્સ, બાજા, તાશા વગૈરહ કા રિવાજ બન ગયા હે. હર મુસલમાન કો ઉસસે બચના ચાહીએ ક્યું કે યહ ચીઝે જાઈઝ નહીં.
- ★ અવલિયા કે મઝાર પર જાએ તો ચંદ કુદમ કે ફાસલે સે ફાતિહા પઠહે.

વલાયત ઓર તક્લિદ:

- ★ વલી વોહ મુમ્ન સાહ હે જિસ કો અલ્લાહ કી મઅરફત ઓર કુર્બ કા એક ખાસ દરજા મિલા હો.
- ★ અકબર શરીઅત કે મુતાબિક રિયાઝત વ ઈબાદત કરને કે બાદ વિલાયત કા દરજા મિલતા હે.
- ★ તમામ અવલિયામૈં સબસે બળા દરજા ખુલફાએ અરબઅહ (ચાર ખુલફા) કા હે.
- ★ અવલિયા હર ઝમાનેમૈં હોતે રહેંગે લેકિન ઉનકા પહેચાનના આસાન નહીં.
- ★ અવલિયા કો અલ્લાહ તઆલાને બળી તાફત દી હે, જો ઉનસે મદદ માંગે હઝારોં કોસોં કી દૂરી સે ઉસકી મદદ ફર્માતે હૈં.
- ★ ઈન્તેકાલ (વફાત) કે બાદ ઉનકી તાફત ઓર બળહ જાતી હે.
- ★ ઉનકે મઝાર પર જાના ફેઝ, સઆદત ઓર બરકત કા સબબ હે.
- ★ અવલિયાએ કિરામ કે મઝારાત પર ફવ્વાલી, રક્સ, બાજા, તાશા વગૈરહ કા રિવાજ બન ગયા હે. હર મુસલમાન કો ઉસસે બચના ચાહીએ ક્યું કે યહ ચીઝે જાઈઝ નહીં.
- ★ અવલિયા કે મઝાર પર જાએ તો ચંદ કુદમ કે ફાસલે સે ફાતિહા પઠહે.

- ★ દીનમાં ચારો ઈમામ (ઈમામે આ'ઝમ, ઈમામ માલિક, ઈમામ શાફઈ, ઈમામ અહમદ બિન હંબલ)માં સે કિસી એક કે તરીકે પર એહકામે શરીઅત પર અમલ કરને કો તકલીદ કહતે હૈ.
- ★ ઈન ઈમામોને કુર્આનો હદીષ કા મતલબ સાફ સાફ બયાન કિયા હૈ. જિસ કા સમજના સબકે લિઅે મુશ્કિલ થા લિહાજા ઉનકી પૈરવી દર અસ્લ કુર્આનો હદીષ કી પૈરવી હૈ.
- ★ ઈન ચારો ઈમામો કે એલાવા કિસી ઓર ઈમામ વ મુજતહિદ કી તકલીદ જાઈઝ નહીં.
- ★ કિસી કે લિઅે યહ જાઈઝ નહીં કે અપના મઝહબ તબદીલ કરે યાની જો હનફી હૈ વોહ હનફી હી રહે ઓર જો શાફઈ હૈ વોહ શાફઈ હી રહે, એસા નહીં હો સકતા કે કોઈ હનફી શાફઈ હો જાએ ઓર શાફઈ હનફી હો જાએ.

☆☆☆

મુફ્સિદાતે નમાઝ

ઈન બાતોસે નમાઝ ફાસિદ હો જતી હૈ :-

- ★ કિસીસે બાત કરના, ચાહે જાન બુઝ કર યા ભૂલ કર.
- ★ કિસી કો સલામ કરના યા સલામ કા જવાબ દેના. **اللَّهُ أَكْبَرُ** "અલ્લાહુ અકબર" કો ખીચ કર **اللَّهُ أَكْبَرُ** "આકબરુ" કહના યા **اللَّهُ أَكْبَرُ** "આલ્લાહુ અકબર" કહના. ★ આહ, ઉહ, ઉફ, તુફ, દદ યા મુસીબત કી વજહ સે કહી યા અવાઝ કે સાથ રોએ ઓર હુરુફ પૈદા હૂએ. ★ દાંતોમ્ અગર યને કે બરાબર કોઈ ચીઝ હો ઓર ઉસે નિગલ જાએ.
- ★ નમાઝી કે આગેસે ગુઝરના, નમાઝો કો ફાસિદ નહીં કરતા અલ્બત્તા ગુઝરનેવાલા સપ્ત ગુનહગાર હોતા હૈ. હદીષમ્ હૈ કે નમાઝી કે આગેસે ગુઝરનેવાલા

☆ દીન મિં ચારો ઈમામ (આમ અઝમ અબુહનિફે, આમ માલક, આમ શાફઈ, આમ અહમદ બિન હનિલ) મિં સે કોઈ એક કે તરીકે પર એહકામે શરીઅત પર અમલ કરને કો તકલીદ કહતે હૈ.

☆ આમમોને કુર્આનો હદીષ કા મતલબ સાફ સાફ બયાન કિયા હૈ. જિસ કા સમજના સબકે લિઅે મુશ્કિલ થા લિહાજા ઉનકી પૈરવી દર અસ્લ કુર્આનો હદીષ કી પૈરવી હૈ.

☆ આમમોને કુર્આનો હદીષ કા મતલબ સાફ સાફ બયાન કિયા હૈ. જિસ કા સમજના સબકે લિઅે મુશ્કિલ થા લિહાજા ઉનકી પૈરવી દર અસ્લ કુર્આનો હદીષ કી પૈરવી હૈ.

☆ કોઈ એક કે તરીકે પર એહકામે શરીઅત પર અમલ કરને કો તકલીદ કહતે હૈ.

☆☆☆

મુફ્સિદાતે નમાઝ

આમમોને કુર્આનો હદીષ કા મતલબ સાફ સાફ બયાન કિયા હૈ. જિસ કા સમજના સબકે લિઅે મુશ્કિલ થા લિહાજા ઉનકી પૈરવી દર અસ્લ કુર્આનો હદીષ કી પૈરવી હૈ.

☆ કોઈ એક કે તરીકે પર એહકામે શરીઅત પર અમલ કરને કો તકલીદ કહતે હૈ.

જાનતા કે ઉસ પર કયા ગુનાહ હે તો ઝમીનમે ઘસ
જાને કો ગુઝરને પર તરજીહ દેતા.

- ★ ઈસી તરહ અવામમે જો મશહૂર હે કે દાહિને પૈર કા
અંગૂઠા અપની જગહસે હટ જાએ તો નમાઝ તૂટ
જાતી હે, યહ ગલત હે. ☆☆☆

गुस्सा और तक़्બुर

- ★ આફાએ કરીમ ﷺ ફર્માતે હે, "ફવી વોહ નહીં જો
પહેલવાન હો ઔર દુસરે કો પછાળ દે. બલકે ફવી
વોહ હે જો ગુસ્સે કે વક્ત અપને કો કાબૂ મેં રખે."
- ★ હુઝૂર ﷺ ફર્માતે હે: "ગુસ્સા ઈમાન કો ઈસ તરહ
ખરાબ કર દેતા હે જિસ તરહ એલવા શહદ કો
ખરાબ કર દેતા હે.
- ★ હુઝૂર ﷺ ફર્માતે હે: "ગુસ્સા શયતાન કી તરફ
સે હે ઔર શયતાન આગસે પૈદા હોતા હે ઔર
આગ પાની હી સે બુઝાઈ જાતી હે, લિહાઝા જબ
કિસીકો ગુસ્સા આયે તો વુઝૂ કર લે."
- ★ હુઝૂર ﷺ ફર્માતે હે: "જિસ કિસીકે દિલમાં રાઈ કે
દાને કે બરાબર ઈમાન હોગા વોહ જહન્નમમે નહીં
જાએગા ઔર જિસ કિસી કે દિલમેં રાઈકે દાને કે
બરાબર તકબૂર હોગા વોહ જન્નતમેં નહીં
જાએગા."
- ★ ગુસ્સા હરામ હે, જહાં તક હો સકે કિસી પર ગુસ્સા
નહીં કરના યાહીએ. અગર કોઈ શખ્સ એસા
મુઆમલા કરતા હે જિસસે ગુસ્સા આએ તો અપને
આપ કો કન્ટ્રોલ કરના યાહીએ.
- ★ તકબૂર ભી હરામ હે, ઈસકા મા'ના હે અપની
કિસી ખૂબી કો દેખકર દૂસરોં કો હકીર ઔર અપને
કો બળા જાનના.
- ★ તકબૂર કરનેવાલા હુન્યાવાલોં કી નઝરમેં ભી
ઝલીલો રૂસ્વા હોતા હે ઔર ફયામત કે દિન ઉસ
પર તરહ તરહ કે અઝાબ ભી હોંગે. ☆☆☆

કિયા ગનાહ હે તો ઝમીન મેં ઘસ
જાને કો ગુઝરને પર તરજીહ
દેતા.

- ★ આસી તરહ અવામ મેં જો મશહૂર હે કે દાહિને પૈર કા
અંગૂઠા અપની જગહસે હટ જાએ તો નમાઝ તૂટ
જાતી હે, યહ ગલત હે. ☆☆☆

غصه اور تکبر

☆ આતૈ કરીમ صلی اللہ علیہ وسلم فرماتے ہیں "قوی وہ نہیں
جو پہلوان ہو اور دوسرے کو چچھاڑ دے بلکہ قوی وہ ہے
جو غصے کے وقت اپنے کو قابو میں رکھے۔"

☆ حضور صلی اللہ علیہ وسلم فرماتے ہیں "غصہ ایمان کو ایسے
خراب کر دیتا ہے جس طرح ایلو اشہد کو خراب کر دیتا
ہے۔"

☆ حضور صلی اللہ علیہ وسلم فرماتے ہیں "غصہ شیطان کی طرف
سے ہے اور شیطان آگ سے پیدا ہوتا ہے اور آگ پانی ہی
سے بجھائی جاتی ہے لہذا جب کسی کو غصہ آجائے تو وضو کر
لے۔"

☆ حضور صلی اللہ علیہ وسلم فرماتے ہیں "جس کسی کے دل میں
رائی برابر ایمان ہوگا وہ جہنم میں نہیں جائے گا اور جس کسی
کے دل میں رائی برابر تکبر ہوگا وہ جنت میں نہیں جائے
گا۔"

☆ غصہ حرام ہے، جہاں تک ہو سکے کسی پر غصہ نہ کرنا
چاہئے، اگر کوئی شخص ایسا معاملہ کرتا ہے جس سے غصہ
آئے تو اپنے آپ کو کنٹرول کرنا چاہئے۔

☆ تکبر بھی حرام ہے، اس کا معنی ہے اپنی کسی خوبی کو دیکھ کر
دوسروں کو حقیر اور اپنے آپ کو بڑا جاننا۔

☆ تکبر کرنے والا دنیا والوں کی نظر میں بھی ذلیل و رسوا ہوتا
ہے اور قیامت کے دن اس پر طرح طرح کے عذاب
بھی ہوں گے۔ ☆☆☆

અપ્લાકે રસૂલ ﷺ (3)

- ☆ **અયાદત** : अगर कोई सखाभी बीमार हो जाते तो उनकी अयादत के बिना तशरीफ ले जाते, मरीज के कीरब बेठ कर उसको तसल्ली देते.
- ☆ **ઈલાજ** : बीमारी की હાલતમે અપના ઈલાજ કરાતે ઓર લોગોં કો ભી ઈલાજ કરાને કા હુકમ ફર્માતે.
- ☆ **હદિયહ** : सदके की थीज हरगिज इस्तेमाल न फर्माते. अलबता ! तोड़फा और छदियह कुभूल फर्माते, मुश्किं क़ा तोड़फा कुभूल न फर्माते.
- ☆ **બખ્શિશ** : मांगनेवालों को कभी मહેरम न लौटाते. એક મર્તબા એક શખ્સને કુછ સવાલ ક્રિયા, ઉસ વક્ત આપકે પાસ કુછ ન થા, આપને ફર્માયા, મેરે નામ પર કર્જ લે લો મેં ઉતાર દૂંગા.
- ☆ **ખુદારી** : आप अपने काम भूह अपने छाथोंमें कर लिया करते थे.
- ☆ **સલામમે પહેલ** : છોટોં, બળોં, સબકે સાથ સલામ કરનેમે પહેલ કરતે.
- ☆ **સબ્ર** : किसी पर लअनत व मलामत न करते, अगर किसी से तकलीफ़ पड़ोयती तो सब्र करते.

☆☆☆

સવાલાત

- (૧) આયતુલ કુર્સી કા દૂસરા હિસ્સા બગૈર દેખે સુનાઈએ.
- (૨) વલી કી તઅરીફ કરકે બતાએ કે વિલાયત કિસે મિલતી હે ? નીજ સબસે બળે વલી કૌન હે ?

اخلاق رسول ﷺ (3)

- ☆ **મિયાદત**: اگر کوئی صحابی بیمار ہو جاتے تو ان کی عیادت کے لئے تشریف لے جاتے، مریض کے قریب بیٹھ کر اس کو تسلی دیتے۔
- ☆ **ملاج**: بیماری کی حالت میں اپنا علاج کراتے اور لوگوں کو بھی علاج کرانے کا حکم فرماتے۔
- ☆ **ہدیہ**: صدقہ کی چیز ہرگز استعمال نہ فرماتے البتہ تحفہ اور ہدیہ قبول فرماتے، مشرکوں کا تحفہ قبول نہ فرماتے۔
- ☆ **بخش**: مانگنے والے کو کبھی محروم نہ لوٹاتے، ایک مرتبہ ایک شخص نے کچھ سوال کیا، اس وقت آپ کے پاس کچھ نہ تھا، آپ نے فرمایا میرے نام پر قرض لے لو میں اتار دوں گا۔
- ☆ **خودداری**: آپ اپنے کام خود اپنے ہاتھوں سے کر لیا کرتے تھے۔
- ☆ **سلام میں مکمل**: چھوٹوں، بڑوں سب کے ساتھ سلام کرنے میں پہل کرتے۔
- ☆ **صبر**: کسی پر لعنت و ملامت نہ کرتے، اگر کسی سے تکلیف پہنچتی تو صبر کرتے۔

☆☆☆

سوالات

- (1) آیة الکرسی کا دوسرا حصہ بغیر دیکھے سنائیے۔
- (2) ولی کی تعریف کر کے بتائیں کہ ولایت کسے ملتی ہے؟ نیز سب سے بڑے ولی کون ہیں؟

- (૩) अवलियाअे किराम के बारेमें पांय आते बताअे.
- (४) अवलियाअे किराम के मजारात पर अगर नायागन, कुव्वाली, बाजा...वगैरह जे गलत थीजे छोती है तो क्या करना थाडीअे ? और मजारात पर किस तरह डाजिर होना थाडिअे ?
- (५) तकुलीह किसे कहते हैं ?
- (६) थारों ईमामोंने क्या किया ? क्या उनके अलावाह किसी और की तकुलीह जार्ज है ?
- (७) क्या किसी को अपना मजहब तहदील करना थाडिअे ?
- (८) नमाज को कौनसी थीजे इंसिह करती है ?
- (९) नमाजी के आगेसे गुजरनेसे क्या होता है ? ईस सिलसिलेमें हदीषमें क्या आया है ?
- (१०) क्या सजदेमें पैर का अंगूठा जमीनसे उठ जाअे तो नमाज तूट जाती है ?
- (११) गुस्से के बारेमें तीन अहादीष बयान करो.
- (१२) गुस्सा करना कैसा है ?
- (१३) तकभुर का माअना बयान करके उसके बारेमें हदीष बयान करो.
- (१४) तकभुर करनेवाला कैसा होता है ?
- (१५) अयाहत, ईलाज और सध्र के बारेमें हुजूर ﷺ की भूभी बयान कीजये.
- (१६) हदियह, अजिश, भुदारी और सलाममें पडेल को सिलसिलेमें हुजूर ﷺ की आहाते करीमह बताईये. ☆☆☆

- (३) اولیائے کرام کے بارے میں پانچ باتیں بتائیں۔
- (४) اولیائے کرام کے مزارات پر اگر رقص، توالی، باجا وغیرہ جو غلط چیزیں ہوتی ہیں تو کیا کرنا چاہئے؟
- نیز مزارات پر کس طرح حاضر ہونا چاہئے۔
- (۵) تقلید کسے کہتے ہیں؟
- (۶) چاروں ائمہ نے کیا کیا؟ کیا ان کے علاوہ کسی اور کی تقلید جائز ہے؟
- (۷) کیا کسی کو اپنا مذہب تبدیل کرنا چاہئے؟
- (۸) نماز کو کون سی چیزیں فاسد کر دیتی ہیں؟
- (۹) نمازی کے آگے سے گزرنے سے کیا ہوتا ہے؟ اس سلسلہ میں حدیث میں کیا آیا ہے؟
- (۱۰) کیا سجدہ میں پیر کا انگوٹھا زمین سے اٹھ جائے تو نماز ٹوٹ جاتی ہے؟
- (۱۱) غصہ کے بارے میں تین احادیث بیان کرو۔
- (۱۲) غصہ کرنا کیسا ہے؟
- (۱۳) تکبر کا معنی بیان کر کے اس کے بارے میں حدیث پیش کرو۔
- (۱۴) تکبر کرنے والا کیسا ہوتا ہے؟
- (۱۵) عیادت، علاج و صبر کے بارے میں حضور علیہ السلام کی خوبی بیان کیجئے۔
- (۱۶) ہدیہ، بخشش، خودداری اور سلام میں پہل کے سلسلہ میں حضور علیہ السلام کی عادات کریہہ بتائیں۔ ☆☆☆